

โครงการ

รายงานประจำปี 2564

ศาลรัฐธรรมนูญ

ANNUAL REPORT 2021

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand

ภาพตราสัญลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญ

ลักษณะของตราสัญลักษณ์	เป็นดวงตรารูปกลมมีขอบสองชั้น
องค์ประกอบของสัญลักษณ์	<p><u>วงกลมชั้นใน</u>ตรงกลางมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประดิษฐานอยู่บนพานสองชั้น เบื้องบนมีพระศูลพาทย์ (ซึ่งหมายถึงความสุจริตยุติธรรมและความเฉลียวฉลาดหลักแหลมในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ) สถิตอยู่เบื้องล่างมีช่อชัยพฤกษ์ (ซึ่งหมายถึง การบรรลุผลสำเร็จอันประกอบด้วยเกียรติศักดิ์) รองรับ และมีลายกนกก้านชดประกอบอยู่สองข้าง</p> <p><u>วงกลมชั้นนอก</u> ได้ช่อชัยพฤกษ์ของวงกลมชั้นใน เป็นอักษรข้อความว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ” และคั่นด้วยดอกประจํายามหัวท้าย</p>
สี	<p><u>สีแดงชาด</u> ใช้เป็นสีพื้น หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมภายในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ราชัน อันทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพและทศพิธราชธรรมจรรยา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ</p> <p><u>สีทอง</u> ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความรุ่งเรือง มีศักดิ์ศรี สง่างามสูงส่ง</p> <p>(ไม่จำกัดขนาด)</p>

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยมีสถานะเป็นองค์กรศาล ต่อมาเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้สิ้นสุดลงอันเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ถูกยกเลิกโดยประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 3 เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 และได้มีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่อีกครั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ต่อมาได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 11/2557 ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สิ้นสุดลง โดยให้ศาลทั้งหลายยังคงมีอำนาจดำเนินการพิจารณาและพิพากษารรคดีตามบทกฎหมายและประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2557 โดยยังคงให้ศาลรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่คุ้มครองหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ สร้างบรรทัดฐานการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ สร้างความถูกต้องเป็นธรรมของระบบนิติรัฐ และรักษาความชอบธรรมของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และได้กำหนดให้มีสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกาศใช้ มาตรา 210 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ และหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญนอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 14 กำหนดว่า เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้วให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี

รายงานประจำปี 2564 ศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้รวบรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และรายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี รวมทั้งเป็นการเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบ และนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านวิชาการต่อไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สารบัญ

	หน้า
ภาพตราสัญลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	จ
ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	ช
บทสรุปผู้บริหาร	ญ
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	2
2. ศาลรัฐธรรมนูญ	2
2.1 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ	2
2.2 หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ	5
2.3 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ	33
2.4 วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ	34
3. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	49
3.1 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	49
3.2 โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	49
3.3 แผนปฏิบัติการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)	52
3.4 อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	55
3.5 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	57
3.6 ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สู่แผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)	58
ส่วนที่ 2 ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	60
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564	
1. การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564	61
2. การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	63
3. การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564	64
4. ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดงบประมาณประจำปี 2564	65
5. รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรงบประมาณค้างเบิกประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	67
1. ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2564	68
2. ผลการดำเนินงานด้านคดี	72
3. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย	124
4. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์	125
5. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	143
6. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	149
7. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ	161
ส่วนที่ 4 การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ	172
1. การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ	173
2. ประมวลภาพกิจกรรม	178
ส่วนที่ 5 รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	192
1. รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564	193
2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	213
รายชื่อคณะทำงาน	218

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

นายปัญญา อุดชาชน

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวิรุพท์ แสงเทียน

นายจิรนิติ หะวานนท์

นายนภดล เทพพิทักษ์

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายชวานะ ไตรมาศ
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์

พันโท ภาคภูมิ ศิลารัตน์

นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไล

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานประจำปี 2564 ศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 เพื่อเสนอผลการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ 2564 ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564

ในการจัดทำรายงานประจำปี 2564 ศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รวบรวมผลการปฏิบัติงานที่สำคัญของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีเนื้อหาในรายงานประจำปี 2564 ศาลรัฐธรรมนูญ จำแนกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564 ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ 4 การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ และส่วนที่ 5 รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สรุปสาระสำคัญดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ และหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ อาจแบ่งหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้เป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

- (1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย
- (2) การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ
- (3) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- (4) การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ
- (5) การพิจารณาวินิจฉัยหนังสือสัญญาระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่
- (6) การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (7) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่ 2 ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 รวมทั้งสิ้นจำนวน 397,437,500 (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 106,008,600 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.74) โดยมีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน 175,466,800 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 578,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.33) ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน 111,267,700 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 41,895,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.39) และค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 110,703,000 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 59,508,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 116.24)

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

1. ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2564

แผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย การระบุความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ กับแผนต่าง ๆ ในระดับ 1, 2 และ 3 ตามนัยยะของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เพื่อให้เกิดการผลักดันและบูรณาการนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรมมีความชัดเจนและครบถ้วนสมบูรณ์ตรงตามเป้าประสงค์ของแผนต่าง ๆ รวมทั้งใช้ประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

2. ผลการดำเนินงานด้านคดี

ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) มีคดีอยู่ในการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน 102 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 28 เรื่อง และคดีที่มีการยื่นเข้ามาใหม่ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 74 เรื่อง

2) ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จ รวมจำนวน 81 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 30 เรื่อง และเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้องในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 51 เรื่อง

3) คดีที่ยังคงค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ ยกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 21 เรื่อง

3. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย

3.1 โครงการด้านการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน และเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่

1) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ และความคาดหวังของประชาชนต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213”

2) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลในสังคมยุคดิจิทัล : ศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศ”

3) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “หลักความเป็นอิสระของศาลรัฐธรรมนูญ : ศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศ”

3.2 โครงการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน การเมืองการปกครอง ในระดับบัณฑิตศึกษาให้แก่ นิสิต นักศึกษา ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผู้สนใจขอรับการสนับสนุนทุนการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นจำนวนมาก โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้แก่ นิสิตนักศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 8 ราย

4. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมุ่งเน้นการพัฒนางานเครือข่ายประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทภารกิจสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผ่านสื่อต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยได้วางกรอบแนวคิดเพื่อหาวิธีในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มในสังคม โดยมีหลักการว่าจะต้องเข้าใจง่ายและมีรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์นี้มุ่งหวังให้สามารถสื่อสาร และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนกับกลุ่มต่าง ๆ ของสังคมและประชาชนให้ได้มากที่สุด

5. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการของกระบวนการยุติธรรม มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกต่อประชาชนและคู่กรณี ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก ไม่ใช่เวลานาน ประหยัด สามารถติดตามความคืบหน้าขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม ได้โดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทัวถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการสำคัญเพื่อให้ระบบสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามแผนปฏิรูปด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

6. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดสรรงบประมาณสำหรับใช้เพื่อการพัฒนาบุคลากร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพตามระดับสมรรถนะที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง และได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีทั้งรูปแบบการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก (Public Training) และการฝึกอบรมภายใน (In house training) เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีทักษะและทัศนคติที่ดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรที่ได้วางไว้

7. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในทางวิชาการ แลกเปลี่ยนทฤษฎีแนวคิด พัฒนาการ คำวินิจฉัย และประเด็นข้อกฎหมายกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือในทางวิชาการระหว่างกัน ในกรอบสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชียและการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลกเพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยต่อนานาชาติ โดยมีการเข้าร่วมการประชุมนานาชาติตามคำเชิญของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรในต่างประเทศ อันเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในระดับนานาชาติ รวมถึงการเชิญศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศเพื่อมาเยือนโดยเป็นการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ดังนี้

7.1 ส่งเสริมและขยายการพัฒนางานให้ครอบคลุมตามข้อตกลงความร่วมมือทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

7.2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย

7.2.1 โครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ 9

ส่วนที่ 4 การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

งานพระราชพิธีและงานพิธีต่าง ๆ ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงความเป็นราชอาณาจักรไทย อันสืบเนื่องยาวนานมากกว่าเจ็ดร้อยปี ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธีต่างๆ ในปีงบประมาณ 2564 ดังนี้

1. พระราชพิธีประจำ

1.1 พระราชพิธี รัฐพิธี เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

1.2 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าที่มีพระมหากษัตริย์องค์แรกบ้านเมืองในกาลก่อน

1.3 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูลย์และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง

2. พิธีการอื่น ๆ

ส่วนที่ 5 รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

(สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับรองแล้ว)

ฐานะการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบไปด้วย สินทรัพย์ จำนวน 321,190,151.00 บาท, หนี้สิน จำนวน 19,757,426.44 บาท, ทุน จำนวน 301,432,724.56 บาท, รายได้ จำนวน 424,091,035.6 บาท และค่าใช้จ่าย จำนวน 264,325,114.21 บาท

ส่วนที่ 1 บทนำ

1. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 14 บัญญัติว่า “เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้วให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า” ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำเป็น “รายงานประจำปี 2564 ศาลรัฐธรรมนูญ” เพื่อเสนอผลการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชีในรอบปีดังกล่าว

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำรายงานประจำปี 2564 ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปีและรายงานผลด้านการบริหารจัดการงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี รวมทั้งประชาชนทั่วไปได้รับทราบเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ภารกิจและการดำเนินงานเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในทุก ๆ ด้านอีกด้วย

2. ศาลรัฐธรรมนูญ : องค์กรวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการ ที่มีหน้าที่และอำนาจต่างจากศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร กล่าวคือ มีหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย การกระทำ และกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือเรียกว่า “คดีรัฐธรรมนูญ” โดยรูปแบบศาลรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศออสเตรเลีย และต่อมาได้เป็นที่ยอมรับในหลายประเทศ เช่น เยอรมนี เบลเยียม โปรตุเกส สเปน อิตาลี ตุรกี รัสเซีย แอฟริกาใต้ ชิลี เกาหลีใต้ และอินโดนีเซีย เป็นต้น

2.1 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 200 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 9 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(1) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน 3 คน

(2) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน 2 คน

(3) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 1 คน

(4) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมหรือรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 1 คน

(5) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (1) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ก็ได้

การนับระยะเวลาตาม (1) – (5) ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหาแล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งของบุคคลข้างต้นลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่า 2 ปี มิได้

กระบวนการคัดเลือกหรือสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

แผนภาพที่ 1: กระบวนการคัดเลือกหรือสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

* ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

** ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 9 คน ประชุมและคัดเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

*** คณะกรรมการสรรหา ประกอบด้วย

- (1) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ
- (2) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ
- (3) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ
- (4) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 201 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 202 และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ องค์กรละ 1 คน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และมีหน้าที่เปิดเผยรายชื่อคณะกรรมการสรรหาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ*** ทำหน้าที่สรรหา

- ผู้ทรงคุณวุฒิสถาขานิติศาสตร์ ซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีและยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 1 คน
- ผู้ทรงคุณวุฒิสถาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 1 คน
- ผู้ทรงคุณวุฒิ จากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

2.2 หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ และหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ อาจแบ่งหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้เป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

- (1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย
- (2) การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ
- (3) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- (4) การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ
- (5) การพิจารณาวินิจฉัยหนังสือสัญญาระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่
- (6) การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (7) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 วรรคสาม ประกอบมาตรา 188 ยังบัญญัติให้การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ โดยมีอิสระในการพิจารณาวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และมาตรา 210 วรรคสอง ได้บัญญัติให้การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญทั้ง 7 กลุ่ม ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย

1.1 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 132 ประกอบมาตรา 148)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 130 บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน 10 ฉบับ คือ

- (1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
- (3) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (4) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
- (5) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (6) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (7) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
- (8) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
- (9) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (10) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 132 ได้บัญญัติให้กระทำเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ และให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็นภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งหากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี ไม่มีข้อทักท้วงภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างดังกล่าว ก็ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป แต่หากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ก็ให้เสนอความเห็นนั้นไปยังรัฐสภาและให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรได้ โดยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป

อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 132 ประกอบมาตรา 148 บัญญัติว่า ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดขึ้นทูลเกล้าฯ ทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า หรือในกรณีที่นายกรัฐมนตรีเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญก็ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ นายกรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า **หรือ**
2. นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยและแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

1.2 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 148)

ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ถ้า

(1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(2) นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่ไม่เป็นสาระสำคัญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป และร่างพระราชบัญญัตินั้นยังคงสามารถประกาศใช้บังคับได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ นายกรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติขึ้นทูลเกล้าฯ ทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า **หรือ**
2. นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

1.3 การพิจารณาวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 149)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 149 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความชอบรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

1.4 การพิจารณาวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อรัฐสภามีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 139)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติกระบวนการตราพระราชบัญญัติว่าต้องเริ่มต้นเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน เมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ อย่างไรก็ตาม ในขั้นตอนการพิจารณาของวุฒิสภา หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรให้ถือว่าวุฒิสภาได้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อนและส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร หรือหากวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินั้น แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขและต่อมาได้มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาแล้ว แต่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมการร่วมกัน ในกรณีนี้ก็ถือว่ามีกรยับยั้งร่างพระราชบัญญัติไว้ก่อนเช่นกัน และระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาได้ก็ต่อเมื่อพ้นระยะเวลา 180 วัน เว้นแต่จะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรสามารถยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ก็ต่อเมื่อพ้นระยะเวลา 10 วัน ดังนั้น ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติ ห้ามมิให้คณะรัฐมนตรี

หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

กรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อรัฐสภามีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

1.5 การพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ กระทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย หรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 144)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 144 ได้บัญญัติมาตรการเพื่อตรวจสอบกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายที่มีการเสนอการแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่ โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา สามารถเสนอความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล และถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย แต่ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นคณะรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีอนุวัติให้กระทำการ หรือรู้ว่าการกระทำดังกล่าวแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้งให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้นนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจัดทำโครงการ หรืออนุมัติโครงการ หรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามี การดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือ หรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากความรับผิดชอบ

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รู้ว่ามี การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนในทางลับโดยพลัน และเมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกับกรณีที่สมาชิกของแต่ละสภาเข้าชื่อเสนอความเห็นข้างต้น กล่าวคือ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้ผู้กระทำการฝ่าฝืนสิ้นสุดสมาชิกภาพและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นคณะรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กระทำการหรือรู้ว่ามี การกระทำดังกล่าวแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย โดยการเรียกเงินคืนดังกล่าวให้กระทำภายใน 20 ปี นับแต่วันที่มีการจัดสรรงบประมาณนั้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ
กระทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย หรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร/ สมาชิกวุฒิสภา/ คณะกรรมการ ป.ป.ช.

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา
2. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รู้ว่ามี การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนในทางลับโดยพลัน และเมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกับกรณีที่สมาชิกของแต่ละสภาเข้าชื่อเสนอความเห็นข้างต้น
3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว

1.6 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)

การตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัตินั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 172 ได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ว่าจะต้องเป็นการตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ

อย่างไรก็ดี การตราพระราชกำหนดให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

เมื่อพระราชกำหนดมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีจะต้องเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภานุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นต่อไป และในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภายังไม่ได้อนุมัติพระราชกำหนดนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า พระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขว่าเป็นการตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ และให้ประธานสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายใน 3 วันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อพิจารณาวินิจฉัย และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคำวินิจฉัยภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับที่ ได้รับเรื่อง และให้แจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าว ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลใช้บังคับมาแต่ต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ
2. ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นนั้น ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นนั้น และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และคำวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

1.7 การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดคดีหนึ่งหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)

การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 212 บัญญัติไว้ จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาลก่อน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม หากศาลเห็นเองหรือคู่ความ (โจทก์หรือจำเลย) หรือคู่กรณี (ผู้ฟ้องคดีหรือผู้ถูกฟ้องคดี) ในคดีนั้นโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลดังกล่าวผ่านทางสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งกรณีนี้ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้รอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย หมายถึงกฎหมายระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับกับคดีใดคดีหนึ่งหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ศาลยุติธรรม/ ศาลปกครอง/ ศาลทหาร

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาลก่อน และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม
2. ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความหรือคู่กรณีในคดีนั้นโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลเช่นว่านั้นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
3. ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้รอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

1.8 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1))

การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นผู้เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1) ไม่จำเป็นต้องเป็นคดี ในศาลก่อน อย่างไรก็ตาม การเสนอเรื่องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน จะเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ วิธีการในการดำเนินการดังกล่าว เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้น หมายถึง กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยหรือรัฐสภา หรือกฎหมาย ที่ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ไม่จำเป็นต้องเป็นคดีที่เกิดขึ้นในศาลก่อน
2. ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

2. การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2))

นอกจากหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย หรือร่างกฎหมายแล้ว รัฐธรรมนูญยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัย ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระด้วย ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 12 ได้บัญญัติให้มี “องค์กรอิสระ” ซึ่งเป็น องค์กรที่จัดตั้งขึ้นให้มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต เทียงธรรม ปราศจากอคติในการใช้ดุลพินิจ และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ

ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวจะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และกรณีที่ปัญหานั้น เกิดขึ้นกับองค์กรใดก็ให้องค์กรนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย แต่ถ้าเป็นกรณี ที่เป็นปัญหาโต้แย้งระหว่างองค์กร ก็ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัย

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของ
สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ คณะรัฐมนตรี/ ประธานองค์กรอิสระ
หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และไม่ใช้เป็นลักษณะของคำปรึกษาหรือข้อหาหรือ
2. กรณีเป็นปัญหาเกิดขึ้นกับองค์กรใดก็ให้องค์กรนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัย
3. กรณีที่เป็นปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์กร ก็ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือ
เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

3. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

3.1 การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับ ประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 51)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ได้บัญญัติให้รัฐ
มีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และยังให้สิทธิประชาชนและชุมชนในการติดตาม
และเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวมทั้งมีสิทธิฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชน
ได้รับประโยชน์นั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 บัญญัติให้บุคคลหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ได้รับ
ประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐดังกล่าว และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ
หรือการปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควร ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ
และหน่วยงานของรัฐปฏิเสธที่จะดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ
หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องและบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเป็นหนังสือ
ต่อหน่วยงานนั้นภายใน 30 วันนับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้ง และ

(2) บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติ
หน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วน ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มิหนังสือโต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการ ในกรณีนี้
ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวได้ปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว ก็ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน
แจ้งให้บุคคลหรือชุมชน และหน่วยงานของรัฐทราบ แต่หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐ
ยังมีได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วน ก็ให้แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(3) ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและสั่งการตามความเห็นสมควร
เมื่อคณะรัฐมนตรีสั่งการเป็นประการใด ให้แจ้งบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ ถ้าบุคคลหรือชุมชนเห็นว่า
ข้อสั่งการของคณะรัฐมนตรียังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ
อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

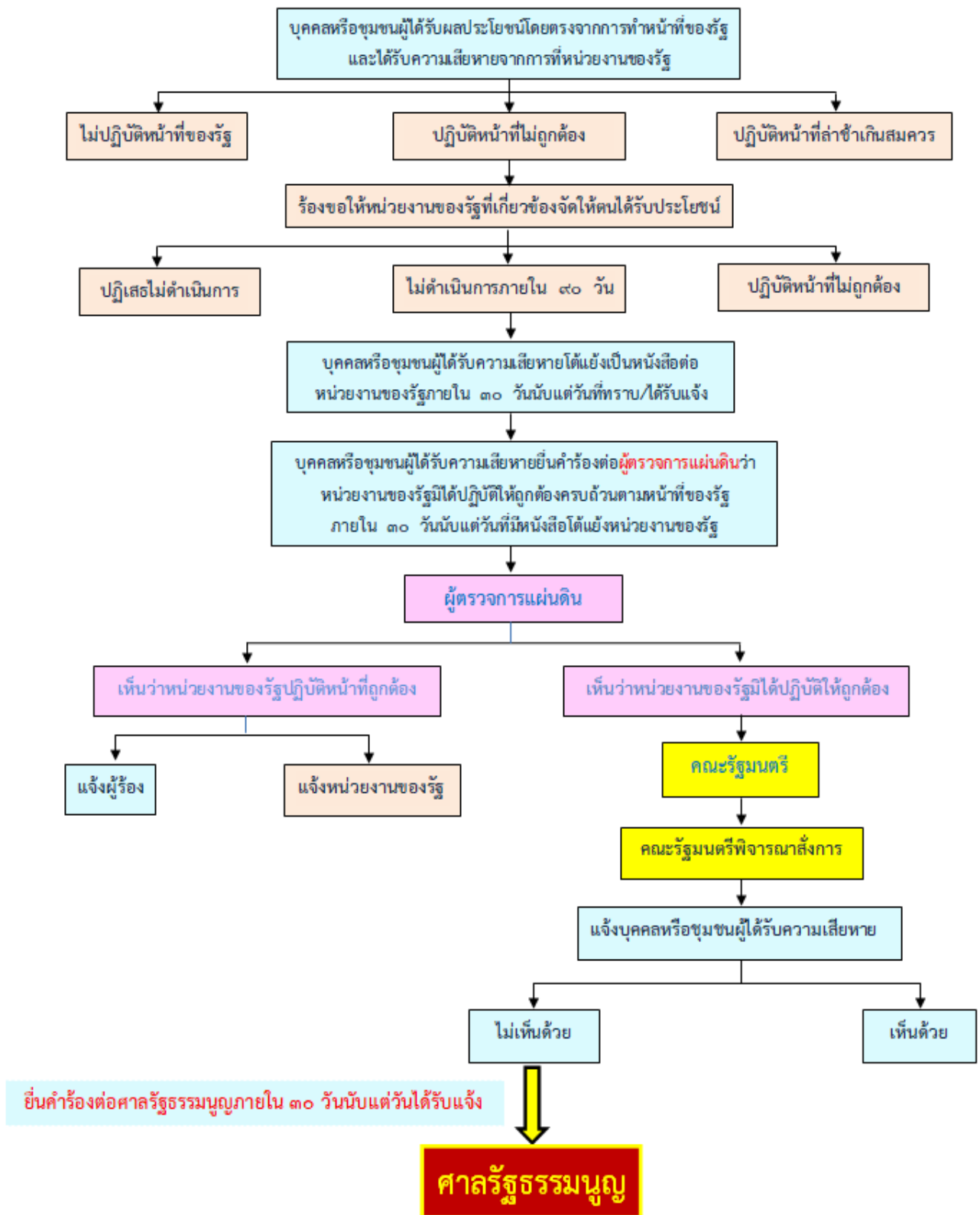
การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ
หมวด 5 หน้าหนึ่งของรัฐ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: บุคคลหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐ และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควร

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. บุคคลหรือชุมชนดังกล่าว ได้ร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ และหน่วยงานของรัฐปฏิเสธที่จะดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง และบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเป็นหนังสือต่อหน่วยงานนั้นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้ง **และ**
2. บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่หนังสือโต้แย้งหน่วยงานของรัฐ
3. กรณีนี้หากผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวได้ปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว ก็ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ แต่หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ก็ให้แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ
4. คณะรัฐมนตรีพิจารณาความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและสั่งการตามความเห็นสมควร เมื่อคณะรัฐมนตรีสั่งการเป็นประการใด ให้แจ้งบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ
5. ถ้าบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวเห็นว่าข้อสั่งการของคณะรัฐมนตรียังไม่ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าหนึ่งของรัฐ อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะรัฐมนตรี
6. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

แผนภาพที่ 2: การใช้สิทธิของประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

3.2 การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 ได้บัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 ถึงมาตรา 48 โดยการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) การกระทำของรัฐบาล
- (2) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว
- (3) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน
- (4) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว
- (5) การกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 192

(6) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

ทั้งนี้ บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ทราบถึงการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ โดยคำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร และเมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคำร้องดังกล่าวแล้ว ให้พิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ (ยุติเรื่อง) หรือไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในกำหนดเวลา ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยผู้ร้องจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือ เมื่อพ้นกำหนดเวลา 60 วัน ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 ยังบัญญัติให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก็ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง และให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้อง หรือไม่ยื่นคำร้องภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยคำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่า

เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

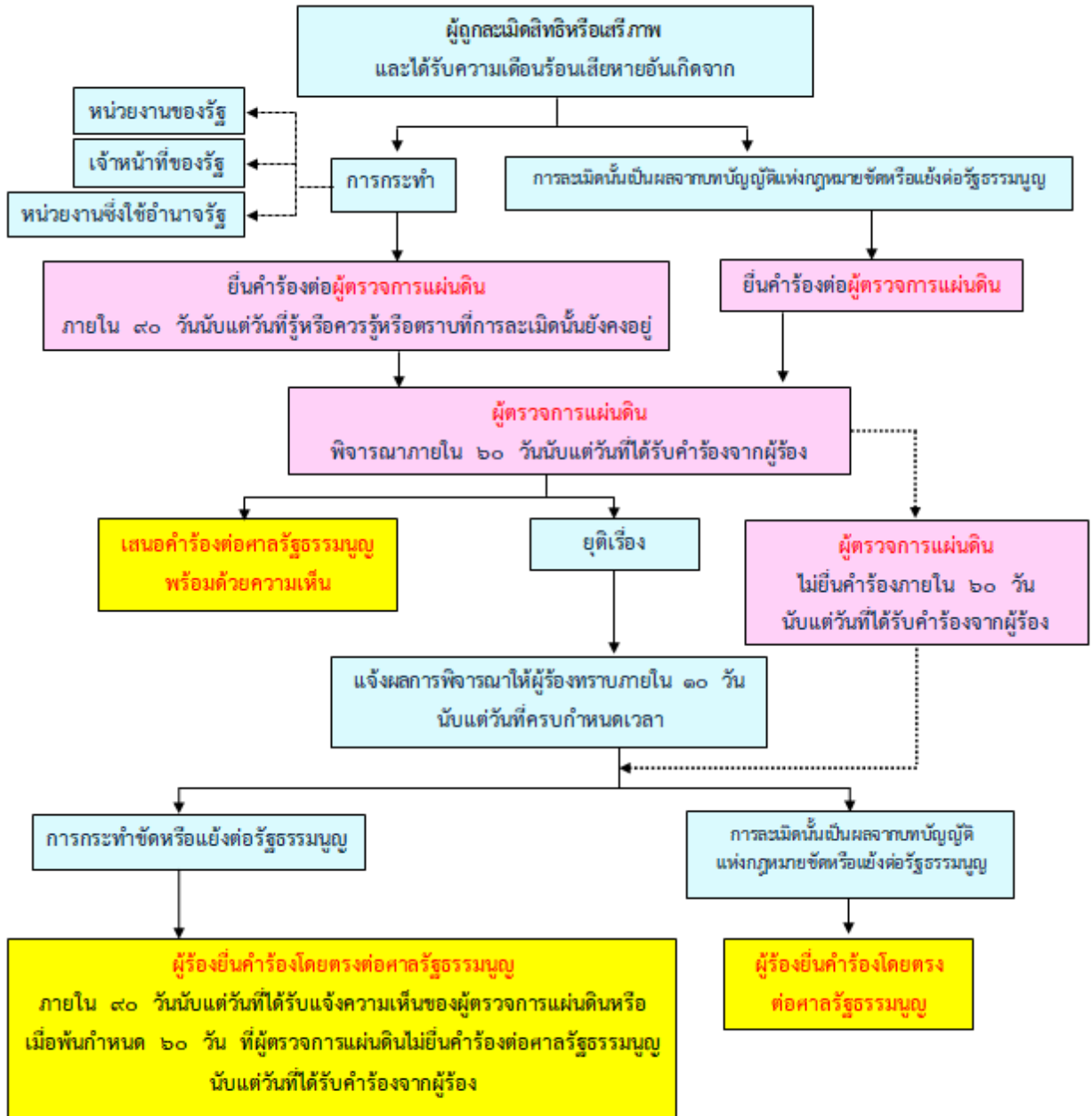
**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้
ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ**

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: บุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้/ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น
2. คำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร
3. บุคคลดังกล่าวจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน
4. ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 60 วัน นับแต่วันที่
ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว
5. กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้อง (ยุติเรื่อง) หรือไม่ยื่นคำร้องภายใน 60 วัน นับแต่วันที่
ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกละเมิดสิทธิมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ กรณีตามมาตรา 46 ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 90 วัน นับแต่วันที่
ได้รับแจ้งความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

แผนภาพที่ 3: การใช้สิทธิกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213

การกระทำที่ไม่สามารถใช้สิทธิยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบด้วย
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๗
 ได้แก่ (๑) การกระทำของรัฐบาล (๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว (๓) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว (๕) การกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจระหว่างศาล (๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

4. การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ

4.1 การพิจารณาวินิจฉัยการร้องขอให้เลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญ มาตรา 49)

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 49 ว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้ และหากผู้ใดทราบว่ามีกรกระทำดังกล่าว ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้ อย่างไรก็ดี หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการร้องขอให้เลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: อัยการสูงสุด/ ผู้ทราบการกระทำ

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ผู้ใดทราบว่ามีกรกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้
2. หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.2 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (รัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9))

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 255 ได้บัญญัติให้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้ นอกจากนี้ มาตรา 256 ได้บัญญัติไว้ด้วยว่า ในกรณีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการนำร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย จะต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติเสียก่อน ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้อย่างชัดเจนด้วย

อย่างไรก็ดี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำความกราบบังคมทูลเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกันแล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภา

ที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับการลงมติเห็นชอบแล้วเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ หรือมีลักษณะที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติหน้าที่หรืออำนาจได้และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง โดยในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา
2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกันแล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมีลักษณะที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 255 คือ การแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ หรือมีลักษณะที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (8) คือ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ในกรณีที่เป็นไปตามมาตรา 256 (8) ดังกล่าวต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติก่อนที่จะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย โดยให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย
3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง
4. ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

5. การวินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 178)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 178 ได้บัญญัติให้หนังสือสัญญาใดที่ประเทศไทยทำกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา โดยหนังสือสัญญาดังกล่าว ได้แก่

- (1) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย
- (2) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย หรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศ
- (3) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา
- (4) หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง อันได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรรวม หรือการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด หรือบางส่วน หรือหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีปัญหาว่า หนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ โดยศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขอดังกล่าว

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: คณะรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. หนังสือสัญญาบางประเภทที่ประเทศไทยทำกับประเทศอื่นหรือองค์การระหว่างประเทศที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา
2. ในกรณีที่มีปัญหาว่า หนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้
3. ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขอจากคณะรัฐมนตรี

6. การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

6.1 การพิจารณาวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 82)

ก. กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 82 ได้บัญญัติให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้

- (1) ลาออก (มาตรา 101 (3))
- (2) ขาดคุณสมบัติของการมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 97)
- (3) มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 98)

(4) กระทบการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 184 หรือมาตรา 185)

(5) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก (มาตรา 101 (8))

(6) พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกตามมติของพรรคการเมืองนั้น ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ในกรณีเช่นนี้ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้น มิได้เข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่พ้น 30 วันดังกล่าว (มาตรา 101 (9))

(7) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่มิได้มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนด 60 วันนั้น (มาตรา 101 (10))

(8) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 120 วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 101 (12))

ข. กรณีสมาชิกวุฒิสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 82 ได้บัญญัติให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาคณใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(1) ลาออก (มาตรา 111 (3))

(2) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของการเป็นสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา 108)

(3) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 120 วันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา (มาตรา 111 (5))

(4) กระทบการอันเป็นการฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด ๆ (มาตรา 113) หรือกระทบการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 184 หรือมาตรา 185)

ในกรณีดังกล่าวข้างต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคณใดคนหนึ่งแห่งสภานั้น สิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ (มาตรา 82 วรรคหนึ่ง) เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง และมีให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา (มาตรา 82 วรรคสองและวรรคสาม)

นอกจากนี้ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคณใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงเพราะเหตุดังกล่าว ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย (มาตรา 82 วรรคสี่)

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติ
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง
หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา 101 (3) (5) (6) (7) (8) (9) (10) หรือ (12) หรือ มาตรา 111 (3) (4) (5) หรือ (7) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่
2. เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่
3. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีความเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ โดยสามารถให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย

6.2 การพิจารณาวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 170)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 170 ได้บัญญัติเหตุที่ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวไว้ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย (มาตรา 170 (1))
- (2) ลาออก (มาตรา 170 (2))
- (3) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจ (มาตรา 170 (3))
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี (มาตรา 160)
- (5) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 186) หรือกระทำการต้องห้ามในการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น หรือคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปไม่เป็นไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และเป็นลูกจ้างของบุคคลใด (มาตรา 187)
- (6) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี (มาตรา 171)

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ด้วยเหตุข้างต้นแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเนื่องจากดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกิน 8 ปี อีกด้วย (มาตรา 170 วรรคสอง ประกอบมาตรา 158 วรรคสี่)

ในกรณีตาม (2) (4) (5) หรือ กรณีนายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกิน 8 ปี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ยังบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยกรณีความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงหรือไม่ได้ด้วย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้

พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่า รัฐมนตรีผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รัฐมนตรีผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุตามมาตรา 170 (2) (4) หรือ (5) หรือวรรคสอง และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

2. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีความเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญสามารถให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย

7. การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

7.1 การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับคำร้องคัดค้านมติ คำสั่ง และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

(1) การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 17 วรรคสอง และวรรคสี่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง เป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องประกอบด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ดี ภายหลังจากการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว หากนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น และเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขให้ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งมติดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

ภายหลังจากที่รับทราบมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง**

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง เนื่องจากผู้ยื่นขอจดทะเบียนพรรคการเมืองไม่ดำเนินการให้ถูกต้องหรือครบถ้วนตามความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งมติดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ
2. ภายหลังจากที่รับทราบมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(2) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีมติให้เพิกถอนข้อบังคับของพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 17 วรรคสาม และวรรคสี่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้ข้อบังคับพรรคการเมืองนอกจากจะต้องมีรายการตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว จะต้องมိลักษณะที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างคนในชาติ และไม่ครอบงำหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ดี หากปรากฏภายหลังว่า ข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ไม่มีรายการตามที่กฎหมายกำหนดหรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้น และให้แจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มิตินี้ ในการนี้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง และเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วหากไม่มีการแก้ไขหรือยังไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ภายหลังจากที่รับทราบมติดังกล่าวแล้ว หัวหน้าพรรคการเมืองนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่มีมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมือง**

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: หัวหน้าพรรคการเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมือง เนื่องจากไม่มีรายการหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด และให้แจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มติดังกล่าว
2. คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง และเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากไม่มีการแก้ไขหรือยังไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง
3. หัวหน้าพรรคการเมืองนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(3) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 22 วรรคห้า

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลไม่ให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ รวมทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการในลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดซึ่งสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

หากความปรากฏต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าสมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนดังกล่าวข้างต้น ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกผู้นั้นยุติการกระทำโดยพลัน และกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่จำเป็นเพื่อมิให้เกิดการกระทำดังกล่าวอีกแล้วแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มติดังกล่าว อย่างไรก็ดี หากความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมิได้มีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนตามที่กฎหมายกำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลา 20 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ทั้งนี้ กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบเอง หรือได้รับแจ้งจาก นายทะเบียนพรรคการเมืองว่าสมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนตามที่กฎหมายกำหนด แต่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมิได้มีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติ การกระทำดังกล่าว

2. นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการ บริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง เพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลา 20 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

3. กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้อง คัดค้านคำสั่งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

(4) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้พรรคการเมือง สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคสาม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับ เหตุแห่งการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองไว้หลายประการ อาทิ พรรคการเมืองไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้อง หรือครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงตามจำนวนที่กำหนดไว้ภายหลังจาก ที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่มีการประชุมใหญ่หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยไม่มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย หรือพรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับ เป็นต้น ซึ่งเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองใดสิ้นสภาพด้วยเหตุดังกล่าว ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่า มีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อพิจารณา ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น ก็ให้ประกาศการสิ้นสภาพ ของพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา นอกจากนี้ ให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นการถูกยุบพรรคการเมือง ด้วย

อย่างไรก็ดี หากหัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศสิ้นสภาพไม่เห็นด้วยการประกาศ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ให้พรรคการเมืองสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมือง**

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศให้สิ้นสุดสภาพ

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณากรณีพรรคการเมืองกระทำการตามเหตุแห่งการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมือง และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่ามีความผิดที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสุดสภาพ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นจริงและประกาศการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสุดสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยให้ถือว่า การสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นการยุบพรรคการเมือง
2. หากหัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศสิ้นสุดสภาพไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 30 วันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(5) การวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 ได้บัญญัติเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย หรือมีเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้วมีหลักฐานว่าพรรคการเมืองได้กระทำการตามเหตุดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 93 กำหนดว่า เมื่อความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 92 คณะกรรมการการเลือกตั้งจะยื่นคำร้องเอง หรือจะมอบหมายให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นผู้ยื่นคำร้องและดำเนินคดีแทนก็ได้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะขอให้อัยการสูงสุดช่วยเหลือดำเนินการในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจนกว่าจะเสร็จสิ้นก็ได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: คณะกรรมการการเลือกตั้ง/ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด หรือเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง
2. คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง สามารถยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้วมีหลักฐานว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามเหตุดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

(6) การวินิจฉัยกรณีพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 141

บทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 140 ได้บัญญัติให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และยังคงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ใช้บังคับ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ใช้บังคับ ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตามมาตรา 141 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 โดยให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวมีสมาชิกตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่สำนักงานจัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 141 ได้กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น การแจ้งเปลี่ยนแปลงสมาชิกที่แตกต่างไปจากที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ หรือดำเนินการให้มีสมาชิกให้ครบห้าร้อยคน หรือจัดให้มีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาท และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ หรือจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับและจัดทำคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมืองให้ถูกต้อง และเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ เป็นต้น

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ดังกล่าวที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้พรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: พรรคการเมืองที่ได้รับผลกระทบจากการวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยในเรื่องที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมืองเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องใด ๆ หรือต้องดำเนินการตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
2. พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
3. พรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

7.2 การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 29 บัญญัติให้ในระหว่างอายุของวุฒิสภาซึ่งมีกำหนด 5 ปี นับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง ตามมาตรา 269 (4) ของรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท อันเป็นผลมาจากมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีโดยตรง ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ แจ้งให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและวุฒิสภาทราบ และให้วุฒิสภาดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นว่า กรณีเป็นปัญหาว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้วุฒิสภามีมติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยเร็ว ซึ่งหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในการพิจารณาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้รับฟังตามที่ปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: วุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท อันเป็นผลมาจากมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีโดยตรง
2. คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและวุฒิสภาทราบ และให้วุฒิสภาดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ
3. วุฒิสภาเห็นว่ากรณีเป็นปัญหาว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้วุฒิสภามีมติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยเร็ว

นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญและประธานศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจที่นอกเหนือจากการวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ ดังนี้

1. การเสนอแนะความเห็นต่อร่างกฎหมายและพิจารณาแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดี โดยเป็นหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งภายหลังจากที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 132 (2) กำหนดให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปให้องค์กรที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งในกรณีของศาลรัฐธรรมนูญนั้น รัฐสภาจะต้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วไปให้ศาลรัฐธรรมนูญให้ความเห็นว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ และรัฐสภามีอำนาจที่จะแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามความเห็นและข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และร่วมกับองค์กรอิสระอื่นในการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อใช้บังคับกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 217 มาตรา 219 และมาตรา 276 ซึ่งปัจจุบันได้มีการประกาศใช้ “มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561” แล้ว (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 5 ก. วันที่ 30 มกราคม 2561) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตรา 14 ยังบัญญัติให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนหนึ่งคน ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสรรหากรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ด้วย

2. หน้าที่และอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 193 บัญญัติให้แต่ละศาลยกเว้นศาลทหาร มีหน่วยงานธุรการรับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานของแต่ละศาลในกรณีนี้ พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะให้มีรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 (1) บัญญัติให้การบรรจุและแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยความเห็นชอบของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และมาตรา 16 บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่นที่บัญญัติหน้าที่และอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญไว้ อาทิ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 5/1 บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นกรรมการในคณะกรรมการคัดเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นต้น

2.3 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไว้ ดังนี้

1. องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า 7 คน (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคหนึ่ง)

2. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนดข้อยกเว้นไว้เป็นอย่างอื่น (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคสอง) ยกเว้นกรณีการวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา 172 วรรคหนึ่ง จะต้องมิฉะนั้นเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)

3. รัฐธรรมนูญกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเข้าใจในการวินิจฉัยในส่วนของตน พร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมและให้ที่ประชุมปรึกษาร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ความเห็นส่วนตัวให้ทำโดยสังเขปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ โดยการทำวินิจฉัยดังกล่าว องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้ คำวินิจฉัยของศาลให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75)

4. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระและหน่วยงานของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคสี่)

5. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา 5 นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)

6. สำระสำคัญของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอในคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ข้อโต้แย้งในคำชี้แจงข้อกล่าวหา ประเด็นแห่งคดีสรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย นอกจากนี้คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นองค์คณะจดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วติดรวมไว้กับคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 73)

2.4 วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 วรรคสอง บัญญัติว่า “การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” ซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ได้ประกาศใช้บังคับแล้ว (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 12 ก วันที่ 2 มีนาคม 2561) โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศของศาล เพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีการออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ซึ่งประกาศใช้บังคับแล้ว (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 97 ก วันที่ 17 กันยายน 2562) รวมถึงได้ออกระเบียบและประกาศศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ ดังนี้

1. ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาล พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 112 ก วันที่ 22 ตุลาคม 2562)
2. ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในที่ทำการศาล พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 112 ก วันที่ 22 ตุลาคม 2562)
3. ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 109 ก วันที่ 17 ตุลาคม 2562) และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ มีขั้นตอนดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ระบบไต่สวน โดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น

นอกจากนี้ยังกำหนดให้การพิจารณาของศาลจะต้องเป็นไปโดยความรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ และในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

1. การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 กำหนดให้การที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีสามารถกระทำได้ 2 กรณี คือ

1.1 กรณีจัดทำเป็นคำร้อง โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 42 กำหนดให้ คำร้องที่จะยื่นต่อศาลต้องทำเป็นหนังสือใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ (1) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง (2) เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัย

พร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง (3) มาตรการของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง (4) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดเจน

การยื่นคำร้องดังกล่าว ให้คู่กรณีจัดทำสำเนายื่นต่อศาลตามจำนวนที่กำหนดในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญด้วย คำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้องในการดำเนินการกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้รับมอบฉันทะได้

1.2 กรณีจัดทำเป็นหนังสือราชการ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 41 วรรคสอง กำหนดให้การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีดังต่อไปนี้จะต้องทำเป็นหนังสือ

(1) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้นๆ หรือนายกรัฐมนตรี ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย

(2) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยการดำเนินการดังกล่าว ให้ศาลนั้นส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งของคู่ความ (หรือคู่กรณี) พร้อมด้วยเหตุผลไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญแล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

(3) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

(4) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ

(5) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(6) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้นๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(7) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(8) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(9) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล ที่ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ

ทั้งนี้ หนังสือที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีข้างต้น ตามมาตรา 43 กำหนดให้ทำเป็นหนังสือราชการ โดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการ และมาตรการของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเมื่อมีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยแล้ว หากศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่เป็นไปตามมาตรา 41 วรรคสอง ข้างต้น ให้ศาลรับไว้พิจารณา

และดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 50

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 17 ได้กำหนดช่องทางในการยื่นคำร้องต่อศาลไว้ ดังนี้

- (1) ยื่นคำร้องต่อศาลด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน
- (2) ส่งทางไปรษณีย์
- (3) ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนด

ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ข้อปฏิบัติและเงื่อนไข ประเภท รูปแบบ และขนาดของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือเอกสารอื่นใดทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษารายละเอียดได้ทาง www.constitutionalcourt.or.th หัวข้อ “ยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing)”

นอกจากนี้ ประชาชนสามารถขอรับคำปรึกษาด้านกฎหมายได้ 3 ช่องทาง ดังนี้

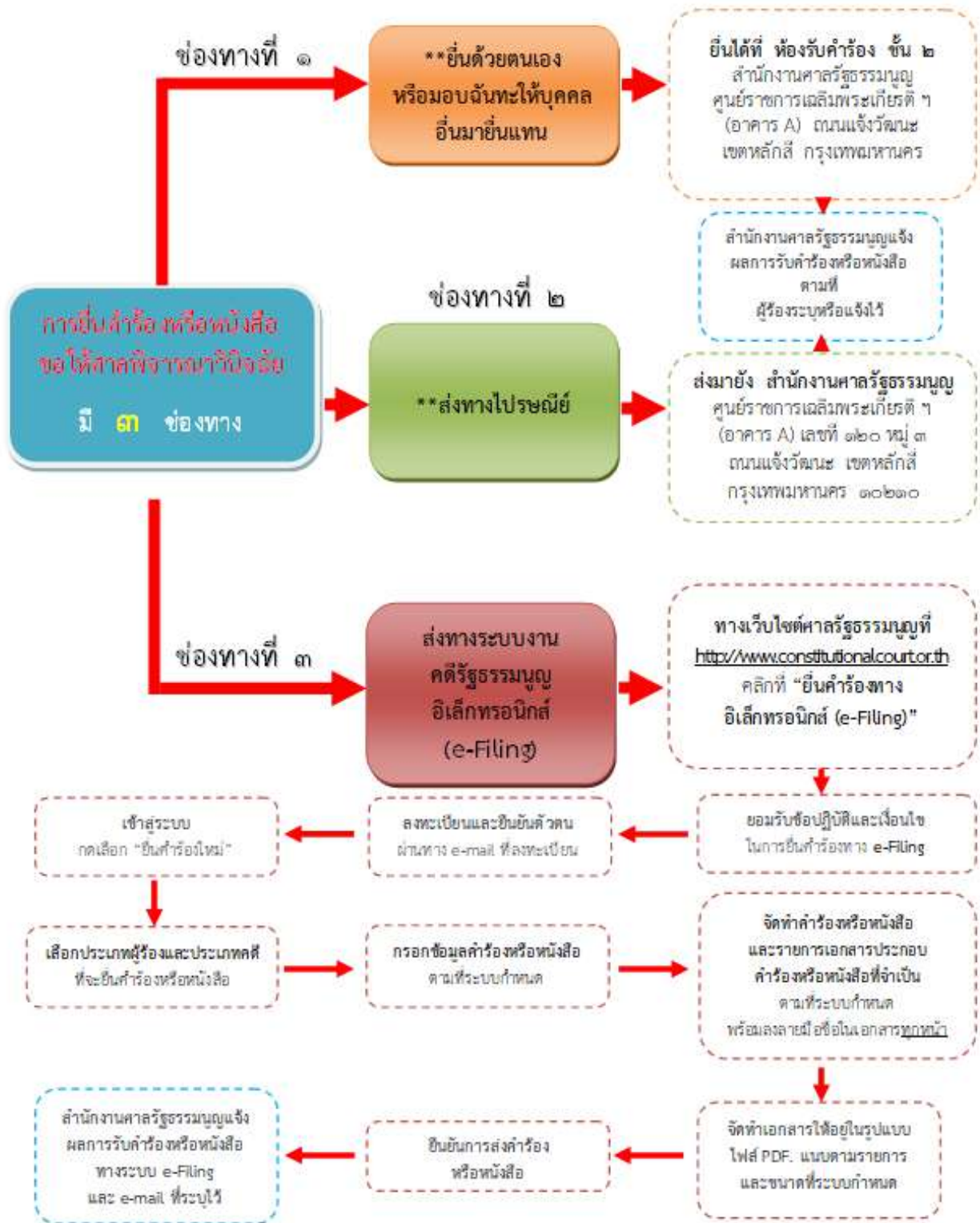
- (1) ติดต่อด้วยตนเอง ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
- (2) ติดต่อทางโทรศัพท์ หมายเลข 0 2142 5074 และหมายเลข 0 2142 5075 หรือสายด่วน (Call center) 1201 ในวันและเวลาราชการ
- (3) ติดต่อทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านทางเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ (www.constitutionalcourt.or.th) ภายใต้ชื่อ “ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ” และทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ‘office@constitutionalcourt.or.th’

2. การพิจารณารับคำร้อง

เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49 กำหนดให้การพิจารณาว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลจะแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่า 3 คนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ และเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่งเรื่องให้คณะตุลาการดังกล่าวภายใน 2 วันนับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องตามข้อกำหนดของศาล และให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาล

ในกรณีที่คณะตุลาการมีความเห็นไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ให้เสนอศาลพิจารณาภายใน 5 วันดังกล่าว และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะตุลาการดังกล่าว หากศาลเห็นพ้องด้วยให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของคณะตุลาการ ให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล คำสั่งของคณะตุลาการที่สั่งรับหรือไม่รับคำร้องให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่ไม่มีมติแต่งตั้งคณะตุลาการ ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ภายใน 5 วัน นับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง

แผนภาพที่ 4 : ช่องทางการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ

3. การแจ้งผู้ร้องและส่งสำเนาคำร้องให้แก่ผู้ถูกร้อง

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และให้นำความในมาตรา 42 เกี่ยวกับรายละเอียดของคำร้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 54

4. องค์คณะและการพิจารณาคดี

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 4 ได้นิยามความหมายของคำว่า “การพิจารณาคดี” คือ “การดำเนินกระบวนการใด ๆ รวมถึง การไต่สวน การประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา” ในขณะที่คำว่า “กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า “การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น” และคำว่า “การนั่งพิจารณา” หมายความว่า “การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดีโดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล” นอกจากนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ยังได้กำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีของศาลไว้ดังนี้

4.1 การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 59 กำหนดให้การนั่งพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่ศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณาคดีได้ และเมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณีไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด และให้ปิดประกาศกำหนดนัดดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย

4.2 การให้โอกาสคู่กรณีแสดงพยานหลักฐาน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 60 และมาตรา 61 กำหนดให้คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและขอสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในเวลาทำการได้ และเพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน อย่างไรก็ตาม ในการอ้างพยานหลักฐานนั้น ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว โดยอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่า 7 วัน

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 มาตรา 62 กำหนดให้ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะพยานที่ฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลมีอำนาจสอบถามพยานบุคคลเอง แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเอง หรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดี แม้จะไม่มีฝ่ายใด ยกขึ้นอ้างก็ตาม และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติม ตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน หลังจากคู่กรณีถามพยานแล้ว ห้ามมิให้คู่กรณีฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

4.3 การให้โอกาสคู่กรณีสืบพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาล

นอกเหนือจากการไต่สวนพยานหลักฐานภายในศาลแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 63 กำหนดให้ศาลอนุญาตให้มีการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอ โดยอาจใช้ระบบการประชุมทางจอภาพตามข้อกำหนดของศาลได้ และให้ถือว่ากระทำในห้องพิจารณาของศาล โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด

ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาเบิกความเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริง หรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอ กำหนด โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่น ทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่า 7 วัน อย่างไรก็ตามหากคู่กรณีตั้งใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าที่ดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่า 3 วัน มิฉะนั้นให้ถือว่าไม่คัดค้าน

ในวันไต่สวนพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า แล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาล และศาลอนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริง หรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้ พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญใดยื่นบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลแล้วจะขอถอนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นไม่ได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของการให้ถ้อยคำของพยาน ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 64

ในระหว่างการไต่สวนของศาล ให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวน และจัดให้คู่กรณีและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หากคู่กรณีหรือพยานลงลายมือชื่อไม่ได้ หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้ศาลทำรายงานจดแจ้งเหตุที่ไม่มีลายมือชื่อเช่นนั้นแทนการลงลายมือชื่อ และให้ศาลบันทึกการให้ถ้อยคำของพยานในการไต่สวนรวมไว้ในสำนวนด้วย โดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงหรืออุปกรณ์บันทึกภาพ และเสียง หรือวิธีการอื่นใดตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 66

4.4 การให้โอกาสคู่กรณีร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี

คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีสิทธิร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของตนได้ตามที่ศาลเห็นสมควรและภายในเวลาที่ศาลกำหนด การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้กระทำด้วยวาจา โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้คู่กรณีพยานในส่วนที่เกี่ยวกับคำเบิกความของตน หรือบุคคลภายนอก ซึ่งมีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมีเหตุผลอันสมควรก็ดี มีสิทธิขอตรวจดู ขอคัดสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 67 และมาตรา 68

5. มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

การกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญนั้น ถือเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งอันจะทำให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมีผลในทางปฏิบัติเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวไว้ เจตนารมณ์ของการกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวนั้นเพื่อต้องการที่จะให้มีการชะลอหรือระงับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้ เป็นการชั่วคราวหรือคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอในระหว่างการพิจารณาคดี อันจะมีผลเป็นการคุ้มครอง ป้องกัน และยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หากยังคงปล่อยให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือคู่กรณีในคดีรัฐธรรมนูญยังคงกระทำการหรือดำเนินการหรือพิจารณาในเรื่องเหล่านั้นต่อไป ซึ่งหากต่อมาศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำหรือการดำเนินการหรือการพิจารณาของหน่วยงานหรือบุคคลดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็อาจจะเกิดความเสียหายมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งยังเป็นการยากแก่การแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นดังกล่าวจนเป็นเหตุทำให้มีการใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องร้องให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น หรืออาจเกิดความเสียหายแก่สาธารณะหรือประเทศชาติอย่างรุนแรงจนไม่อาจบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลได้ รัฐอาจจำต้องเข้ามาชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ประชาชนแทน และอาจเป็นที่กล่าวได้ว่า “ความยุติธรรมของศาลในการที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้นมาไม่ทันเวลา” ดังนั้น มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญจึงมีความจำเป็นและสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเด็นอื่นหรือผลของคำวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญเท่านั้น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 71 วรรคหนึ่ง จึงได้บัญญัติหลักการกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยไว้ว่า “เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึงและคำร้องของผู้ร้องมีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำร้อง เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่กรณีได้ยื่นคำขอ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยและออกคำสั่งไปยังหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล” และวรรคสอง บัญญัติว่า “มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกิน หกสิบวัน นับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น”

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 หมวด 2 การพิจารณา ส่วนที่ 5 มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ข้อ 37 ถึงข้อ 40 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย สรุปได้ดังนี้

1. การยื่นคำขอกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

1.1 คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอมาในคำร้องหรือคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรืออาจยื่นคำขอในเวลาใด ๆ ก่อนศาลวินิจฉัยคดี เพื่อให้ศาลมีมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย อันจะมีผลเป็นการชะลอหรือระงับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราว หรือมีมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอไว้ในระหว่างการพิจารณาคดี หรือเพื่อประโยชน์แก่การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลในภายหลัง ทั้งนี้ คำขอดังกล่าวจะต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่าประสงค์ให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวอย่างใด เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลังประการใด หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึงอย่างไร (ข้อ 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

1.2 ในกรณีที่ไม่มีคำขอของคู่กรณี แต่พฤติการณ์แห่งคดีมีความจำเป็นรีบด่วน ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี (ข้อ 37 วรรคสาม)

2. กรณีที่ศาลหรือคณะตุลาการมีคำสั่งไม่รับคำร้องขอมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลหรือคณะตุลาการเห็นว่าคำขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยโดยยื่นโดยไม่มีข้ออ้างหรือข้อเท็จจริงเพียงพอ หรือไม่มีเหตุผลหรือสาระอันควรได้รับการพิจารณา หรือไม่มีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำขอ ให้สั่งไม่รับคำขอดังกล่าว (ข้อ 38)

3. การดำเนินการก่อนมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราว

3.1 เมื่อศาลหรือคณะตุลาการมีคำสั่งรับคำขอตามข้อ 37 วรรคหนึ่ง และส่งสำเนาคำขอให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งทำคำคัดค้านคำขอนั้นแล้ว ให้ศาลนัดไต่สวนคำขอโดยเร็วเพื่อให้คู่กรณีนำพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาลตามข้ออ้างหรือข้อคัดค้านของแต่ละฝ่าย และให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอดังกล่าวโดยไม่ชักช้า (ข้อ 39 วรรคหนึ่ง)

3.2 ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินรีบด่วนเป็นกรณีพิเศษและมีเหตุจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการใดๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามที่เห็นสมควรแก่กรณีได้โดยไม่ต้องไต่สวนและไม่ต้องรับฟังความเห็นของคู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องก่อนก็ได้ (ข้อ 39 วรรคสอง)

4. คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวในคดีรัฐธรรมนูญแต่ละประเภท

4.1 มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามข้อ 37 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ศาลอาจมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นการเฉพาะดังต่อไปนี้ก็ได้ (ข้อ 40 วรรคหนึ่ง)

(1) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (1) หากกฎหมายมิได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะ และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะอย่างสำคัญ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเรื่องนั้นไว้ก่อน หรือชะลอการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น แล้วแต่กรณี

(2) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือองค์การอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐ หรือคู่กรณี รอคารพิจารณาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(3) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐ หรือคู่กรณี กระทำการหรือระงับการกระทำใด ๆ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(4) คดีที่ประชาชนหรือชุมชนยื่นคำร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 45 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีไปก่อนหรือรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเรื่องอื่นใดไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(5) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 178 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(6) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐกระทำการหรือมิให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกี่ยวข้องจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(7) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่ามติของคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจำกัดอายุทศชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 29 ศาลอาจมีคำสั่งให้ชะลอการดำเนินการหรือการบังคับการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง หรือสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวไปก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(8) คดีที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 และกฎหมายอื่น ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอหรือคู่กรณีในระหว่างการพิจารณาคดี หรือสั่งให้พรรคการเมืองระงับการกระทำใดไว้เป็นการชั่วคราวตามคำขอของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียน หรืออัยการสูงสุดแล้วแต่กรณี จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

4.2 การมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณี และต้องเป็นไปเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึง (ข้อ 40 วรรคสอง)

4.3 การมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยของศาลให้เป็นที่สุดและให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกิน 60 วัน นับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น แต่กรณีที่มีข้อเท็จจริงใหม่อันเป็นสาระสำคัญที่ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวขึ้นใหม่ ศาลอาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวใหม่ได้ โดยจะต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ การออกคำสั่งแต่ละครั้งให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกินหกสิบวัน นับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น (ข้อ 40 วรรคสาม)

6. การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75 กำหนดให้ ในการวินิจฉัยคดี ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเข้าใจส่วนตัวเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ดังนั้น จึงถือเป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมนั่งพิจารณาและร่วมทำคำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นอกจากนี้ความเห็นส่วนตัวของตุลาการ ให้ทำโดยสังเขปและต้องเผยแพร่ต่อสาธารณะตามข้อกำหนดของศาล

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 มาตรา 52 กำหนดให้องค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า 7 คน และตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยนั้น หากมีปัญหาว่าตุลาการคนใดร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป เว้นแต่การไม่ร่วมทำคำวินิจฉัยจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึง 7 คน

ในการทำคำวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75 วรรคสาม กำหนดให้องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้ และคำวินิจฉัยของศาลให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย

ในส่วนของผลของคำวินิจฉัย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 กำหนดให้ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน และในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มาให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว หรือในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องหรือผู้หนึ่งข้อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติ ซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173) การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213) หรือการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1)) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว ส่วนการแจ้งให้คู่กรณีมาฟังคำวินิจฉัยและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลและการแจ้งคำวินิจฉัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและจำหน่ายคดี คำสั่งดังกล่าวต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคดี เหตุผลในการมีคำสั่ง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง และเมื่อจัดทำคำสั่งเสร็จแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบพร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลไม่น้อยกว่า 15 วัน ทั้งนี้ คำสั่งของศาลดังกล่าวให้มีผลในวันที่ศาลลงมติ ซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำสั่ง โดยเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 77

7. การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74 ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับหรือการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลไว้ว่า

“ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยของศาล หากมีความจำเป็นจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ให้ศาลมีอำนาจกำหนดคำบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลไว้ในคำวินิจฉัยนั้น โดยศาลอาจกำหนดให้มีผลไปในอนาคตขณะใดขณะหนึ่งหลังวันอ่านคำวินิจฉัย หรืออาจกำหนดเงื่อนไขหรือมาตรการในการบังคับอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งนี้ ตามความจำเป็นหรือสมควรตามความเป็นธรรมแห่งกรณี และในองค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ รายงานผลการปฏิบัติหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาลต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล”

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 หมวด 3 การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง และการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ข้อ 44 และข้อ 45 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับไว้ในคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74 ไว้ดังนี้

1. การรายงานการปฏิบัติตามคำบังคับของศาล และกรณีกรณีไม่ปฏิบัติตามคำบังคับหรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับ

ในกรณีที่ศาลกำหนดคำบังคับไว้ในคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 74 เมื่อความปรากฏแก่ศาล หรือคู่กรณียื่นคำขอ หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ รายงานต่อศาลว่า คู่กรณียังไม่ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลหรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาล ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาหรือไต่สวนและมีคำสั่งกำหนดวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย หรือมีคำสั่งใดๆ เพื่อให้การบังคับคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว (ข้อ 44)

2. กรณีองค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ ไม่ปฏิบัติตามคำบังคับหรือปฏิบัติล่าช้าเกินควร

เมื่อปรากฏว่าองค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ มิได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลให้ถูกต้องครบถ้วน หรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร ให้ศาลไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริง ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอให้ฟังได้ว่าการที่ไม่ได้ปฏิบัติตามคำบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเป็นไปโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจแจ้งให้นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานองค์กรอิสระ นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแล หรือผู้ควบคุมตามความจำเป็นและสมควรแก่ประเภทคดี เพื่อดำเนินการหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาล และแจ้งผลให้ศาลทราบโดยเร็ว (ข้อ 45)

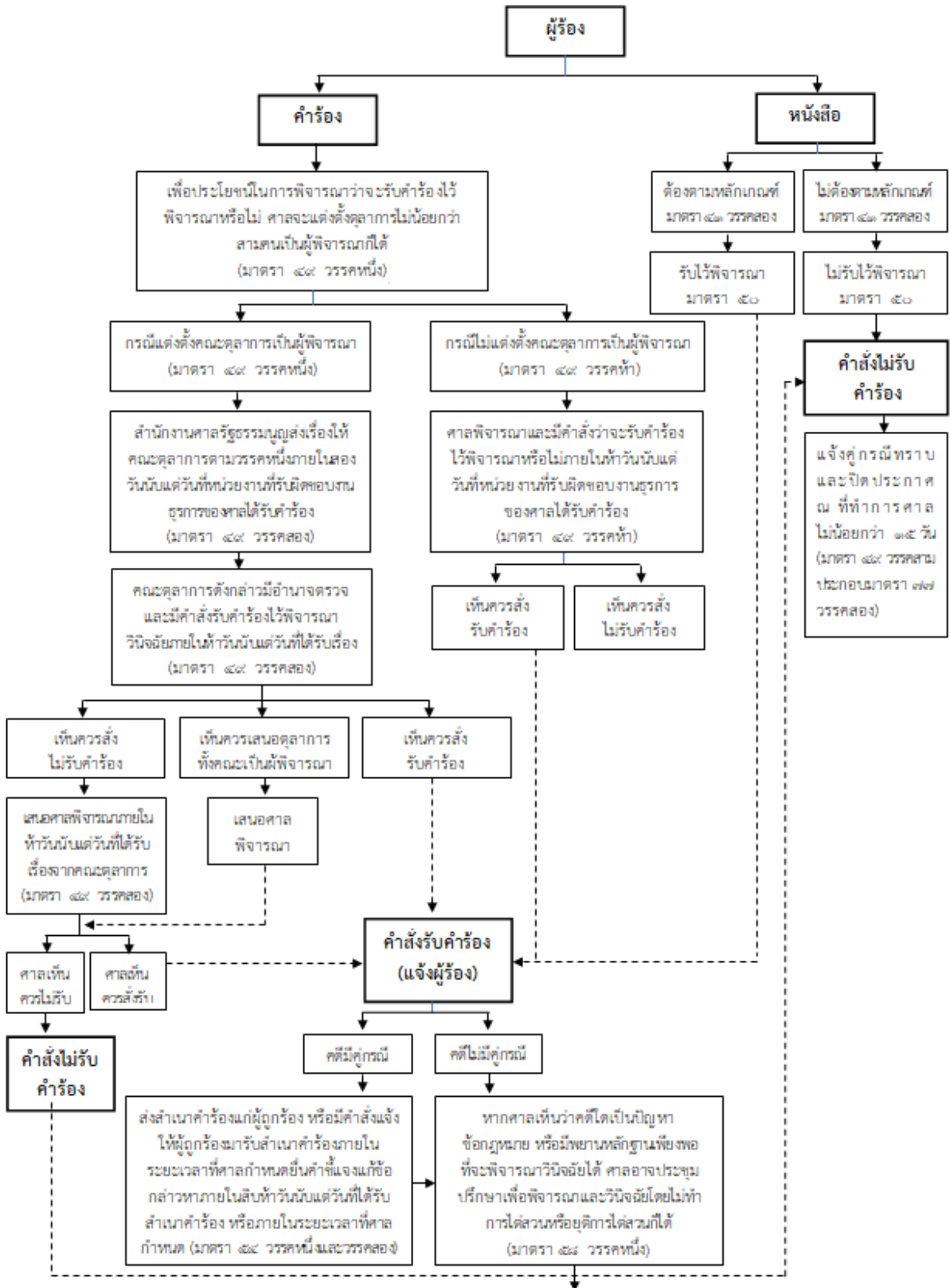
8. การละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 38 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยและรวดเร็ว

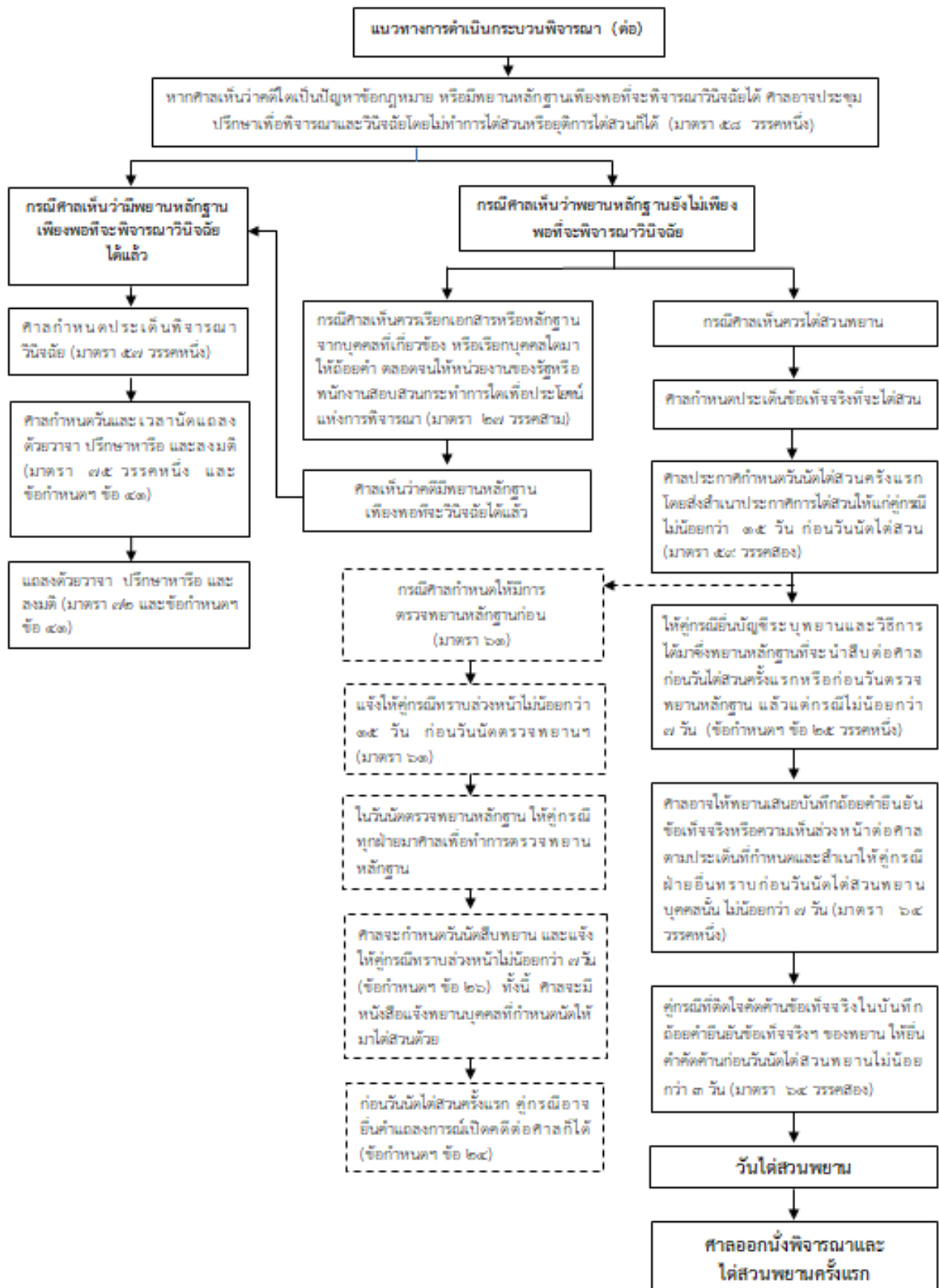
นอกจากนี้ การวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

กรณีผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของศาลหรือคำสั่งศาลตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการตักเตือน โดยจะมีคำตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือไล่ออกจากบริเวณศาล หรือลงโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยการสั่งลงโทษดังกล่าว ศาลจะพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี อย่างไรก็ตาม การสั่งลงโทษจำคุกหรือโทษปรับ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และในการดำเนินการดังกล่าว ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 39

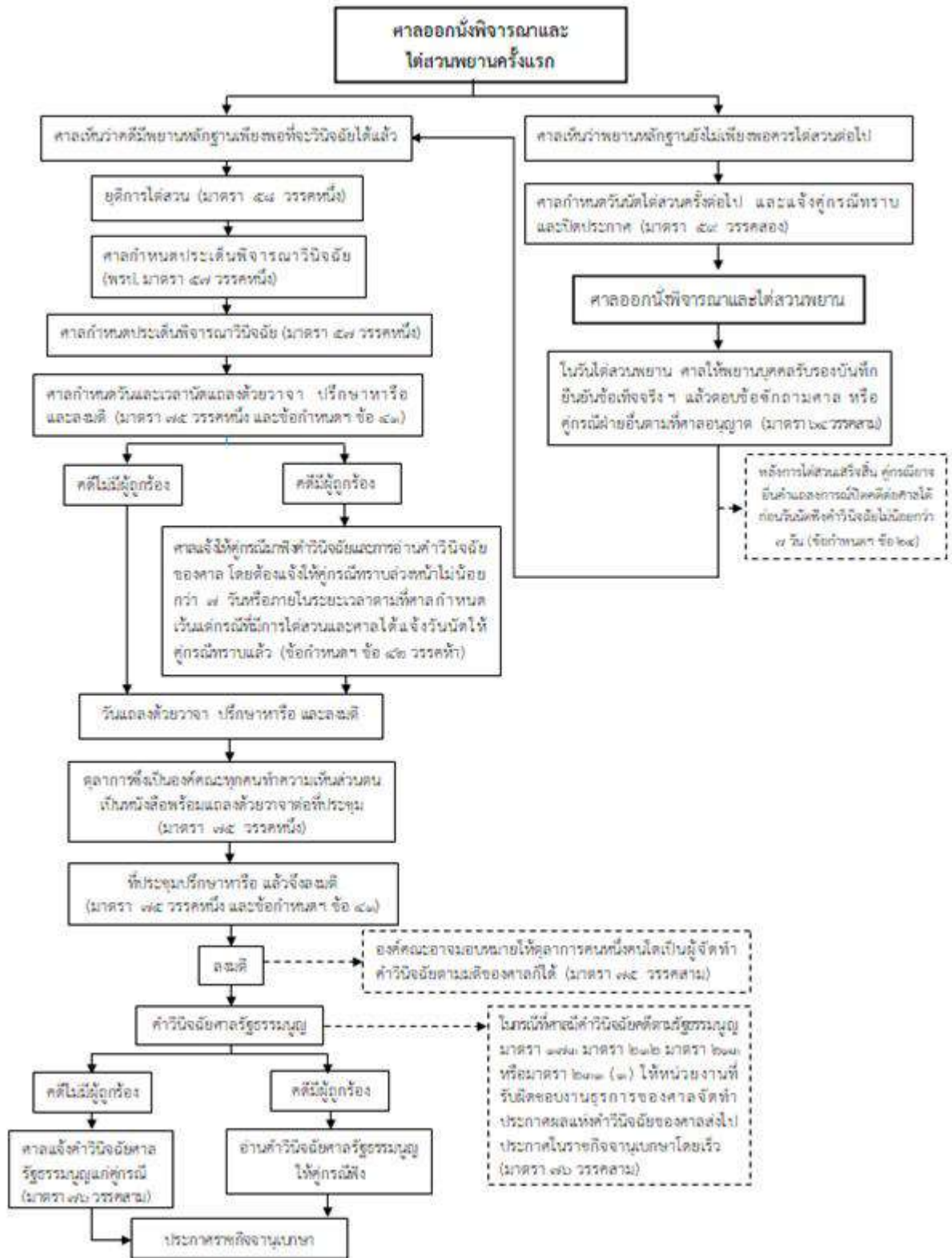
แผนภาพที่ 5: กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561

แผนภาพที่ 5: กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 (ต่อ)

แผนภาพที่ 5: กระบวนพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 (ต่อ)

3. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความใน มาตรา 188 มาตรา 190 มาตรา 191 และมาตรา 193 มาใช้บังคับแก่ศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม” ประกอบกับมาตรา 193 บัญญัติว่า “ให้ศาลแต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานของแต่ละศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

3.1 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ดังนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
3. สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
4. ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

3.2 โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

โครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2564 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนที่ 4 ก ลงวันที่ 22 มกราคม 2564) ประกอบด้วย

- (1) สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- (2) กลุ่มงานตรวจสอบภายใน
- (3) กลุ่มงานนิติการ
- (4) กลุ่มงานสนับสนุนที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ
- (5) สำนักคดี 1
- (6) สำนักคดี 2
- (7) สำนักคดี 3
- (8) สำนักคดี 4
- (9) สำนักบริหารจัดการคดี
- (10) สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ
- (11) สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
- (12) กองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ
- (13) วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
- (14) กองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ
- (15) กองสื่อสารองค์กร
- (16) กลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์
- (17) สำนักบริหารและอำนวยการ

- (18) สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล
- (19) สำนักบริหารกลาง
- (20) กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ

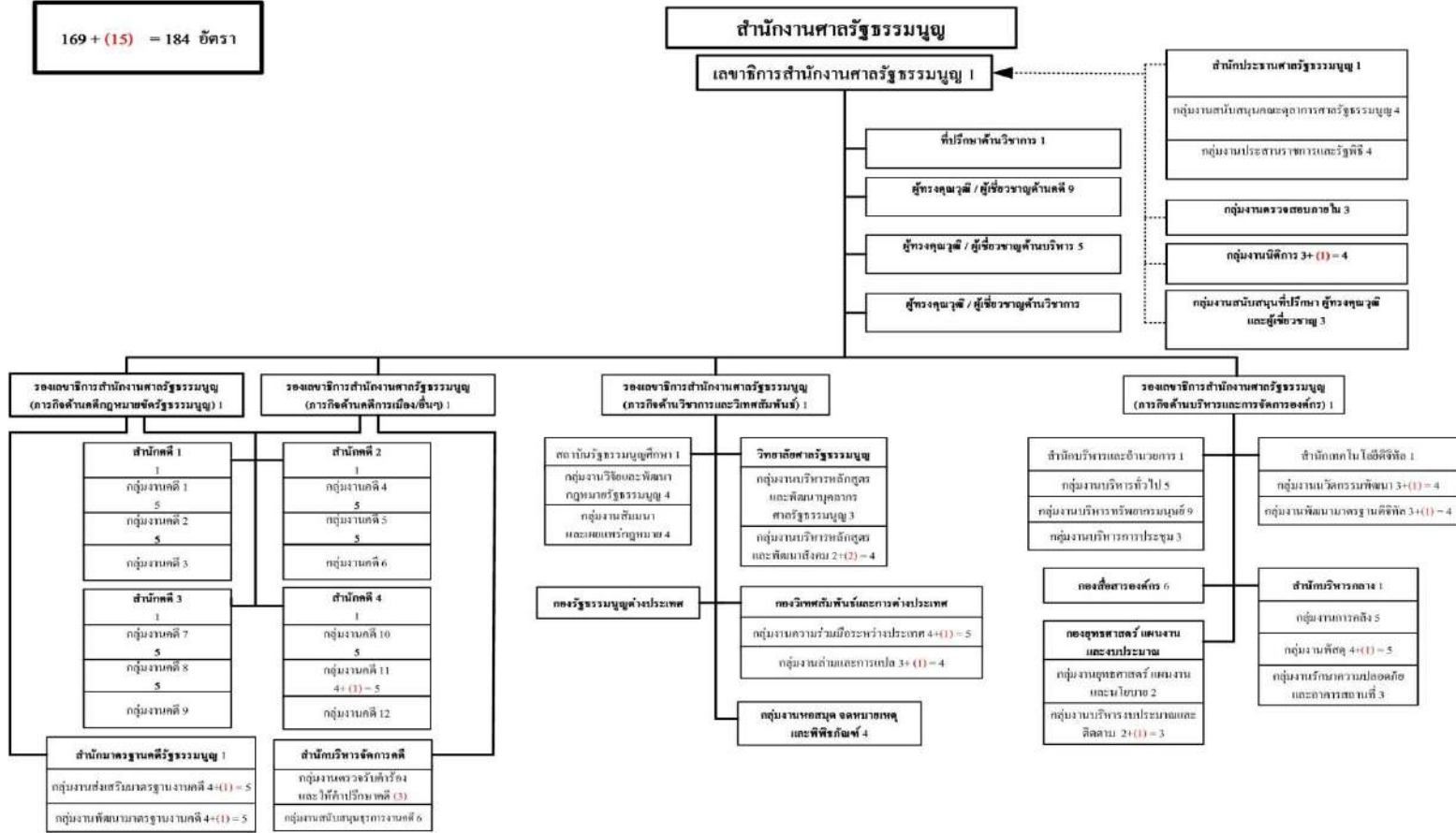
แผนภาพที่ 6 โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2564 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนที่ 4 ก ลงวันที่ 22 มกราคม 2564)

1 ธันวาคม 2564

แผนผังการแบ่งส่วนราชการตาม โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายใน พ.ศ. 2564

169 + (15) = 184 อัตรา

3.3 แผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีแผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญเป็นกรอบทิศทาง การบริหารราชการ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการดำเนินงาน การอำนวยความสะดวกธรรมในภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตลอดจนการพัฒนา หลักนิติธรรมในสังคมไทย การสร้างบรรทัดฐานการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและการรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะ อย่างต่อเนื่อง โดยแผนยุทธศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

แผนปฏิบัติการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

การจัดทำแผนปฏิบัติการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) มุ่งเน้นให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีกรอบทิศทางในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพและประสิทธิภาพ สามารถสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของศาลรัฐธรรมนูญและเจตนารมณ์ ตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนภารกิจหลักของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสภาพแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงการเสนอทิศทางและเป้าหมายเพื่อยกระดับศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นองค์กร ที่มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance Organization)

จากกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น นำมาสู่การจัดทำแผนปฏิบัติ ราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) รายละเอียดดังนี้

แผนปฏิบัติการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นสถาบันนำที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญในระดับสากล

พันธกิจ (Mission)

คุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยยึดหลักนิติธรรมภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

เป้าประสงค์ (Goals)

เพื่อให้บรรลุพันธกิจดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานไว้ ดังนี้

1. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการพิจารณาคดีสู่สากล
2. เสริมสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการภายในองค์กรมีความเข้มแข็ง
3. บุคลากรมีความสามารถควบคุมคุณธรรมและจริยธรรม
4. ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ค่านิยมของศาลรัฐธรรมนูญ

“ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิเสรีภาพของประชาชน”

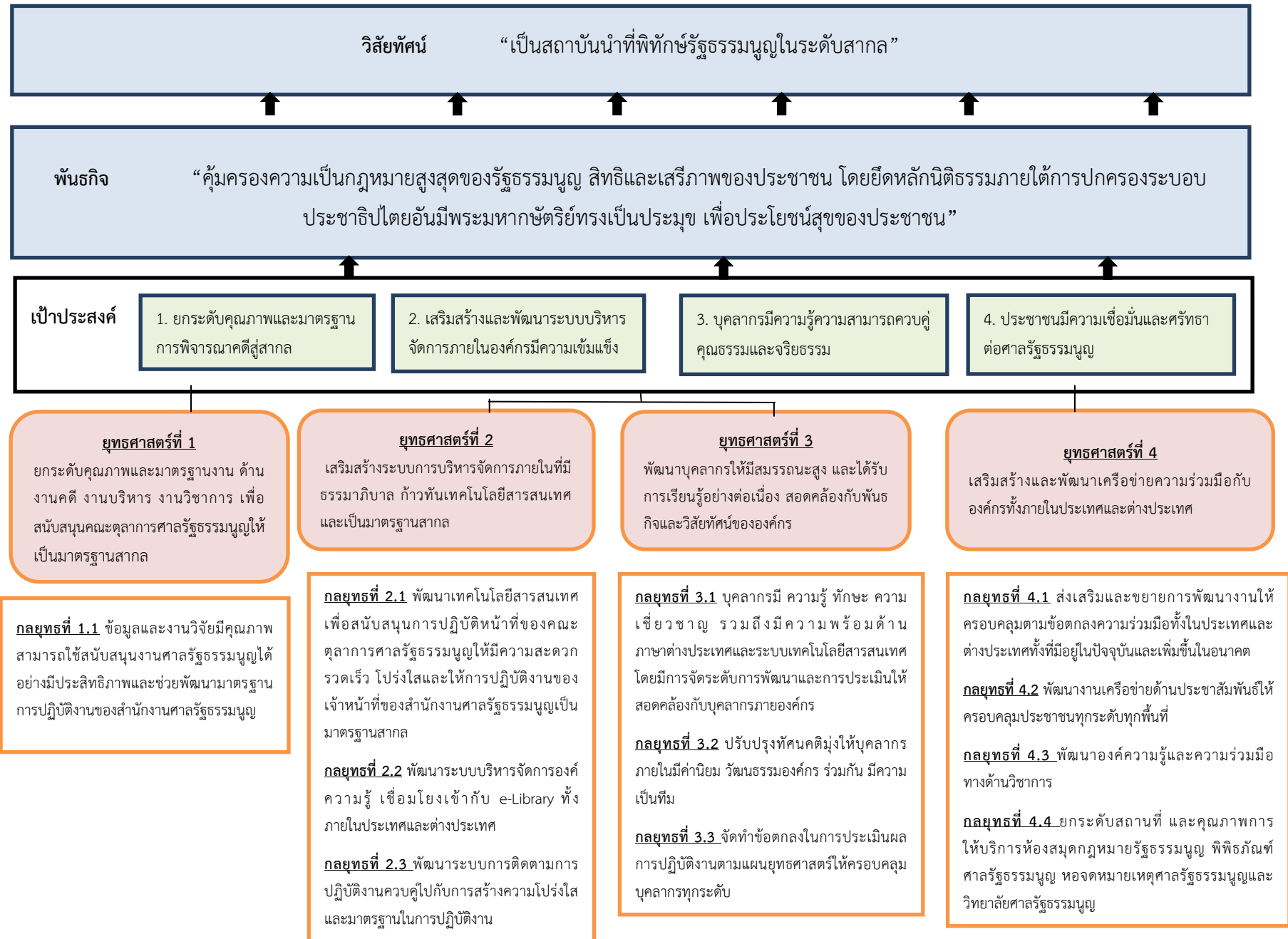
ค่านิยมของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

RIGHT

“องค์กรแห่งความถูกต้องและยุติธรรม”

R: Righteousness	มีคุณธรรมยึดมั่นในความถูกต้อง
I: Intelligence	มุ่งพัฒนาตนเอง
G: Good will	มีไมตรีจิตต่อทุกคน
H: Harmony	มีความรักความสามัคคี
T: Teamwork	มุ่งมั่นทำงานเป็นทีม

แผนภาพที่ 7 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy map)

3.4 อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2542 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการสรรหาบุคลากรเพื่อรองรับภารกิจในการสนับสนุนงานด้านพิจารณาวินิจฉัยคดี และงานบริหาร ด้านต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงปัจจุบัน (ณ วันที่ 30 กันยายน 2564) มีอัตรากำลังรวมทั้งสิ้น 224 อัตรา ประกอบด้วย

- 1) ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 169 อัตรา (มีข้าราชการดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน 151 อัตรา)
- 2) อัตรากำลังของลูกจ้างประจำ จำนวน 28 อัตรา (มีลูกจ้างประจำดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน 28 อัตรา)
- 3) อัตรากำลังของพนักงานราชการ จำนวน 27 อัตรา (มีพนักงานราชการดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน 24 อัตรา) รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนอัตรากำลังและจำนวนที่มีอยู่จริงของข้าราชการและลูกจ้างตามโครงสร้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนัก/กลุ่มงาน	ข้าราชการ (อัตรา)		ลูกจ้างประจำ (อัตรา)		พนักงานราชการ (อัตรา)	
	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง
ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	5	4	0	0	0	0
ที่ปรึกษาด้านวิชาการ	1	0	0	0	0	0
ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ	14	14	0	0	0	0
กลุ่มงานสนับสนุนที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ	3	3	1	1	2	2
กลุ่มงานตรวจสอบภายใน	3	3	0	0	0	0
กลุ่มงานนิติการ	3	2	0	0	1	0
สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ	9	9	2	2	1	1
สำนักคดี 1	11	9	0	0	0	0
สำนักคดี 2	11	8	0	0	0	0
สำนักคดี 3	11	9	0	0	0	0
สำนักคดี 4	10	9	0	0	0	0
สำนักบริหารจัดการคดี	6	6	4	4	2	2
สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ	9	9	1	1	0	0
กองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ	0	0	0	0	0	0
สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา	9	9	1	1	3	3
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ	5	5	0	0	3	2

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนอัตรากำลังและจำนวนที่มีอยู่จริงของข้าราชการและลูกจ้างตามโครงสร้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ต่อ)

สำนัก/กลุ่มงาน	ข้าราชการ (อัตรา)		ลูกจ้างประจำ (อัตรา)		พนักงานราชการ (อัตรา)	
	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง
กองวิเทศสัมพันธ์และการ ต่างประเทศ	7	5	0	0	1	1
กองสื่อสารองค์กร	6	5	1	1	1	1
กลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และ พิพิธภัณฑ์	4	4	0	0	1	1
สำนักบริหารและอำนวยความสะดวก	18	15	5	5	5	4
สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล	7	7	1	1	2	2
สำนักบริหารกลาง	13	13	11	11	4	4
กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และ งบประมาณ	4	3	1	1	1	1
รวม	169	151	28	28	27	24

3.5 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 397,437,500 บาท พบว่า รายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด คือ ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน 175,466,800 บาท (ร้อยละ 44.15) รองลงมาเป็น ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน 111,267,700 บาท (ร้อยละ 28.00) และค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง จำนวน 110,703,000 บาท (ร้อยละ 27.85) ดังตารางที่ 2 และแผนภูมิที่ 1

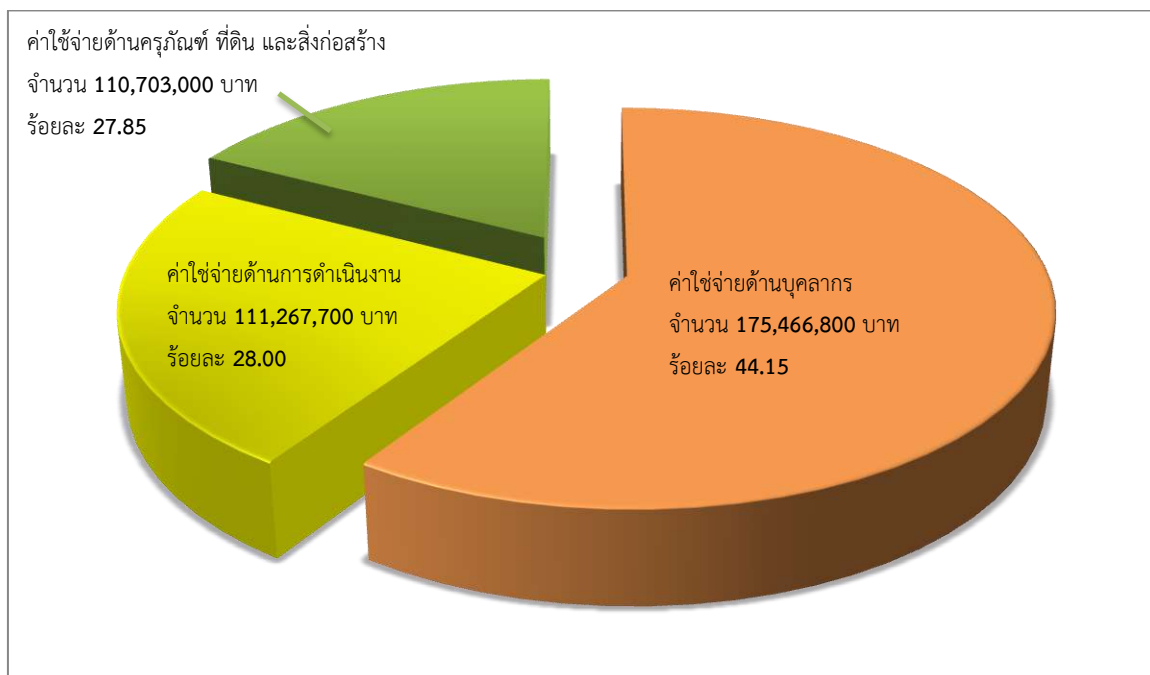
ตารางที่ 2 การจัดสรรงบประมาณจำแนกตามรายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	175,466,800	44.15
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	175,466,800	44.15
1.1 ค่าตอบแทนคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญและคณะสนับสุนนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ	55,307,000	13.91
1.2 ค่าตอบแทนข้าราชการ ลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	116,747,100	29.38
1.3 ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน (ด้านบุคลากร)*	3,412,700	0.86
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	111,267,700	28.00
2.1 ค่าตอบแทน	5,603,100	1.41
2.2 ค่าใช้สอย	97,859,100	24.62
2.3 ค่าวัสดุ	3,200,000	0.81
2.4 ค่าสาธารณูปโภค	4,605,500	1.16
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	110,703,000	27.85
3.1 ครุภัณฑ์สำนักงาน	44,600	0.01
3.2 ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	27,000	0.01
3.3 ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	15,997,600	4.03
3.4 ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	94,633,800	23.80
รวม	397,437,500	100.00

*ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน (ด้านบุคลากร) ประกอบด้วย

1. ค่าใช้จ่ายตามสิทธิและข้อกำหนดตามกฎหมาย
 - 1.1 ค่าเช่าบ้านของข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
 - 1.2 เงินประกันสังคมของพนักงานราชการ
 - 1.3 เงินสมทบกองทุนเงินสทดทดแทนประจำปี
 - 1.4 ค่าตอบแทนพิเศษข้าราชการและลูกจ้างประจำที่ได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น
2. เงินบำเหน็จตอบแทน

แผนภูมิที่ 1 แสดงสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำแนกตามประเภทรายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับจัดสรร

3.6 ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สู่แผนปฏิบัติการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีแผนปฏิบัติการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ที่ใช้กำหนดทิศทางและแนวทางต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานที่มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนการปฏิรูปประเทศ และร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2562 – 2565 ดังรายละเอียดตามแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 ความสอดคล้องและความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก 3 ปี พ.ศ. 2563–2565) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ส่วนที่ 2

ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2564

1. การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 รวมทั้งสิ้นจำนวน 397,437,500 (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 106,008,600 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.74) โดยมีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน 175,466,800 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 578,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.33) ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน 111,267,700 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 41,895,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.39) และค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 110,703,000 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 59,508,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 116.24) สำหรับการเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564 รายละเอียดดังตารางที่ 3 และแผนภูมิที่ 2

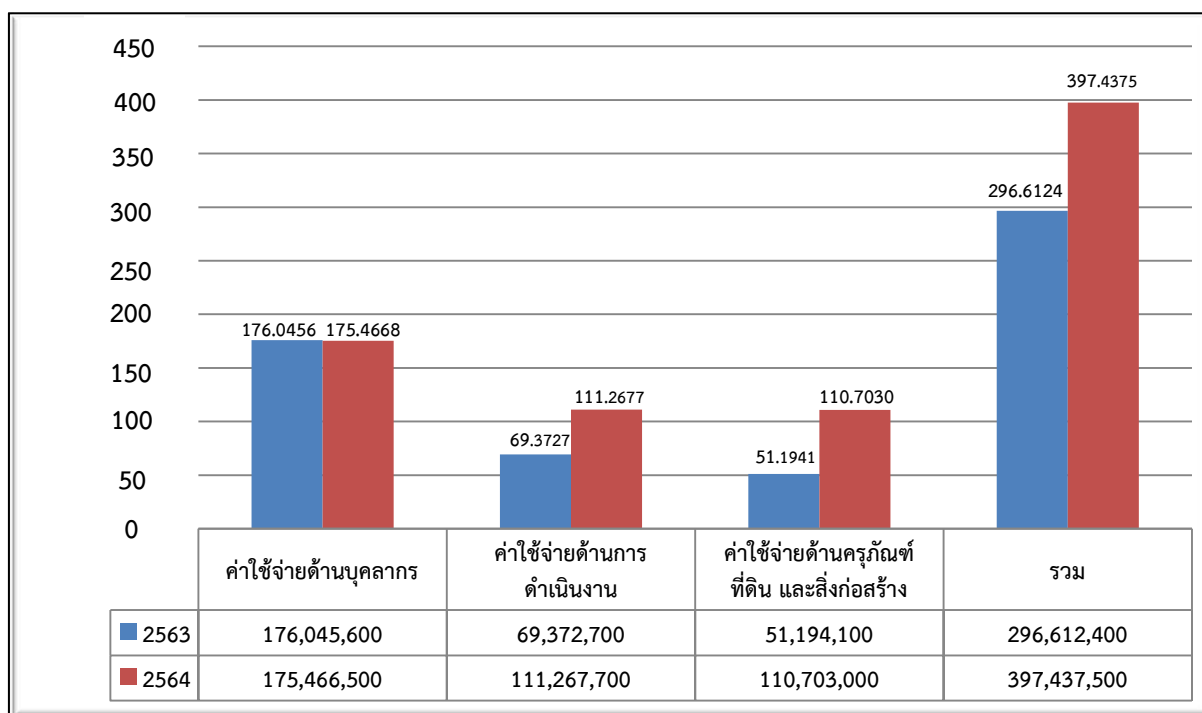
ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564

รายการ	ปีงบประมาณ				ปีงบประมาณ 2564	
	2563		2564		เทียบกับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ปีงบประมาณ 2563	
				จำนวน	ร้อยละ	
				เพิ่ม/(ลด)	เพิ่ม/(ลด)	
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	176,045,600	59.36	175,466,800	44.15	(578,800)	(0.33)
1.1 ค่าตอบแทนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและคณะสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	57,274,000	19.31	55,307,000	13.92	(1,967,000)	(3.43)
1.2 ค่าตอบแทนข้าราชการลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	115,849,600	39.06	116,747,100	29.37	897,500	100.77
1.3 ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	2,922,000	0.99	3,412,700	0.86	490,700	16.79
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	69,372,700	23.38	111,267,700	28.00	41,895,000	60.39
2.1 ค่าตอบแทน	4,439,000	1.49	5,603,100	1.41	1,164,100	26.22
2.2 ค่าใช้สอย	57,918,300	19.53	95,459,100	24.02	37,540,800	64.82

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564 (ต่อ)

รายการ	ปีงบประมาณ				ปีงบประมาณ 2564 เทียบกับ ปีงบประมาณ 2563	
	2563		2564		จำนวน เพิ่ม/(ลด)	ร้อยละ เพิ่ม/(ลด)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
2.3 ค่าวัสดุ	835,000	0.28	3,200,000	0.81	2,365,000	283.23
2.4 ค่าสาธารณูปโภค	6,180,400	2.08	7,005,500	1.76	825,100	13.35
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	51,194,100	17.26	110,703,000	27.85	59,508,900	116.24
3.1 ครุภัณฑ์สำนักงาน	255,000	0.09	44,600	0.01	(210,400)	(85.51)
3.2 ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	-	-	27,000	0.01	27,000	-
3.2 ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	12,310,100	4.15	15,997,600	4.03	3,687,500	29.96
3.3 ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	38,629,000	13.02	94,633,800	23.81	56,004,800	114.98
รวม	296,612,400	100	397,437,500	100	100,825,100	33.99

แผนภูมิที่ 2 การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2564

2. การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 397,437,500 บาท โดยมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 323,905,427.65 บาท คิดเป็นร้อยละ 81.50 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 73,532,072.35 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.50 ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

รายการ	งบประมาณ ที่ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่ายเงิน		คงเหลือ	
		งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)	งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	175,466,800	174,559,411.02	99.48	907,388.98	0.52
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	111,267,700	45,816,261.47	41.18	65,451,438.53	58.82
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	110,703,000	103,529,755.16	93.52	7,173,244.84	6.48
รวม	397,437,500	323,905,427.65	81.50	73,532,072.35	18.50

หมายเหตุ : งบประมาณคงเหลือเป็นงบประมาณในโครงการต่อเนื่องซึ่งจะเบิกจ่ายในปีงบประมาณถัดไป

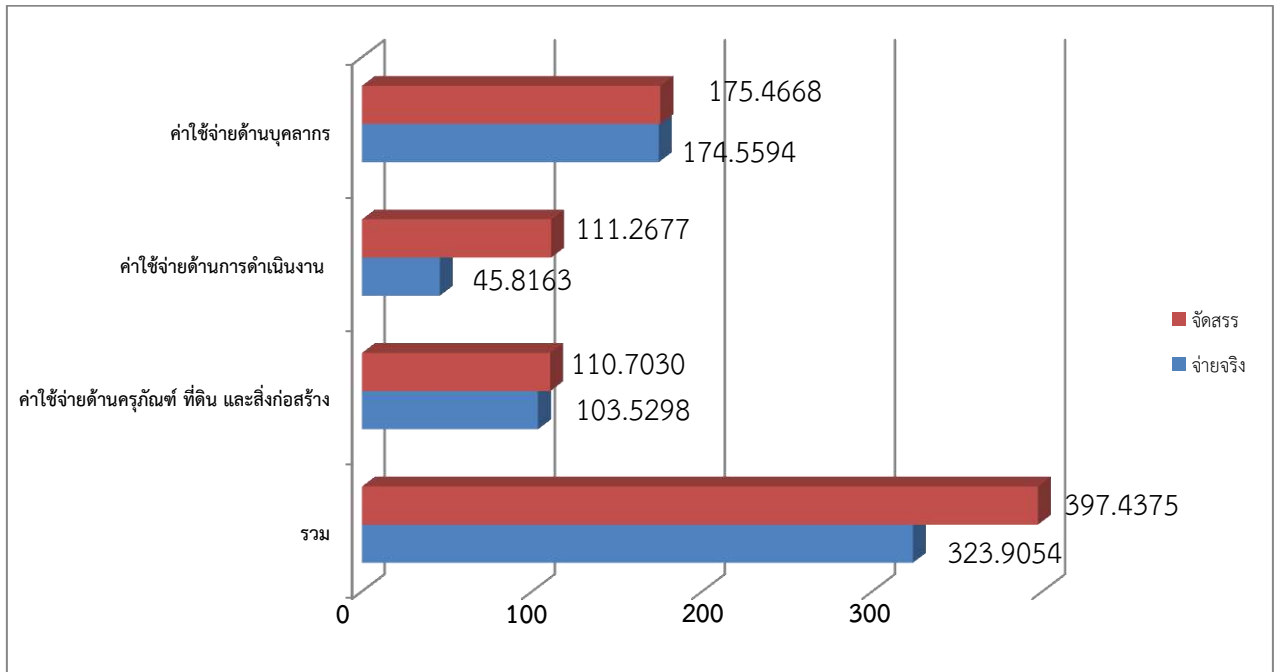
จากตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ประกอบด้วย

ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 175,466,800 บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 174,559,411.02 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.48 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 907,388.98 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.52

ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 111,267,700 บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 45,816,261.47 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.18 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 65,451,438.53 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.82

ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 110,703,000 บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 103,529,755.16 บาท คิดเป็นร้อยละ 93.52 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 7,173,244.84 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.48

แผนภูมิที่ 3 การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

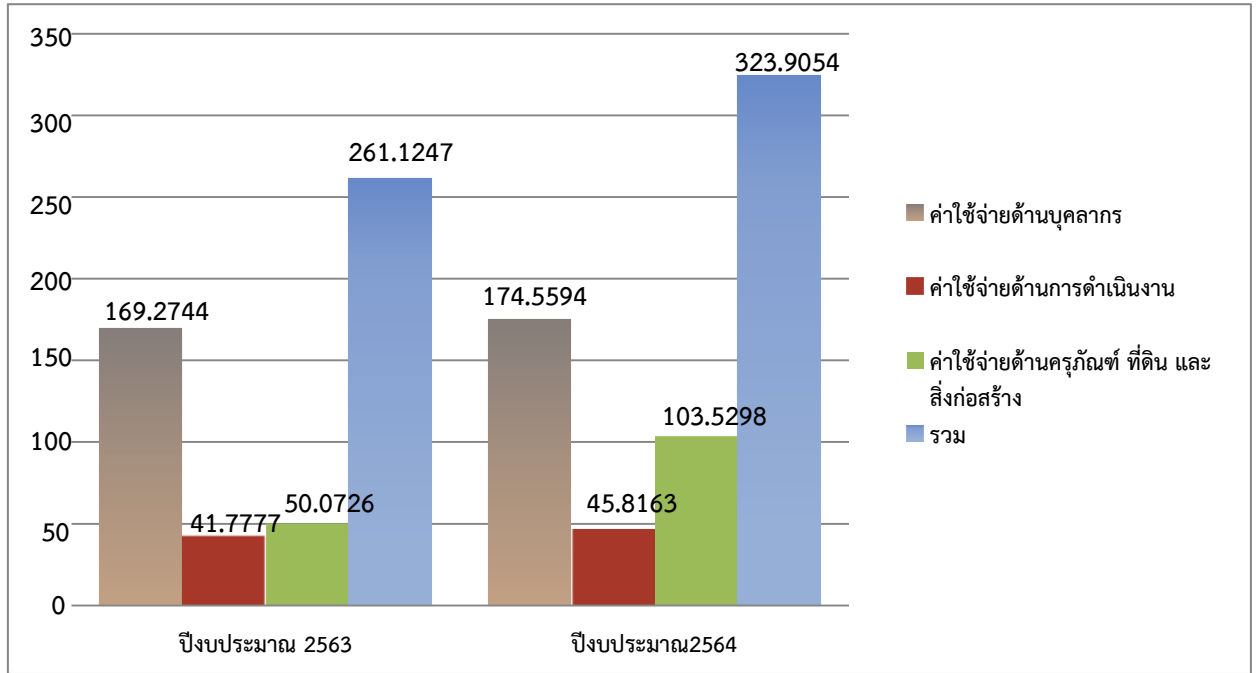

3. การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564

รายการ	ปีงบประมาณ 2563	ปีงบประมาณ 2564
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	169,274,396.68	174,559,411.02
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	41,777,677.66	45,816,261.47
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	50,072,601.25	103,529,755.16
รวม	261,124,675.59	323,905,427.65

แผนภูมิที่ 4 การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2564

4. ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดงบประมาณประจำปี 2564

4.1) ผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ

ผลสัมฤทธิ์ : ประชาชนมีความพึงพอใจในผลคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นไปตามหลักนิติธรรม

ตัวชี้วัด		ผลการดำเนินงาน
ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ	ระดับความสำเร็จของคดีที่ดำเนินการเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 ร้อยละ 100	ร้อยละ 100
ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ประชาชนมีความพึงพอใจในผลคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 90	ร้อยละ 90

4.2) เป้าหมายการให้บริการของหน่วยงาน งบประมาณและประมาณการรายจ่าย ล่วงหน้าระยะปานกลาง จำแนกตามแหล่งเงิน

เป้าหมาย : มุ่งสร้างบรรทัดฐานการตีความรัฐธรรมนูญเพื่อประโยชน์ของสังคม

ตัวชี้วัด		ผลการดำเนินงาน
ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ	ผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นบรรทัดฐานมีผลผูกพันกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 100	ร้อยละ 100
ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	จำนวนเรื่องที่มีคำวินิจฉัยและคำสั่งแล้วเสร็จ 90 เรื่อง	81 เรื่อง

4.3) เป้าหมายผลผลิต งบประมาณ และกรอบงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้า ระยะปานกลางของผลิต จำแนกตามแหล่งเงิน (แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุล และระบบบริหารจัดการภาครัฐ ผลผลิตที่ 1 การอำนวยความสะดวกวิเคราะห้และวินิจัยคดีรัฐธรรมนูญ)

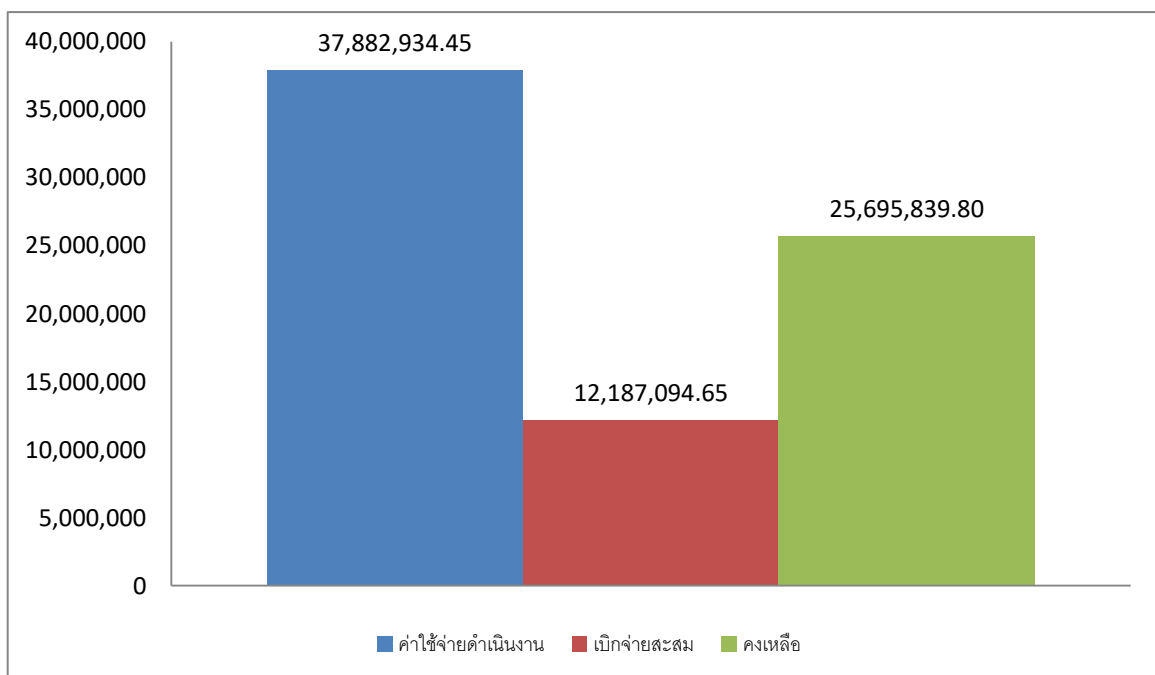
ตัวชี้วัด		ผลการดำเนินงาน
ตัวชี้วัด เชิงคุณภาพ	จำนวนเรื่องที่มีคำวินิจฉัยและคำสั่งแล้วเสร็จ 90 เรื่อง	81 เรื่อง

5. รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรงบประมาณค้างเบิกประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ตารางที่ 6 รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรงบประมาณค้างเบิกประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	37,882,934.45 บาท
เบิกจ่ายสะสม	12,187,094.65 บาท
คงเหลือ	25,695,839.80 บาท

แผนภูมิที่ 5 รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรงบประมาณค้างเบิกประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ส่วนที่ 3

ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ
และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

1. ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2564

ตามหลักเกณฑ์ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2562 มาตราที่ 4 กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการ โดยจัดทำเป็นแผน 5 ปี ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภาและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จึงได้มีการทบทวน ปรับปรุงแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้แผนปฏิบัติราชการฯ มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2562 - 2565) รวมทั้งดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2564 ขึ้น

แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย การระบุความสอดคล้องของแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ กับแผนต่าง ๆ ในระดับ 1, 2 และ 3 ตามนัยยะของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เพื่อให้เกิดการผลักดันและบูรณาการนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรมมีความชัดเจน และครบถ้วนสมบูรณ์ตรงตามเป้าประสงค์ของแผนต่าง ๆ รวมทั้งใช้ประกอบการจัดทำค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์/แผนงาน	แผนปฏิบัติราชการ	
	จำนวนโครงการ	ดำเนินการ (โครงการ)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงานด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นมาตรฐานสากล	10	11
กลยุทธ์ที่ 1.1 ข้อมูลและงานวิจัยมีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	10	11
ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นมาตรฐานสากล	10	14
กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นมาตรฐานสากล	5	12

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์/แผนงาน	แผนปฏิบัติการ	
	จำนวนโครงการ	ดำเนินการ (โครงการ)
กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์ความรู้ เชื่อมโยงเข้ากับระบบ e-Library ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ	3	2
กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาระบบการติดตามการปฏิบัติงาน ควบคู่ไปกับการสร้างความโปร่งใสและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน	2	0
ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง และได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร	7	7
กลยุทธ์ที่ 3.1 บุคลากรมี ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ รวมถึงมีความพร้อมด้านภาษาต่างประเทศและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีการจัดระดับการพัฒนาและการประเมินให้สอดคล้องกับบุคลากรภายในองค์กร	4	1
กลยุทธ์ที่ 3.2 ปรับปรุงทัศนคติมุ่งให้บุคลากรภายในมี ค่านิยม วัฒนธรรมองค์กร ร่วมกัน ความเป็นทีม	1	4
กลยุทธ์ที่ 3.3 จัดทำข้อตกลงในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ให้ครอบคลุมบุคลากรทุกระดับ	2	2
ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ	18	21
กลยุทธ์ที่ 4.1 ส่งเสริมและขยายการพัฒนางานให้ครอบคลุมตามข้อตกลงความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศทั้งที่มีอยู่ในปัจจุบันและเพิ่มขึ้นในอนาคต	6	6
กลยุทธ์ที่ 4.2 พัฒนางานเครือข่ายด้านประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่	9	11

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์/แผนงาน	แผนปฏิบัติการ	
	จำนวนโครงการ	ดำเนินการ (โครงการ)
กลยุทธ์ที่ 4.3 พัฒนาการความรู้และความร่วมมือด้านวิชาการ	2	2
กลยุทธ์ที่ 4.4 ยกระดับสถานที่ และคุณภาพการให้บริการ ห้องสมุด กฎหมายรัฐธรรมนูญ พิพิธภัณฑสถานรัฐธรรมนูญ หอจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ และวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ	1	2
รวม 4 ยุทธศาสตร์	45	53

2. ผลการดำเนินงานด้านคดี

ศาลรัฐธรรมนูญมีฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นองค์กรตุลาการในการตีความรัฐธรรมนูญ เพื่อธำรงไว้ซึ่งหลักความเป็นกฎหมายสูงสุด โดยยึดถือค่านิยม “ยึดหลักนิติธรรม คำจูนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิเสรีภาพของประชาชน” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย หรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ตลอดจนหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คดีที่ประชุมชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐ การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา การยุบพรรคการเมือง เป็นต้น

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานตุลาการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา และรวบรวม ข้อมูล คำสั่ง และ คำวินิจฉัย ต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยการพัฒนาระบบงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ถึง 2564 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยเรื่องการยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานงาน ด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มาตรฐานสากล สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศ ที่กำหนดให้มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมาย กฎ โดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่ายรวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือ การตีความกฎหมาย หรือออกกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก เพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค

ปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญมีคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบไปด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ คือ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก 8 คน ได้แก่ 1) นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ 2) นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ 3) นายปัญญา อุดชาชน 4) นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม 5) นายวิรุฬห์ แสงเทียน 6) นายจิรนิติ หะวานนท์ 7) นายนภดล เทพพิทักษ์ และ 8) นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ รวมทั้งสิ้น 9 คน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 200 โดยศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีผลการดำเนินงานด้านคดีประจำปี พ.ศ. 2564 ในแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

1. ภาพรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2564)

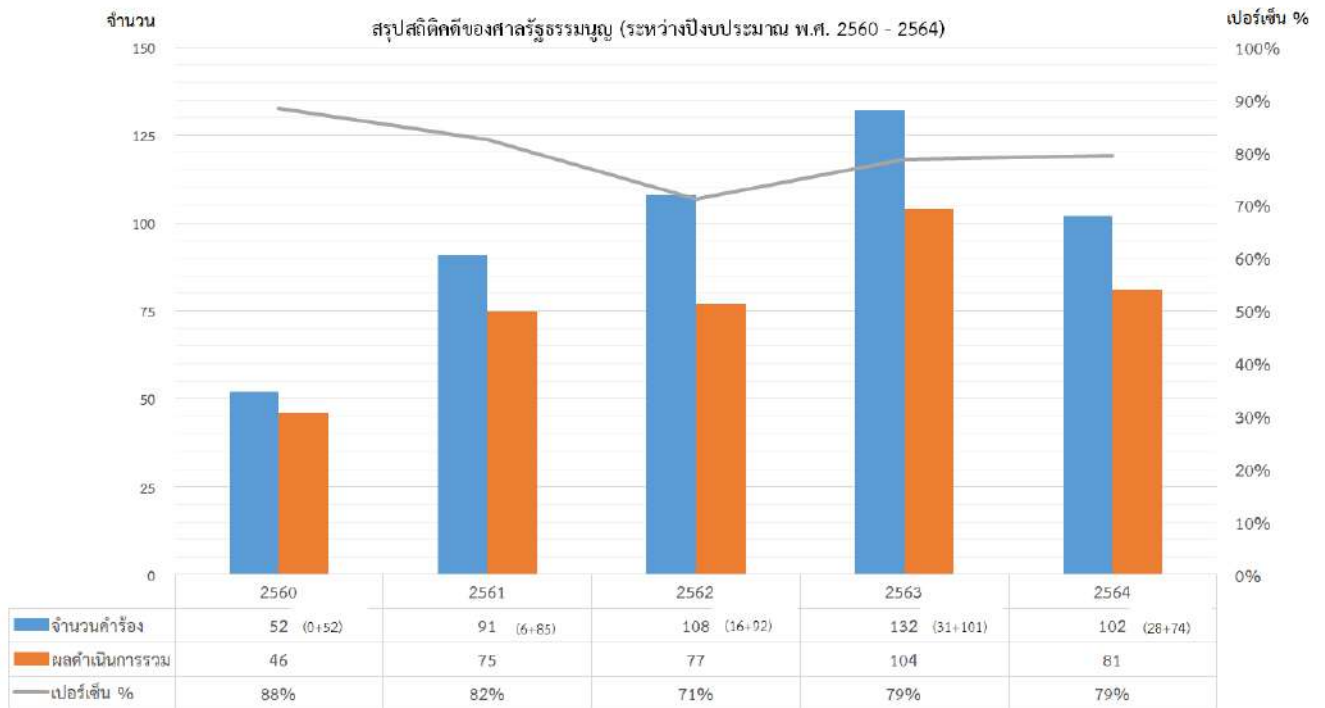
1.1 ตารางที่ 7 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2564)

ปีงบประมาณ พ.ศ.	คดีค้างพิจารณามาจากปีงบประมาณก่อนหน้า	คดีที่เข้ามาใหม่ในปีงบประมาณปัจจุบัน	คดีที่เสร็จการพิจารณาโดยศาลมีคำวินิจฉัย	คดีที่เสร็จการพิจารณาโดยศาลมีคำสั่ง	คดีค้างพิจารณายกไปปีงบประมาณถัดไป
2560	0	52	2	44	6
2561	6	85	6	69	16
2562	16	92	15	62	31
2563	31	101	20	84	28
2564	28	74	30	51	21

หมายเหตุ สถิติคดีในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2564 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มีคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน 404 เรื่อง
2. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัย รวมจำนวน 73 เรื่อง
3. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง มีจำนวนรวม 310 เรื่อง

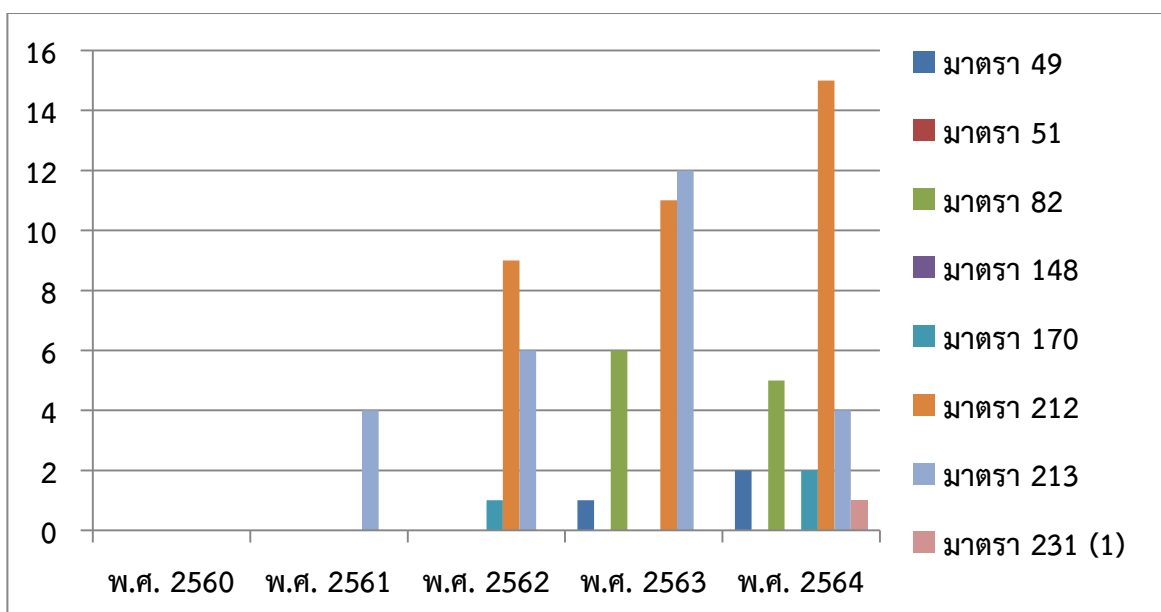
1.2 แผนภูมิที่ 6 แสดงภาพรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2564)

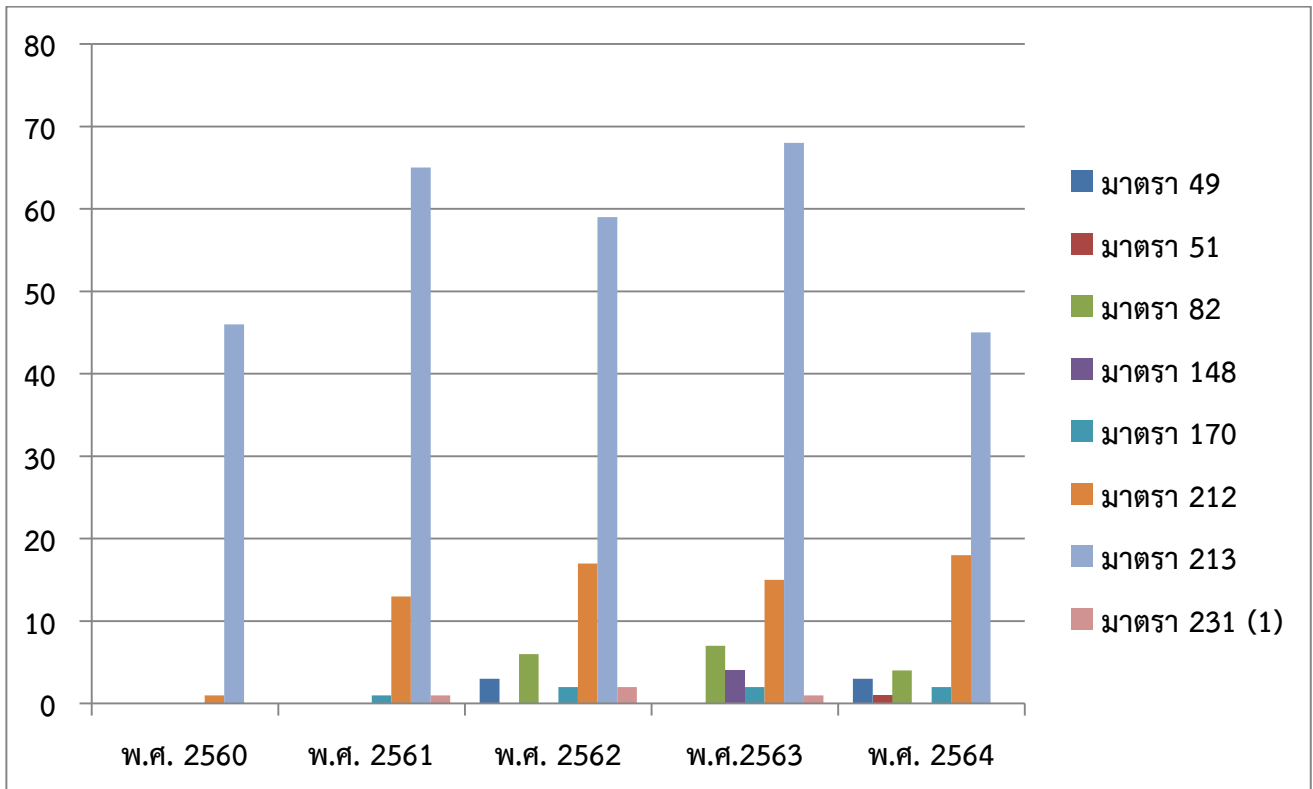
หมายเหตุ จำนวนคำร้อง รวมทั้งคดีที่ค้างพิจารณาจากปีงบประมาณก่อน และคดีที่มีการยื่นเข้ามาใหม่ในระหว่างปีงบประมาณปัจจุบัน (คดีค้าง+คดีใหม่)

ผลการดำเนินการรวม รวมคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัย และคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง

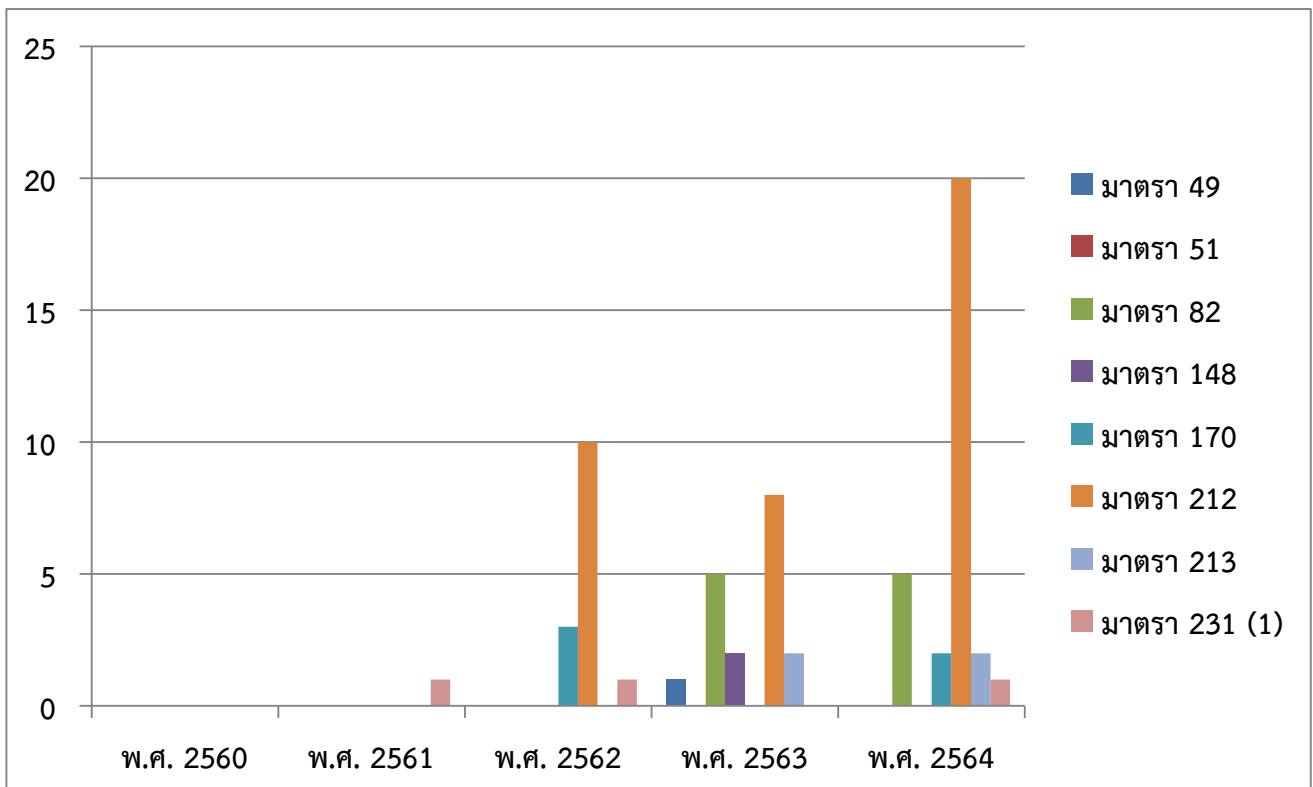
1.3 แผนภูมิที่ 7 แสดงผลการดำเนินงานในคดีสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2564) เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณก่อนหน้า

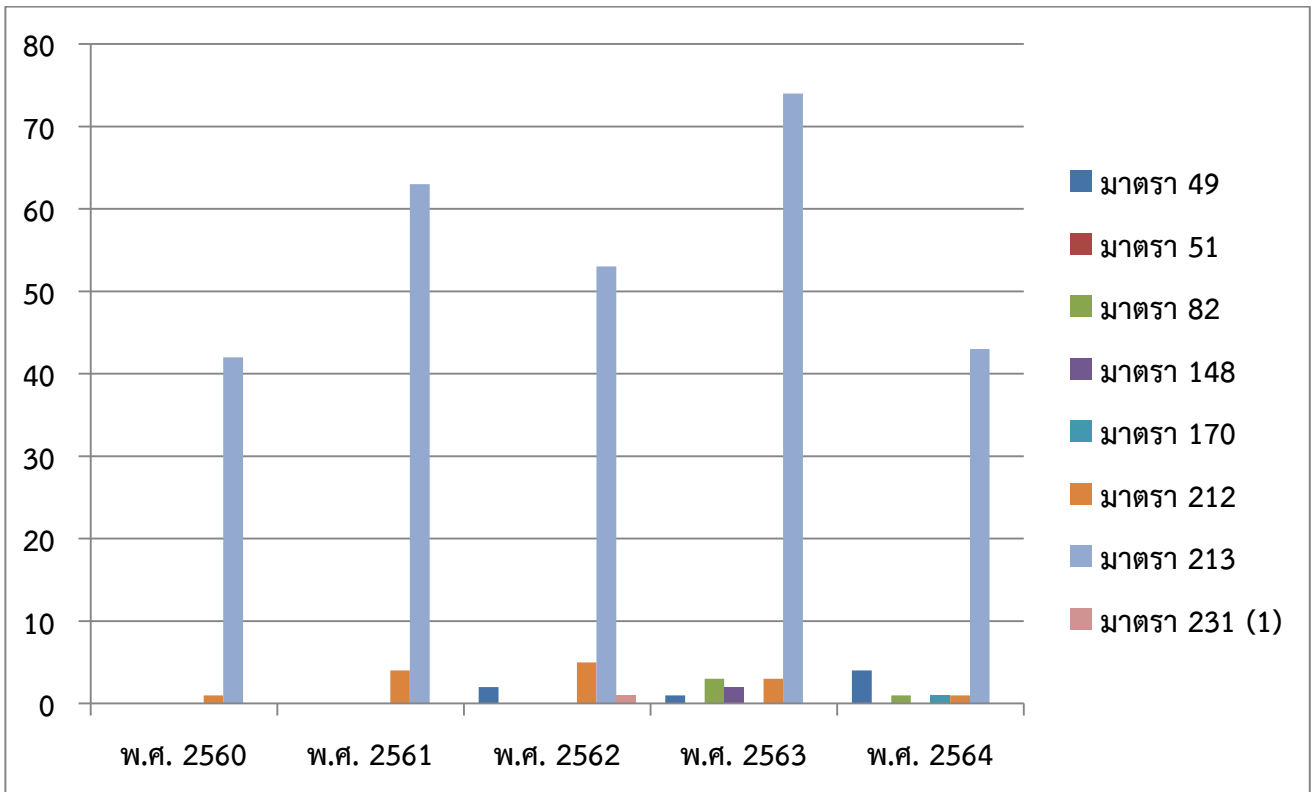
เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

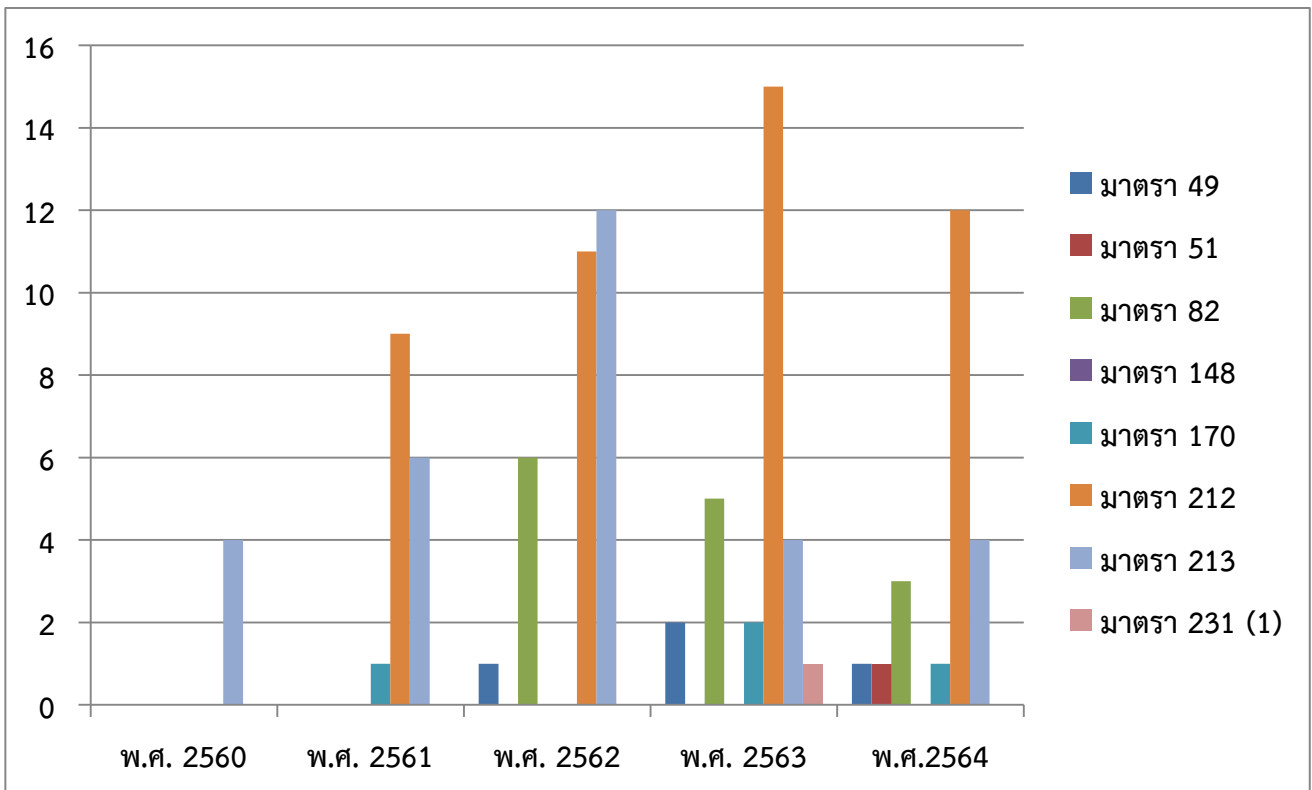
เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับดำเนินการ/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง ในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

เรื่องค้างพิจารณาออกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณถัดไป

2. ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

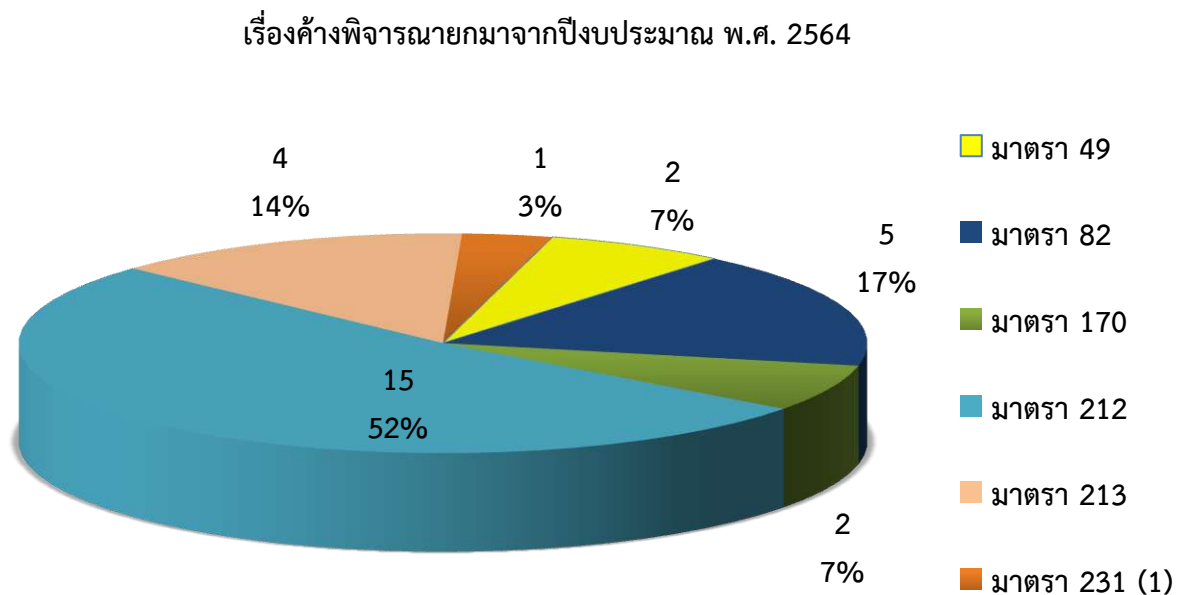
ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มีคดีอยู่ในการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน 102 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ค้างพิจารณามาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 28 เรื่อง และคดีที่มีการยื่นเข้ามาใหม่ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 74 เรื่อง

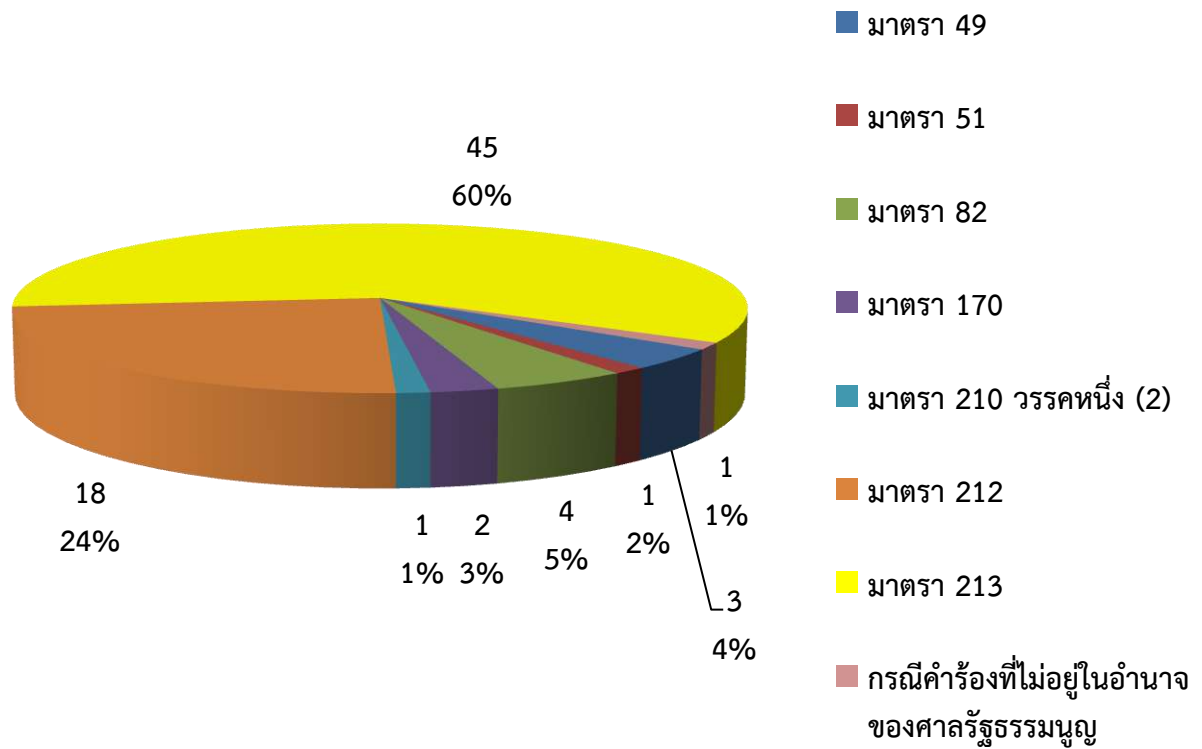
2. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จ รวมจำนวน 81 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 30 เรื่อง และเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้องในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 51 เรื่อง

3. คดีที่ยังคงค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ ยกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 21 เรื่อง

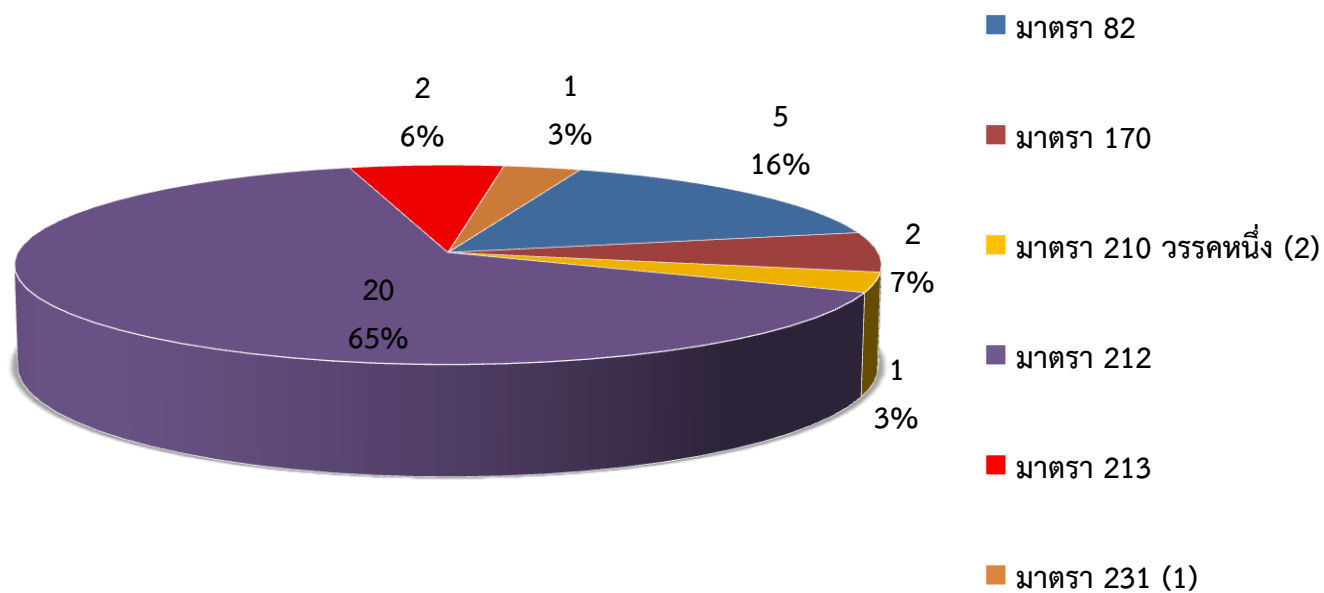
แผนภูมิที่ 8 แสดงผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำแนกตามประเภทคดี

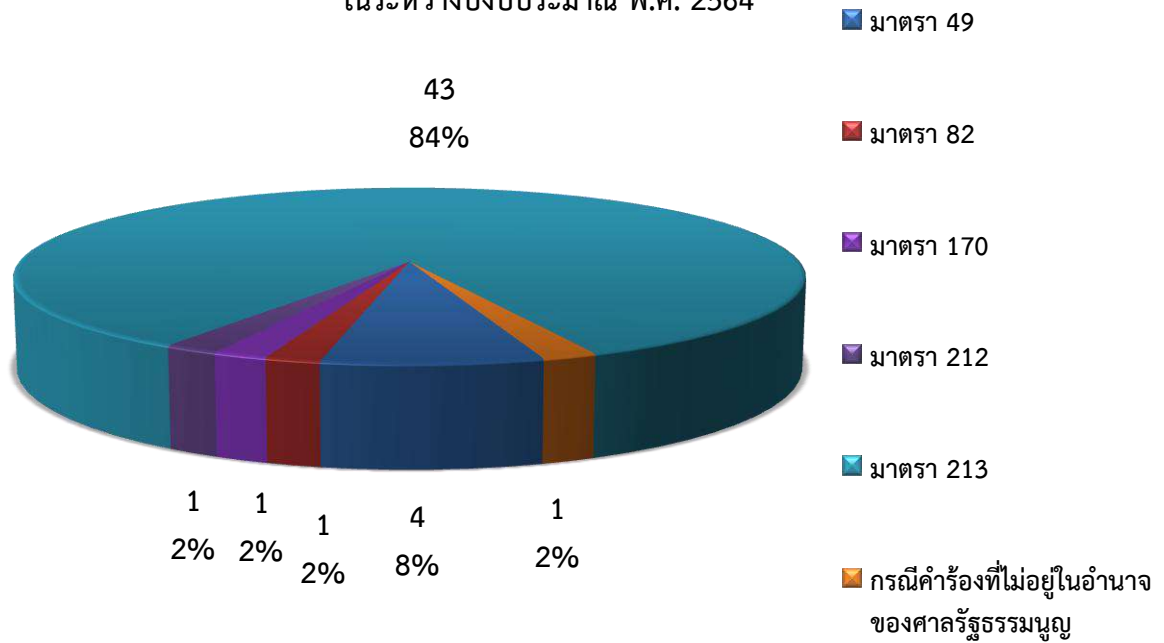
เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

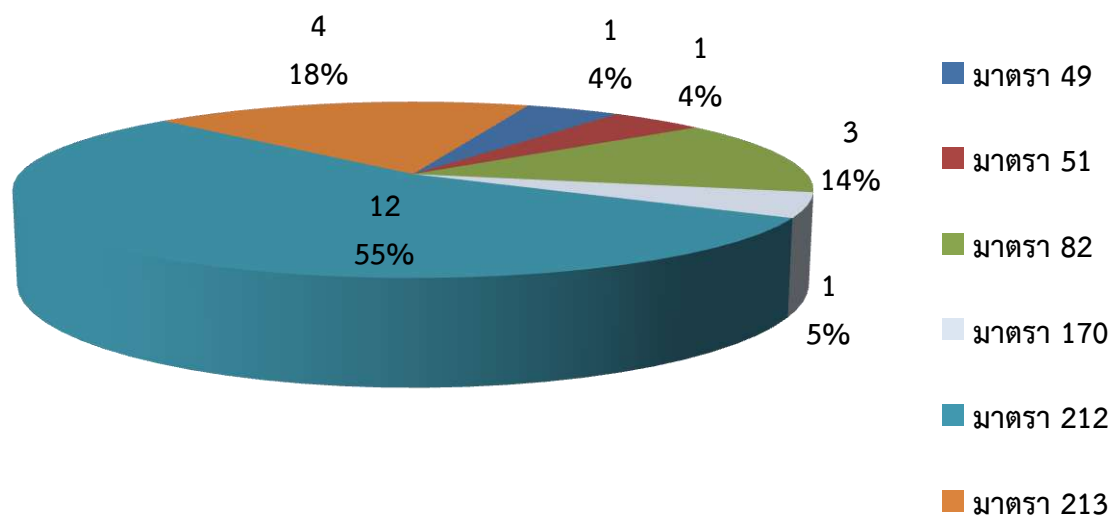
เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง
ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เรื่องค้างพิจารณาออกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ตารางที่ 8 สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. 2564

ประเภทคดี	เรื่องค้ำพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้ำพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
1. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่าง กฎหมาย					
1.1 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 132 ประกอบ มาตรา 148)	-	-	-	-	-
1.2 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 148)	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
1.3 การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)	<p style="text-align: center;">15</p> 23/2562 24/2562 25/2562 28/2562 29/2562 30/2562 34/2562 35/2562 36/2562 6/2563 7/2563 12/2563 15/2563 17/2563 21/2563	<p style="text-align: center;">18</p> 22/2563 23/2563 26/2563 27/2563 29/2563 30/2563 5/2564 6/2564 7/2564 8/2564 11/2564 12/2564 13/2564 14/2564 15/2564 16/2564 17/2564 18/2564	<p style="text-align: center;">20</p> 23/2562 24/2562 25/2562 28/2562 29/2562 30/2562 34/2562 36/2562 (คำวินิจฉัยที่ 21-28/2563) <hr/> 12/2563 (คำวินิจฉัยที่ 30/2563) <hr/> 35/2562 6/2563 (คำวินิจฉัยที่ 31-32/2563) <hr/> 17/2563 (คำวินิจฉัยที่ 2/2564) <hr/> 22/2563 (คำวินิจฉัยที่ 3/2564)	<p style="text-align: center;">1</p> 29/2563 (คำสั่งที่ 2/2564)	<p style="text-align: center;">12</p> 30/2563 5/2564 6/2564 8/2564 11/2564 12/2564 13/2564 14/2564 15/2564 16/2564 17/2564 18/2564

ตารางที่ 8 สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
			7/2563 (คำวินิจฉัยที่ 8/2564) <hr/> 23/2563 (คำวินิจฉัยที่ 9/2564) <hr/> 15/2563 21/2563 26/2563 7/2564 (คำวินิจฉัยที่ 10-13/2564) <hr/> 27/2563 (คำวินิจฉัยที่ 14/2564)		
1.4 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1))	1 32/2562	-	1 32/2562 (คำวินิจฉัยที่ 17/2563)	-	-

ตารางที่ 8 สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
1.5 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตรา พระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)	-	-	-	-	-
2. คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือองค์กรอิสระ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2))	-	1 4/2564	1 4/2564 (คำวินิจฉัยที่ 4/2564)	-	-

ตารางที่ 8 สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
3. คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการ กระทำล้มล้างการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญ มาตรา 49)	2 16/2563 19/2563	3 25/2563 2/2564 3/2564	-	4 16/2563 (คำสั่งที่ 67/2563) ----- 25/2563 (คำสั่งที่ 76/2563) ----- 2/2564 (คำสั่งที่ 10/2564) ----- 3/2564 (คำสั่งที่ 11/2564)	1 19/2563
4. คดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้อง หน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ ของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 51)	-	1 19/2564	-	-	1 19/2564

ตารางที่ 8 สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
5. คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 82)	5 12/2562 13/2562 17/2562 13/2563 ¹ 18/2563	4 24/2563 31/2563 1/2564 9/2564 ²	5 12/2562 13/2562 (คำวินิจฉัยที่ 18-19/2563) ————— 17/2562 (คำวินิจฉัยที่ 20/2563) ————— 13/2563 ³ (คำวินิจฉัยที่ 6/2564)	1 31/2563 (คำสั่งที่ 3/2564)	3 24/2563 1/2564 9/2564 ⁴

¹ เรื่องพิจารณาที่ 13/2563 (คำวินิจฉัยที่ 6/2564) เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

² เรื่องพิจารณาที่ 9/2564 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

³ เรื่องพิจารณาที่ 13/2563 (คำวินิจฉัยที่ 6/2564) เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

⁴ เรื่องพิจารณาที่ 9/2564 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

ตารางที่ 8 สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
			18/2563 (คำวินิจฉัยที่ 1/2564)		
6. คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 139)	-	-	-	-	-
7. คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย (รัฐธรรมนูญ มาตรา 144)	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
8. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของร่างข้อบังคับการประชุมสภา ผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการ ประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการ ประชุมรัฐสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 149)	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
9. คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของ ความเป็นรัฐมนตรี (รัฐธรรมนูญ มาตรา 170)	2 8/2563 13/2563 ⁵	2 9/2564 ⁶ 10/2564	2 8/2563 (คำวินิจฉัยที่ 29/2563) <hr/> 13/2563 ⁷ (คำวินิจฉัยที่ 6/2564)	1 10/2564 (คำสั่งที่ 19/2564)	1 9/2564 ⁸
10. คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้อง ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 178)	-	-	-	-	-

⁵ เรื่องพิจารณาที่ 13/2563 (คำวินิจฉัยที่ 6/2564) เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

⁶ เรื่องพิจารณาที่ 9/2564 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

⁷ เรื่องพิจารณาที่ 13/2563 (คำวินิจฉัยที่ 6/2564) เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

⁸ เรื่องพิจารณาที่ 9/2564 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

ตารางที่ 8 สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
11. คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่า การกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213)	4 ต.44/2563 ต.51/2563 ต.52/2563 ต.53/2563	45 ต.54/2563 ถึง ต.63/2563 และ ต.1/2564 ถึง ต.35/2564	2 ต.44/2563 (คำวินิจฉัยที่ 7/2564) <hr/> ต.59/2563 (คำวินิจฉัยที่ 5/2564)	43 ต.51/2563 ถึง ต.63/2563 และ ต.1/2564 ถึง ต.32/2564 ยกเว้น ต.44/2563 ต.59/2563 และ ต.20/2564 (คำสั่งที่ 63/2563 ถึง คำสั่งที่ 75/2563 และ คำสั่งที่ 4/2564 ถึง คำสั่งที่ 37/2564 ยกเว้น คำสั่งที่ 67/2563 10/2564 11/2564 และ 19/2564)	4 ต.20/2564 ต.33/2564 ต.34/2564 ต.35/2564
12. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข เพิ่มเติม (รัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9))	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
<p>13. คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น กำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญ</p> <p>13.1 การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับ คำร้องคัดค้านมติ คำสั่ง และประกาศ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและการยุบ พรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560</p>	-	-	-	-	-
<p>13.2 การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับ มติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการ ของคณะรัฐมนตรีว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560</p>	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. 2564 (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจาก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญ ในระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งไม่รับคำร้อง/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
14. กรณีคำร้องที่ไม่อยู่ในอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญ	-	1 28/2563	-	1 28/2563 (คำสั่งที่ 1/2564)	-
รวม	28 ⁹	74 ¹⁰	30 ¹¹	51	21 ¹²

⁹ เรื่องพิจารณาที่ 13/2563 (คำวินิจฉัยที่ 6/2564) เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

¹⁰ เรื่องพิจารณาที่ 9/2564 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

¹¹ เรื่องพิจารณาที่ 13/2563 (คำวินิจฉัยที่ 6/2564) เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

¹² เรื่องพิจารณาที่ 9/2564 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

ส่วนที่สอง การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญและการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

1. การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ข้อ 17 วรรคหนึ่ง กำหนดให้การยื่นคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล คู่กรณีจะยื่นต่อศาลด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน หรือส่งทางไปรษณีย์ หรือส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนดก็ได้ ดังนั้น การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจึงทำได้ 3 ช่องทาง คือ

- 1) ยื่นต่อศาลด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน
- 2) ส่งทางไปรษณีย์
- 3) ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น

ที่ศาลกำหนด

รายงานสถิติเรื่องเข้าสู่ศาลรัฐธรรมนูญ

ลำดับที่	เรื่องพิจารณา (เรื่อง)				เรื่องฟ้องตรง (เรื่อง)				รวมทั้งหมด (เรื่อง)
	ยื่นด้วยตนเอง	ยื่นทางไปรษณีย์	ยื่นทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์	รวม (เรื่อง)	ยื่นด้วยตนเอง	ยื่นทางไปรษณีย์	ยื่นทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์	รวม (เรื่อง)	
ประจำปีงบประมาณ 2564 (1 ต.ค. 63 – 30 ก.ย. 64)	11	17	1	29	26	13	6	45	74

สำหรับการยื่นคำร้องทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564) ที่ยื่นเป็นคดีใหม่มีจำนวนทั้งสิ้น 6 คำร้อง ดังนี้

1) เรื่องพิจารณาที่ ต. 60/2563 รับเข้าสารบบวันที่ 30 พฤศจิกายน 2563

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) โดยการร้องเรียนของผู้ร้องเรียน จำนวน 5 คน ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

สถานะของคำร้อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งที่ 72/2563 ลงวันที่ 23 ธันวาคม 2563 ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

2) เรื่องพิจารณาที่ ต. 3/2564 รับเข้าสารบบวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2564

เรื่อง นายสาริศ อัคราธิวัฒน์ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

สถานะของคำร้อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งที่ 6/2564 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564 ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

3) **เรื่องพิจารณาที่ ต. 14/2564** รับเข้าสารบบวันที่ 28 พฤษภาคม 2564

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) โดยการร้องเรียนของนายรัชพันธ์ ธนานันท์ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

สถานะของคำร้อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งที่ 18/2564 ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2564 จำหน่ายคดี

4) **เรื่องพิจารณาที่ 10/2564** รับเข้าสารบบวันที่ 26 เมษายน 2564

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบมาตรา 186 วรรคหนึ่ง และมาตรา 184 วรรคหนึ่ง (2) หรือไม่

สถานะของคำร้อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งที่ 19/2564 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2564 ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

5) **เรื่องพิจารณาที่ ต. 20/2564** รับเข้าสารบบวันที่ 22 มิถุนายน 2564

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) โดยการร้องเรียนของนายรัชพันธ์ ธนานันท์ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

สถานะของคำร้อง ยกไปพิจารณาต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

6) **เรื่องพิจารณาที่ ต. 23/2564** รับเข้าสารบบวันที่ 25 มิถุนายน 2564

เรื่อง นายวสุ งามสม (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

สถานะของคำร้อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งที่ 27/2564 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2564 ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

2. การให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีบริการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน โดยสามารถขอรับคำปรึกษาได้ 3 ช่องทาง ดังนี้

1) **ติดต่อด้วยตนเอง** ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์) เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร (ห้องปรึกษาคดี ชั้น 2)

2) **ติดต่อทางโทรศัพท์** หมายเลข 0 2142 5074 หมายเลข 0 2142 5075 หรือคอลเซ็นเตอร์ หมายเลข 1201

3) **ผ่านเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ** www.constitutionalcourt.or.th ภายใต้เมนู "ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ" หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ office@constitutionalcourt.or.th

รายงานการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ

	ด้วยตนเอง (ครั้ง)	ทางโทรศัพท์ (ครั้ง)	ทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ครั้ง)	รวม (ครั้ง)
ประจำปีงบประมาณ 2564 (1 ต.ค. 63 – 30 ก.ย. 64)	85	32	11	128

สำหรับการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญผ่านเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564) มีผู้ขอรับคำปรึกษา จำนวน 4 ราย รวมทั้งสิ้น 6 ครั้ง (ผู้ขอรับคำปรึกษาบางรายสอบถามมาหลายครั้ง) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) คำถามของคุณวีระชัย เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2564

คำถาม : หากต้องการให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความกฎหมายบางมาตราหรือยกเลิกกฎหมายบางมาตราที่คิดว่าไม่สอดคล้องและขัดกับหลักการของสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค หรือกฎหมายไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเนื่องจากโครงสร้างลักษณะเดิมของกฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงไป จะต้องทำอย่างไร

คำตอบ : จากคำถามของท่านที่ว่า “หากต้องการให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความกฎหมายบางมาตราหรือยกเลิกกฎหมายบางมาตราที่คิดว่าไม่สอดคล้องและขัดกับหลักการของสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค หรือกฎหมายไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากโครงสร้างลักษณะเดิมของกฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงไปจะต้องทำอย่างไร” นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 210 บัญญัติว่า “ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย ...”

ดังนั้น การที่ประชาชนทั่วไปประสงค์ให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความกฎหมายบางมาตราหรือยกเลิกกฎหมายบางมาตราที่คิดว่าไม่สอดคล้องและขัดกับหลักการของสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค หรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ก็เท่ากับเป็นการร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญจึงใช้บังคับไม่ได้ ซึ่งผลของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญก็จะเป็นการยกเลิกกฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขที่ปรากฏในส่วนคำบังคับของคำวินิจฉัยนั้น

ปัญหาที่จะต้องพิจารณาคือ การที่กฎหมายไม่สอดคล้องและขัดกับหลักการของสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค หรือกฎหมายไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเนื่องจากโครงสร้างลักษณะเดิมของกฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงไปนั้น ถือเป็นเหตุให้ศาลพิจารณาว่ากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้หรือไม่

เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 5 รับรองในหลักการว่า

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน”

นอกจากนี้ มาตรา 26 ก็ยังบัญญัติถึงหลักการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” และวรรคสองบัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง” ดังนั้น เหตุผลที่ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายไม่สอดคล้องและขัดกับหลักการของสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคนั้น จึงเป็นเหตุผลที่อ้างต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้

สำหรับกรณีที่ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน นั้น แม้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา 77 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรค

ต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง” แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้ในลักษณะว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ แต่ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2563 ว่า บทบัญญัติมาตราดังกล่าวมิใช่หน้าที่ของรัฐอันเป็นบทบังคับ ให้รัฐต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แต่เป็นเพียงแนวนโยบายให้รัฐพึงใช้เป็นแนวทางดำเนินการตรากฎหมาย จึงไม่ใช่กรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 ได้อย่างไรก็ตาม ศาลรัฐธรรมนูญมีข้อเสนอแนะว่า โดยที่บทบัญญัติตามคำร้องดังกล่าว คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 นี้ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลา 60 ปีแล้ว ก่อให้เกิดปัญหาการทำแท้งเถื่อนที่ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายของหญิงจำนวนมาก และทำให้เกิดปัญหาสังคมจากความไม่พร้อมของหญิงและเด็กที่เกิดมาอีกมากมาย ในขณะที่ปัจจุบันวิทยาการทางการแพทย์ได้พัฒนาขึ้นมากสามารถให้บริการดูแลรักษาอาการตั้งครรภ์ในใจใช้สิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิงในช่วงเวลาที่เหมาะสมได้อย่างสะดวกปลอดภัยแล้ว ประกอบกับยังไม่ได้มีมาตรการคุ้มครองผู้ปฏิบัติงานทางการแพทย์ที่ครอบคลุมและเหมาะสม ศาลรัฐธรรมนูญจึงให้ข้อเสนอแนะว่า ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องการทำแท้งสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ดังนั้น เหตุผลที่ว่า กฎหมายไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันนั้นไม่ใช่เหตุผลโดยตรงที่ถือเป็นเหตุให้กฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การที่ประชาชนจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยหรือตีความว่า กฎหมายใดมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญด้วยเหตุดังกล่าวได้หรือไม่ ต้องเป็นกรณีที่ประชาชนผู้นั้นได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่อ้างดังกล่าวด้วย ทั้งนี้เนื่องจากหลักการในการใช้อำนาจขององค์กรตุลาการ ได้แก่ ศาลทั้งหลายซึ่งรวมถึงศาลรัฐธรรมนูญด้วยนั้น จะต้องเป็นเรื่องที่มีผู้มาขออำนาจศาลให้วินิจฉัยชี้ขาดในกรณีที่มีข้อโต้แย้ง ข้อพิพาท ในเรื่องที่มีการยุติปัญหานั้นจะต้องมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตลอดจนคำบังคับจากศาลนั้น หรือเป็นกรณีที่จะต้องอาศัยอำนาจศาลรับรองสถานะหรือสิทธิให้ ซึ่งต้องเป็นข้อโต้แย้ง ข้อพิพาท หรือกรณีปัญหาที่ได้เกิดขึ้นแล้วและยังคงดำรงอยู่ อันเป็นเหตุให้ผู้มาขออำนาจศาลคุ้มครองนั้นได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรืออาจจะได้รับความเดือดร้อนเสียหาย หรือถูกกระทบสิทธิหรือไม่ได้รับการถือปฏิบัติต่อสิทธิหรือหน้าที่ตามสถานะของตนอยู่ต่อไป ตัวอย่างเช่น กรณีผิดสัญญาระหว่างบุคคลสองฝ่าย หรือถูกกระทำความผิดทางอาญาหรือการละเมิดทางแพ่งจากบุคคลอื่น การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้พิจารณาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็อยู่บนหลักการเดียวกัน คือจะต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาที่เกิดขึ้นจริงจากการบังคับใช้กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นปัญหานั้นได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลผู้โต้แย้งแล้ว แต่มิใช่เป็นลักษณะการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเชิงการ “ตีความ” กฎหมาย โดยที่ผู้ยื่นคำร้องไม่ได้ถูกบังคับด้วยบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นในชั้นศาล หรือยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยผลของกฎหมายเกิดขึ้น บุคคลหรือประชาชนซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หากประสงค์จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ มีสามช่องทางดังต่อไปนี้

1) โดยผ่านกระบวนการศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 ได้แก่กรณีที่บุคคลผู้เป็นคู่ความหรือคู่กรณี (โจทก์ จำเลย ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ร้อง ผู้ร้องสอด ผู้ร้องขัดทรัพย์ ฯลฯ) ในศาลซึ่งได้แก่ ศาลยุติธรรม (ศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษอื่น ๆ) ศาลปกครอง หรือศาลทหาร เห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีของตนนั้น ต้องด้วยมาตรา 5 คือ มีเนื้อหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก็ชอบที่จะเสนอคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ในการนี้ศาลที่ดำเนินคดีนั้นอยู่ก็จะดำเนินการพิจารณาต่อไป แต่จะรอการพิพากษาคดีไว้จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในปัญหาที่โต้แย้งนั้น

2) โดยผ่านกระบวนการผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 ได้แก่ กรณีที่บุคคลถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ โดยเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก็มีสิทธิยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้พิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องนั้น ในกรณีนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องพิจารณาว่าจะยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยพร้อมด้วยความเห็นภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลา 60 วันข้างต้น

3) การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง ในกรณีที่ได้ดำเนินการตามข้อ (2) แล้วผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งต่อประชาชนผู้ยื่นคำร้องว่าพิจารณาแล้วไม่รับเรื่องไว้พิจารณา หรือให้ยุติเรื่อง จึงไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในกำหนดเวลา 60 วันดังกล่าว ประชาชนผู้ถูกละเมิดดังกล่าวก็มีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในกำหนดเวลา 90 วัน เช่นเดียวกับการยื่นคำร้องกรณีที่ถูกบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้สิทธิผ่านช่องทางใดก็จะต้องปรากฏว่าประชาชนผู้จะโต้แย้งต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้นั้น จะต้องเป็นกรณีที่ได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นแล้วจากการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น เช่น ถูกดำเนินคดีในศาลในฐานะที่เป็นจำเลยหรือผู้ถูกฟ้องคดี ด้วยกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรืออาจเป็นฝ่ายโจทก์ ผู้ฟ้องคดี หรือผู้ร้องสอด แต่ก็ได้รับผลกระทบอันไม่เป็นคุณจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้เช่นกัน หรือในกรณีที่มีได้เป็นคดีความในศาล แต่การที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นมีผลใช้บังคับอยู่ ก็ทำให้ตนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ก็สามารถใช้กระบวนการยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ หรือในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่เสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญก็มีสิทธิยื่นคำร้องดังกล่าวได้ด้วยตนเอง ซึ่งหากเป็นกรณีหลังนี้ ผู้ร้องก็ต้องระบุให้ชัดเจนว่าการที่ตนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามที่กล่าวอ้างนั้นอย่างไร ดังนั้น ประชาชนสามารถขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายบางมาตราที่คิดว่าไม่สอดคล้องและขัดกับหลักการของสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ ผ่านทางช่องทางการโต้แย้งในชั้นศาล กรณีที่บุคคลนั้นเป็นคู่ความหรือคู่กรณีในศาลหรือโต้แย้งผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินในกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น และหากผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญก็มีสิทธิยื่นคำร้องดังกล่าวด้วยตนเองได้ แต่การใช้สิทธิดังกล่าวนี้ ต้องมีการร้องขอให้ศาลตีความบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยที่ผู้ยื่นได้ถูกบังคับตามกฎหมายนั้นหรือมิได้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น

2) คำถามของคุณศรัลย์ เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564 วันที่ 18 สิงหาคม 2564 และวันที่ 8 กันยายน 2564 (จำนวน 3 ครั้ง)

คำถาม : เงื่อนไขและวิธีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 และมาตรา 213 เป็นอย่างไร

คำตอบ :

1. การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212

รัฐธรรมนูญ มาตรา 212 ได้บัญญัติในกรณีที่คู่ความหรือคู่กรณีในศาลประสงค์จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ต้องเป็นไปตามเงื่อนไข ดังนี้

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ศาลยุติธรรม/ ศาลปกครอง/ ศาลทหาร

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1) จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาล และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม

2) ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความหรือคู่กรณีในคดีนั้นโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลเช่นว่านั้นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา

3) ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้รอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

หมายเหตุ: สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัย หมายถึง กฎหมายระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดั่งเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

2. การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

รัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ได้บัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น โดยเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ โดยต้องเป็นไปตามเงื่อนไข ดังนี้

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: บุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้/ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1) บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น

2) คำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรง ให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

3) บุคคลดังกล่าวจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

4) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

5) กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้อง (ยุติเรื่อง) หรือไม่ยื่นคำร้องภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกละเมิดสิทธิมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ กรณีตามมาตรา 46 ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

3. วิธีการการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 42 กำหนดให้ คำร้องที่จะยื่นต่อศาลต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ

- 1) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง
- 2) เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง
- 3) มาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง
- 4) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดเจน

ในการยื่นคำร้องดังกล่าว นอกจากต้นฉบับคำร้องพร้อมเอกสารประกอบแล้ว ให้คู่กรณีจัดทำสำเนาจำนวน 9 ชุด ยื่นต่อศาล

คำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง

ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความ หรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ โดยผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้ว

4. ช่องทางในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 17 มีดังนี้

- 1) ยื่นคำร้องต่อศาลด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน
- 2) ส่งทางไปรษณีย์
- 3) ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนด

ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ข้อปฏิบัติและเงื่อนไข ประเภท รูปแบบ และขนาดของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือเอกสารอื่นใดทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2563

3) คำถามของคุณกัญญาวีร์ เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2564

คำถาม : หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายเป็นอย่างไร

คำตอบ :

1. การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)

รัฐธรรมนูญ มาตรา 212 บัญญัติว่า

“ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดด้วยมาตรา 5 และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติ

แห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา 5 นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ”

การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 212 บัญญัติไว้ จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาลก่อน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม หากศาลเห็นเองหรือคู่ความ (โจทก์หรือจำเลย) หรือคู่กรณี (ผู้ฟ้องคดีหรือผู้ถูกฟ้องคดี) ในคดีนั้นโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลดังกล่าวผ่านทางสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณีเพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งกรณีนี้ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้รอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหมายถึงกฎหมายระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับกับคดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ศาลยุติธรรม / ศาลปกครอง / ศาลทหาร

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

1) จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาล และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม

2) ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความหรือคู่กรณีในคดีนั้นโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลเช่นว่านั้นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา

3) ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้รอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

2. การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1))

รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1) บัญญัติว่า

“ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 230 ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีความขัดแย้ง ดังต่อไปนี้

(1) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1) ไม่จำเป็นต้องเป็นคดีในศาลก่อน

อย่างไรก็ดี การเสนอเรื่องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ วิธีการในการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้น หมายถึง กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง : ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ :

- 1) ไม่จำเป็นจะต้องเป็นคดีที่เกิดขึ้นในศาล
- 2) ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

4) คำถามของคุณธวัช เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2564

คำถาม : คำสั่งและคำวินิจฉัยของรัฐธรรมนูญ มีความหมายเหมือนกันหรือไม่ และคดีที่มีปัญหาวินิจฉัยต้องทำเป็นคำวินิจฉัย หรือไม่

คำตอบ : คำสั่งและคำวินิจฉัยของรัฐธรรมนูญเป็นผลจากการทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 โดยการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ศาลรัฐธรรมนูญจะดำเนินการกระบวนพิจารณาแล้วมีคำสั่งและคำวินิจฉัย ดังนี้

1. การมีคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49 กำหนดให้การพิจารณาว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลจะแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่า 3 คน เป็นผู้พิจารณาก็ได้ และเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่งเรื่องให้คณะตุลาการดังกล่าวภายใน 2 วันนับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องตามข้อกำหนดของศาล และให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาล โดยในกรณีที่คณะตุลาการมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ให้เสนอศาลพิจารณาภายใน 5 วันดังกล่าว และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะตุลาการดังกล่าว หากศาลเห็นพ้องด้วยให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของคณะตุลาการให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล คำสั่งของคณะตุลาการที่สั่งรับหรือไม่รับคำร้องให้ถือเสียข้างมาก ในกรณีที่ไม่มี การแต่งตั้งคณะตุลาการ ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ภายใน 5 วัน นับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 51 กำหนดให้คำร้องที่ได้ยื่นต่อศาลไว้แล้ว ก่อนศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอถอนคำร้อง หรือไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยคดีนั้น ศาลจะพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้ เว้นแต่การพิจารณาคดีต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

คำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดี ต้องประกอบด้วย ความเป็นมา โดยย่อของคดี เหตุผลในการมีคำสั่ง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้น อ้างอิง และเมื่อจัดทำเสร็จแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบ พร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ทั้งนี้ คำสั่งของศาลให้มีผลในวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำสั่งซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 77

นอกจากนี้ ศาลอาจมีคำสั่งระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 เช่น คำสั่งเรียกเอกสารหรือหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้ ตามมาตรา 27 วรรคสาม หรือคำสั่งให้คู่กรณี ที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ให้ทำการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่เห็นสมควรได้ ตามมาตรา 53 วรรคหนึ่ง เป็นต้น

2. การมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ศาลจะดำเนินการกระบวนการพิจารณาต่อไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 หากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคดีเป็นปัญหาข้อกฎหมาย หรือมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนก็ได้ โดยสาระสำคัญเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีดังนี้

1) ศาลจะกำหนดประเด็นและลำดับประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัย แต่ไม่ตัดอำนาจศาลที่จะแก้ไขหรือเพิ่มเติมประเด็นหรือลำดับประเด็นที่ได้กำหนดหรือลำดับไว้เดิม โดยตุลาการทุกคน เว้นแต่ ตุลาการที่ได้รับอนุญาตให้ถอนตัวหรือต้องถอนตัวเพราะถูกคัดค้าน ต้องทำความเห็นส่วนตัวตามประเด็น และตามลำดับประเด็นที่ศาลได้กำหนดหรือลำดับไว้ ทั้งนี้ เมื่อศาลรับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการผู้ใด จะปฏิเสธไม่วินิจฉัยโดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจศาลมิได้ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 57)

2) องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่า 7 คน (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 52 วรรคสอง)

3) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญ จะมีบทบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 72 วรรคหนึ่ง) เช่น กรณีการวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 172 วรรคหนึ่ง จะต้องมิฉะนั้นเสียงไม่น้อยกว่า สองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)

4) ในการวินิจฉัยคดี ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นส่วนตัว เป็นหนังสือ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ โดยความเห็นส่วนตัวของตุลาการให้ทำโดยลับและต้องเผยแพร่ต่อสาธารณะตามข้อกำหนด ของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ในการทำคำวินิจฉัยของศาล องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใด เป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้ และคำวินิจฉัยของศาลให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75)

5) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลในวันอ่าน ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดี ที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณีทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้ และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลแจ้ง

คำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องหรือผู้มีหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่านคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76)

6) ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 173 มาตรา 212 มาตรา 213 หรือมาตรา 231 (1) ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 วรรคสี่)

7) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคสี่)

8) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยทันทีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา 5 นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)

9) สาระสำคัญของคำวินิจฉัยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ข้ออ้างและคำขอตามที่ปรากฏในคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ข้อโต้แย้งในคำชี้แจงข้อกล่าวหา ประเด็นแห่งคดีสรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย นอกจากนี้ คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งซึ่งเป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วติดรวมไว้กับคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 73)

ส่วนที่สาม คำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ก. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564 ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัยแล้ว จำนวน 30 คำวินิจฉัย¹³ โดยในจำนวนคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นคดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 จำนวน 2 คำวินิจฉัย ได้แก่ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2564 และที่ 7/2564

1. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 17/2563 วันที่ 7 ตุลาคม 2563

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1) ว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการมาธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. 2554 มาตรา 5 มาตรา 8 และมาตรา 13 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 129 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการมาธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. 2554 มาตรา 5 มาตรา 8 และมาตรา 13 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 129

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 129 มีเจตนารมณ์ชัดเจนในการเปลี่ยนหลักการและสาระสำคัญของการดำเนินงานของคณะกรรมการมาธิการ โดยแก้ไขหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 135 ด้วยการเปลี่ยนถ้อยคำจากอำนาจ “ออกคำสั่งเรียก” ที่เป็นการออกคำสั่งให้มีผลบังคับทางกฎหมาย มาเป็น

¹³ นับรวมคำวินิจฉัยที่มีการรวมพิจารณาหลายเรื่องพิจารณาด้วย

อำนาจ “เรียก” ซึ่งเป็นการเชิญหรือขอความร่วมมือ และเปลี่ยนถ้อยคำจาก “การสอบสวน” มาเป็น “การสอบหาข้อเท็จจริง” เนื่องจากไม่ใช่การสืบสวนหรือสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมทั้งกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมการเรียกมาใช้เป็นสภาพบังคับแทนการกำหนดโทษทางอาญา โดยตัดถ้อยคำความว่า “และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลตามที่กฎหมายบัญญัติ” ออก การกำหนดโทษทางอาญาตามกฎหมายดังกล่าวแก่ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งเรียกของคณะกรรมการจึงไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญา แก่บุคคลและความร้ายแรงของการกระทำความผิด เนื่องจากไม่ได้มีสภาพร้ายแรงหรือทำให้เกิดความเสียหายที่จะกระทบต่อผลในเรื่องที่สอบหาข้อเท็จจริงดังเช่นการดำเนินคดีอาญา อีกทั้งมิได้กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนโดยรวม นอกจากนี้ยังมีสภาพบังคับเพื่อให้บรรล่วัตถุประสงค์ในการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ได้อยู่แล้ว ย่อมกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เป็นภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ

2. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 18 - 19/2563 วันที่ 28 ตุลาคม 2563

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 41 คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (3) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องในส่วนของผู้ถูกร้อง จำนวน 9 คน ไว้พิจารณาวินิจฉัย และมีคำสั่งรับคำร้องเฉพาะของผู้ถูกร้อง จำนวน 32 คน ไว้พิจารณาวินิจฉัย

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ 7 ผู้ถูกร้องที่ 22 และผู้ถูกร้องที่ 23 สิ้นสุดลง ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะผู้ถูกร้องที่ 7 ผู้ถูกร้องที่ 22 และผู้ถูกร้องที่ 23 คงเหลือผู้ถูกร้อง จำนวน 29 คน ที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยในคดีนี้

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งยี่สิบเก้า ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (3)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย ในการพิจารณาว่า วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กิจการของผู้ถูกร้องประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ หรือไม่ นั้น แม้บริษัทที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องประกอบกิจการจะจัดตั้งขึ้นเพื่อประกอบกิจการเกี่ยวกับการบริการและรับทำโฆษณาประชาสัมพันธ์ การโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และประกอบกิจการฝึกอบรม แต่หากบริษัทไม่มีรายได้ใด ๆ จากการให้บริการดังกล่าว และมีผลประกอบการขาดทุน อีกทั้งในปีที่บริษัทมีรายได้ก็ปรากฏว่าเป็นรายได้ที่มาจากกิจการประกอบกิจการจัดฝึกอบรม ข้อเท็จจริงย่อมฟังได้ว่าบริษัทนั้นมิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

3. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 20/2563 วันที่ 28 ตุลาคม 2563

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 33 คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (3) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องในส่วนของผู้ถูกร้อง จำนวน 1 คน ไว้พิจารณาวินิจฉัย และมีคำสั่งรับคำร้องเฉพาะของผู้ถูกร้อง จำนวน 32 คน ไว้พิจารณาวินิจฉัย

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ 1 ผู้ถูกร้องที่ 4 และผู้ถูกร้องที่ 5 สิ้นสุดลง ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะผู้ถูกร้องที่ 1 ผู้ถูกร้องที่ 4 และผู้ถูกร้องที่ 5 คงเหลือผู้ถูกร้อง จำนวน 29 คน ที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยในคดีนี้

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ 2 สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (3) นับแต่วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562 และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ 28 ตุลาคม 2563 เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อว่างลงทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 105 วรรคหนึ่ง (2) ประกอบมาตรา 83 วรรคสาม

ส่วนผู้ถูกร้องอื่น จำนวน 28 คน ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (3)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในวันสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องที่ 2 เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในบริษัทที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประกอบกิจการเกี่ยวกับการรับจ้างผลิตตรายการโทรทัศน์ สารคดี ละคร ภาพยนตร์ ภาพยนตร์โฆษณา ซีรีส์ และกิจการเกี่ยวกับการผลิตสื่อภาพยนตร์ โฆษณา วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และสื่อการแสดง เป็นกิจการที่เป็นสื่อตัวกลางในการส่งข่าวสาร สาร และเนื้อหาสาระไปสู่มวลชนที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป ประกอบกับตามแบบนำส่งงบการเงินระบุข้อมูลว่า รับจ้างผลิตตรายการโทรทัศน์ หรือผลิตสื่อภาพยนตร์ โฆษณา วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ สื่อการแสดง และสื่อการตลาดต่าง ๆ แม้ไม่ปรากฏข้อมูลหลักฐานว่าบริษัทของผู้ถูกร้องที่ 2 เคยยื่นคำร้องหรือได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ แต่หากบริษัทมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการดังกล่าว ย่อมสามารถที่จะดำเนินการขออนุญาตต่อนายทะเบียนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการในเรื่องนั้น ๆ ได้ จึงฟังได้ว่าบริษัทดังกล่าวประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน ตามนัยความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 (3)

2) การโอนหุ้นของผู้ถูกร้องที่ 2 มีข้อพิรุธและเป็นการผิดวิสัยหลายประการ แม้ตามเอกสารสำเนาหนังสือสัญญาโอนหุ้น สำเนาสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นบริษัท และสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นจะไม่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องที่ 2 เป็นผู้ถือหุ้น แต่ก็เชื่อได้ว่าเป็นข้อเท็จจริงที่ถูกจัดทำขึ้นเพื่อให้บุคคลภายนอกเข้าใจว่าผู้ถูกร้องที่ 2 ไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวแล้ว ตั้งแต่วันที่ 11 มกราคม 2562 ซึ่งเป็นวันก่อนที่ผู้ถูกร้องที่ 2 สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยที่ไม่ได้มีการประชุมและไม่มีการโอนหุ้นกันจริง หากมีการโอนหุ้นจริงย่อมต้องนำส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นต่อนายทะเบียนโดยเร็วก่อนวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องรอให้มีการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น เมื่อพิจารณาประกอบกับพฤติการณ์แห่งคดีทั้งปวง จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ 2 เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอยู่ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งเป็นวันที่พรรคอนาคตใหม่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

3) รัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (3) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อันจะเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลงเมื่อมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าว เมื่อผู้ถูกร้องที่ 2 เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอันเป็นลักษณะต้องห้ามมิให้ผู้ถูกร้องที่ 2 ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อยู่ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งเป็นวันที่พรรคอนาคตใหม่ ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ 2 สิ้นสุดลงนับแต่วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562

4. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 21 - 28/2563 วันที่ 18 พฤศจิกายน 2563

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 มาตรา 51 มาตรา 53 มาตรา 54 และมาตรา 67 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 มาตรา 5 มาตรา 25 วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง มาตรา 37 และมาตรา 77 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 มาตรา 51 มาตรา 53 มาตรา 54 และมาตรา 67 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง และมาตรา 37

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การสร้างทาง ทางรถไฟ คลอง หรือกิจการสาธารณประโยชน์อื่นที่ต้องใช้ที่ดินเป็นระยะทางยาวเกินสิบกิโลเมตร ที่กฎหมายให้ถือว่าได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนตลอดเส้นทาง อันส่งผลให้เจ้าของที่ดินเดิมหรือทายาทไม่มีสิทธิขอที่ดินคืนแม้จะยังอยู่ภายในกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดนั้นเป็นเพราะการดำเนินการดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะพิเศษที่อาจไม่สามารถดำเนินการพร้อมกันหมดตลอดทั้งสายหรือตลอดทั้งโครงการได้พร้อมกันในระยะเวลาที่จำกัด หากไม่สามารถดำเนินโครงการได้จนเสร็จสิ้นแม้เพียงส่วนใด แต่ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาที่รัฐจะเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินส่วนนั้นแล้วก็จะส่งผลกระทบต่อโครงการทั้งโครงการจนอาจทำให้ไม่เป็นประโยชน์สาธารณะได้ จึงต้องกำหนดข้อยกเว้นข้างต้น สำหรับการดำเนินการคืนที่ดินแก่เจ้าของเดิมหรือทายาทและการคืนเงินค่าทดแทนและดอกเบี้ยให้แก่รัฐ ตลอดจนการดำเนินการอื่น ๆ นั้น หากปล่อยให้เนิ่นช้าออกไปจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมและไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะอีกต่อไป จึงต้องมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมที่รัฐสามารถดำเนินการหรือสามารถใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการเวนคืนให้แล้วเสร็จได้ ซึ่งระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้สามปีให้เจ้าของเดิมหรือทายาทใช้สิทธิขอที่ดินคืนนั้นถือเป็นระยะเวลาพอเหมาะพอควรแก่กรณีแล้ว นอกจากนี้การกำหนดให้เจ้าของเดิมหรือทายาทดังกล่าวต้องคืนค่าทดแทนที่ได้รับมาพร้อมดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีให้แก่หน่วยงานของรัฐ เป็นมาตรการที่เป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไปและเป็นอัตราที่พอสมควรแก่เหตุเพื่อชดเชยค่าของเงินในทางความเป็นจริงแล้ว อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เจ้าของเดิมหรือทายาทคืนเงินเท่าที่ไม่เกินราคาในท้องตลาดของที่ดินนั้น หากพิสูจน์ได้ว่าเงินค่าทดแทนที่จะต้องคืนให้แก่หน่วยงานของรัฐเมื่อรวมกับดอกเบี้ยแล้วจะสูงกว่าราคาในท้องตลาดของที่ดินที่ขอคืน ดังนั้น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 มาตรา 51 มาตรา 53 มาตรา 54 ที่กำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาดังกล่าว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม มิได้เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค

2) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 มาตรา 67 อันเป็นบทเฉพาะกาลที่กำหนดให้นำบทบัญญัติเรื่องการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ได้จากการเวนคืนและการคืนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาทมาใช้บังคับกับที่ดินที่ถูกเวนคืนนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ใช้บังคับจนถึงวันก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่กำหนดหลักการดังกล่าว บทบัญญัติข้างต้นจึงเป็นไปตามความมุ่งหมายให้มีการรับรองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล มิใช่เป็นการรอนสิทธิหรือให้กฎหมายมีผลย้อนหลังเป็นโทษต่อบุคคล จึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เป็นบทบัญญัติที่มุ่งหมายที่จะใช้บังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งอันเป็นการเฉพาะเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค

5. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 29/2563 วันที่ 2 ธันวาคม 2563

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 160 (5) และมาตรา 170 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบมาตรา 186 วรรคหนึ่ง และมาตรา 184 วรรคหนึ่ง (3) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 160 (5) และมาตรา 170 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบมาตรา 186 วรรคหนึ่ง และมาตรา 184 วรรคหนึ่ง (3)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การที่กองทัพกอนุมัติให้ใช้บ้านพักรับรองกองทัพบกและสนับสนุนค่ากระแสไฟฟ้า และน้ำประปา ซึ่งผู้ถูกร้องเคยได้รับสิทธิดังกล่าวตั้งแต่ครั้งดำรงตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการทหารบกต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบก พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นกฎที่ยังคงใช้บังคับอยู่โดยยังไม่ได้ถูกยกเลิกหรือเพิกถอน กองทัพบกให้สิทธิดังกล่าวแก่อดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงคนอื่นผู้มีคุณสมบัติตามระเบียบเช่นเดียวกันกับกรณีผู้ถูกร้อง ถือเป็นสิทธิของบุคคลเนื่องมาจากการดำรงตำแหน่งอดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบกอันมีลักษณะเป็นการปฏิบัติในธุรกิจการงานปกติของกองทัพบก มิได้เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้ถูกร้องได้รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากกองทัพบกซึ่งเป็นหน่วยราชการเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่กองทัพบกปฏิบัติต่อบุคคลอื่นในธุรกิจการงานปกติ จึงไม่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 186 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 184 วรรคหนึ่ง (3)

2) การที่ผู้ถูกร้องพักอาศัยบ้านพักรับรองกองทัพบก ซึ่งกองทัพบกพิจารณาจัดบ้านพักรับรองกองทัพบกและสนับสนุนค่ากระแสไฟฟ้าและน้ำประปาใช้งานในบ้านพักรับรองเป็นไปตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบก พ.ศ. 2548 แล้ว จึงเป็นการรับที่มีระเบียบให้รับได้ ไม่เป็นการถือประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของประเทศ ไม่เป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเอง ไม่เป็นการขอ เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดในประการที่อาจจะทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ และไม่เป็นการกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้น ผู้ถูกร้องไม่มีพฤติกรรมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561 ข้อ 27 ประกอบข้อ 7 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 และข้อ 11 ไม่มีการกระทำต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 160 (5)

6. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 30/2563 วันที่ 2 ธันวาคม 2563

เรื่อง ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 29/2557 เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 41/2557 เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เป็นความผิด ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2557 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา 29 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 29/2557 เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 41/2557 เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เป็นความผิด ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2557 เฉพาะในส่วนโทษทางอาญา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และเฉพาะประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ฉบับที่ 29/2557 เรื่อง ให้อำนาจการตรวจราชการตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง ด้วย

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) เมื่อบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 279 ให้การรับรองสถานะการมีผลใช้บังคับต่อไปของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติทั้งสองฉบับ และยังมีได้มีการยกเลิกโดยใช้อำนาจทางนิติบัญญัติหรืออำนาจทางบริหาร ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติทั้งสองฉบับ จึงยังคงมีผลเป็นกฎหมายต่อไปแม้คณะรักษาความสงบแห่งชาติจะสิ้นสภาพไปแล้ว และรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (1) บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายซึ่งรวมถึงประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติทั้งสองฉบับด้วย

2) แม้ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติทั้งสองฉบับจะมีวัตถุประสงค์หรือความจำเป็นเพื่อให้การรักษาความสงบและการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย แต่เมื่อเป็นกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิด จึงต้องพิจารณาว่ามีความเหมาะสม เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณีด้วย การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติทั้งสองฉบับดังกล่าวยังมีใช่เป็นการกระทำอันมีผลร้ายแรงหรือกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองถึงขนาดต้องกำหนดโทษทางอาญาให้ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อีกทั้งยังมีมาตรการทางกฎหมายอื่น อันได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 วรรคหนึ่ง อันเป็นความผิดลหุโทษที่เหมาะสมแก่การกระทำฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานดังกล่าว ดังนั้น ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติทั้งสองฉบับ เฉพาะในส่วนโทษทางอาญา ไม่มีความเหมาะสมกับลักษณะของการกระทำของการกระทำผิด ไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี เป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และขัดต่อหลักนิติธรรม จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 (ศาลรัฐธรรมนูญ ได้วางหลักการที่คล้ายคลึงกันนี้เอาไว้ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2562)

3) การออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 29/2557 เรื่อง ให้อำนาจการตรวจราชการตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 กำหนดให้จำเลยมารายงานตัวในวันที่ 24 พฤษภาคม 2557 โดยไม่ได้กำหนดให้การไม่มารายงานตัวต้องรับโทษทางอาญา แต่ต่อมาในวันเดียวกันนั้นก็มีการออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 41/2557 เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เป็นความผิด ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2557 ประกาศกำหนดโทษของการกระทำดังกล่าวลงในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้ทราบทั่วกันในภายหลัง (วันที่ 29 พฤษภาคม 2557) จึงเป็นการกำหนดโทษทางอาญาให้มีผลย้อนหลังแก่บุคคล ไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรมที่ว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง

7. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 31 - 32/2563 วันที่ 23 ธันวาคม 2563

เรื่อง พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 3 มาตรา 4 มาตรา 4/1 มาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 8 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 วรรคสอง มาตรา 4 มาตรา 25 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา 28 วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 37 วรรคหนึ่ง มาตรา 40 วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา 64 มาตรา 68 วรรคหนึ่ง และมาตรา 77 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 3 มาตรา 4 มาตรา 4/1 มาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 8 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 วรรคสอง มาตรา 25 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา 37 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 3 เป็นเพียงบทนิยามที่กำหนดความหมายคำว่า “บริษัทบริหารสินทรัพย์” และความหมายของคำว่า “สินทรัพย์โดยคุณภาพ” ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมายเท่านั้น มิใช่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตามที่ได้แย้ง

2) พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 4 มาตรา 4/1 มาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 8 เป็นเพียงการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการเกี่ยวกับการจัดตั้ง การดำเนินการ และการบริหารจัดการสินทรัพย์โดยคุณภาพของบริษัทบริหารสินทรัพย์ มิได้เป็นการให้อำนาจแก่ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย มีสิทธิอนุมัติให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เป็นเจ้าหนี้ของลูกค้าหนี้ใดเป็นการเฉพาะเจาะจงหรือทำให้ลูกหนี้รายใดมีสิทธิพิเศษเหนือกว่ารายอื่น และเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการโอนสินทรัพย์จากเจ้าหนี้ยรายหนึ่งไปสู่เจ้าหนี้ยรายหนึ่ง มิใช่การแปลงหนี้ใหม่โดยตรงที่จะมีผลให้หนี้เดิมเป็นอันระงับ เพียงแต่เป็นผลให้เจ้าหนี้เดิมหมดสิทธิในหนี้ที่บริษัทบริหารสินทรัพย์ได้รับโอนมาโดยชอบด้วยกฎหมาย มิได้ทำให้สิทธิและหน้าที่ของลูกค้าเปลี่ยนแปลงไป ทั้งไม่ได้เพิ่มภาระหรือหน้าที่ใด ๆ แก่ลูกหนี้มากไปกว่ามูลหนี้เดิม โดยลูกหนี้ยังคงยกข้อต่อสู้ที่มีอยู่กับเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อสู้กับเจ้าหนี้ใหม่ที่รับโอนสิทธิเรียกร้องได้ เพียงแต่การชำระหนี้ตามคำพิพากษาต้องชำระต่อเจ้าหนี้ที่เข้าสวมสิทธิแทนเจ้าหนี้เดิมเท่านั้น เนื่องจากหนี้นั้นได้โอนไปโดยผลของกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาสินทรัพย์โดยคุณภาพและการค้างชำระหนี้ของสถาบันการเงินของรัฐและเอกชนที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสถาบันการเงินของประเทศ อันเป็นประโยชน์สาธารณะซึ่งเป็นประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้น บทบัญญัติมาตราดังกล่าว ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม มิได้จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม รวมทั้งไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลแต่อย่างใด

8. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 1/2564 วันที่ 27 มกราคม 2564

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายเทพไท เสนพงศ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (4) และมาตรา 96 (2) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (4) และมาตรา 96 (2) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ คือวันที่ 16 กันยายน 2563 และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่กรณีฟังตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือวันที่ 27 มกราคม 2564 เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 105 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบมาตรา 102

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้น้ำลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งของบุคคลมาเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) โดยไม่ต้องรอให้คำพิพากษาถึงที่สุด อันเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมจากรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นบุคคลผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทยต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติเบื้องต้นและลักษณะต้องห้าม เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเป็นบุคคลที่มีความประพฤติและคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน ปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริตปราศจากเหตุหมิ่นหมองในการที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติและศักดิ์ศรีของสภาผู้แทนราษฎร การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดกระทำความผิดจนศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งอันต้องด้วยลักษณะต้องห้าม

ของบุคคลผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 96 (2) แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้น ย่อมไม่อาจอยู่ในฐานะที่จะไว้วางใจในความสุจริตได้ และไม่สมควรให้เข้ามามีอำนาจในการการเมืองอื่น อีกด้วย

2) รัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) กำหนดลักษณะต้องห้ามอันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ส่วนมาตรา 98 และมาตรา 96 เป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อตีความประกอบกันแล้ว หากมีเหตุตามมาตรา 98 และมาตรา 96 ระหว่างการดำรงตำแหน่ง จึงจะมีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงระหว่างการดำรงตำแหน่งได้ มิใช่เป็นเพียงลักษณะต้องห้ามขณะที่ผู้ถูกร้องใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น

3) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการใช้ถ้อยคำแตกต่างกันแยกได้หลายลักษณะ เช่น กรณีรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (9) กรณีมาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (10) หรือกรณีมาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (11) ใช้คำว่า “เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่า ...” ย่อมแสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงได้ด้วยเหตุหลายประการตามบริบทของข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน หากเป็นกรณีคดีอาญาต้องมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด แต่ข้อเท็จจริงแห่งคดีนี้เป็นกรณีมาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (4) และมาตรา 96 (2) ไม่ได้ใช้คำว่า “คำพิพากษาอันถึงที่สุด” บทบัญญัติลายลักษณ์อักษรมีความชัดเจนไม่อาจตีความเป็นอย่างอื่น ย่อมหมายความว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยไม่ต้องให้คดีถึงที่สุดก่อน

4) รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง เป็นบทบัญญัติคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ากระทำความผิดนั้น แต่กรณีของผู้ถูกร้องเป็นการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางรัฐธรรมนูญในปัญหาที่เกี่ยวกับความถูกต้องสมบูรณ์ของการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องพิจารณา ลายลักษณ์อักษรและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเป็นสำคัญ

9. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2564 วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 มาตรา 34 ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 มาตรา 34 ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 มาตรา 34 ที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนต้องดำเนินการร้องขอเงินค่าทดแทนที่วางไว้ภายในกำหนดระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่มีการวางเงิน หากไม่ดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าวจะมีผลให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เป็นบทบัญญัติที่ยึดถือความสะดวกของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนและยังไม่คำนึงถึงกรณีที่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนอาจมีเหตุขัดข้องในการแสดงสิทธิของตนหรือมีกรณีที่อาจทำให้ไม่สามารถใช้สิทธิของตนได้ตามกำหนดระยะเวลาดังกล่าว มีผลเป็นว่ารัฐใช้อำนาจเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลซึ่งรัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไปโดยเจ้าของอสังหาริมทรัพย์นั้นไม่ได้รับค่าทดแทนที่เป็นธรรมถือเป็นการล่วงล้ำสาระสำคัญแห่งสิทธิของบุคคล และยังกระทบกระเทือนต่อหลักการเรื่องสิทธิของบุคคลที่ต้องได้รับเงินค่าทดแทนจากการถูกเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ จนถึงขั้นทำลายหลักประกันที่ว่าทรัพย์สินของประชาชนจะไม่ถูกเวนคืนไปใช้เป็นประโยชน์สาธารณะโดยปราศจากการจ่ายค่าทดแทนที่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา 37 วรรคสาม ไปโดยปริยาย บทบัญญัติข้างต้นจึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เพิ่มภาระเกินความจำเป็นและจำกัดสิทธิของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง

10. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2564 วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564

เรื่อง พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 15 วรรคสอง และมาตรา 19 วรรคหนึ่ง (4) และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 45 (4) ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 วรรคหนึ่ง มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา 101 (13) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 15 วรรคสอง และมาตรา 19 วรรคหนึ่ง (4) และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 45 (4) ไม่ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 วรรคหนึ่ง มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา 101 (13)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 15 วรรคสอง และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 45 (4) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะที่ผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่ง เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาล โดยนำการขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่กำหนดบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หากบุคคลนั้นต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายศาลมาเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลสิ้นสุดลงได้ เพื่อให้สมาชิกสภาเทศบาลซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนในระดับท้องถิ่นมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริต ปราศจากเหตุฉ้อโกง เนื่องจากสมาชิกสภาเทศบาลถือเป็นต้นแบบในฐานะเป็นผู้แทนของประชาชนในท้องถิ่น หากมีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นย่อมอาจคาดหมายได้ว่าบุคคลนั้นจะปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและอาจส่งผลกระทบต่ออย่างร้ายแรงต่อท้องถิ่นได้ ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง มิใช่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนโดยไม่มุ่งหมายใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล จึงไม่ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และมาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม

2) รัฐธรรมนูญ มาตรา 101 กำหนดเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงไว้หลายประการตามบริบทข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (13) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท ส่วนมาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (6) บัญญัติให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล โดยเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลเป็นไปตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 15 วรรคสอง และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 45 (4) ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (6) การที่ผู้ฟ้องคดีได้แย้งว่า บทบัญญัติดังกล่าวชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (13) เป็นข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน คนละเหตุคนละกรณีกัน บทบัญญัติมาตราดังกล่าวจึงไม่ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (13)

11. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2564 วันที่ 11 มีนาคม 2564

เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภาในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (1)

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า รัฐสภามีหน้าที่และอำนาจจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้ โดยต้องให้ประชาชนผู้มีอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญได้ลงประชามติเสียก่อนว่าประชาชนประสงค์จะให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ และเมื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เสร็จแล้วต้องให้ประชาชนลงประชามติเห็นชอบหรือไม่กับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อีกครั้งหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย แม้รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หากแต่เป็นอำนาจที่ได้รับมอบมาซึ่งถูกจำกัดทั้งรูปแบบ กระบวนการ และเนื้อหา รัฐสภาจึงต้องทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบอย่างเคร่งครัด โดยไม่อาจกระทำนอกขอบของหน้าที่และอำนาจที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจึงต้องอยู่ในเงื่อนไขที่มีความผูกพันกับรัฐธรรมนูญเดิม ยึดโยงกับหลักการพื้นฐานและให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมติมหาชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 15 เพียงบัญญัติให้สามารถแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้เท่านั้น ไม่มีบทบัญญัติให้จัดทำขึ้นใหม่ทั้งฉบับ

12. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2564 วันที่ 17 มีนาคม 2564

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) โดยการร้องเรียนของกระทรวงคมนาคมและการรถไฟแห่งประเทศไทย ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ 18/2545 วันพุธที่ 27 พฤศจิกายน 2545 เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาฟ้องคดีปกครองเป็นการออกกระเปียบตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 44 แต่ไม่ได้ดำเนินการตามมาตรา 5 และมาตรา 6 วรรคหนึ่ง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 วรรคสอง และมาตรา 197 วรรคสี่

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย มติที่ประชุมใหญ่ในศาลปกครองสูงสุดในคดีนี้เป็นการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาฟ้องคดีในกรณีที่เหตุแห่งการฟ้องคดีเกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการ โดยเป็นการขอให้ที่ประชุมใหญ่ฯ “กำหนดแนวทางการวินิจฉัยปัญหา” มิใช่เป็นเพียงการพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดี มิได้มีการกล่าวถึงข้อเท็จจริงในคดีใดเป็นการเฉพาะ ตามคำสั่งในคดีที่เป็นเหตุแห่งการประชุมเองก็ได้อ้างอิงว่าเป็นคำวินิจฉัยโดยมติที่ประชุมใหญ่ฯ อันแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นการกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการฟ้องคดีปกครองทั่วไปที่เกิดขึ้นก่อนศาลปกครองเปิดทำการให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหรือการดำเนินการ โดยประสงค์ให้การพิจารณาพิพากษาในคดีอื่นต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกันนี้ด้วย มติที่ประชุมใหญ่ฯ ดังกล่าวจึงเป็นเสมือนการบัญญัติบทเฉพาะกาลกำหนดหลักเกณฑ์การนับระยะเวลาการฟ้องคดีต่อศาลปกครองไว้เป็นการทั่วไปในทุกคดีที่ฟ้องต่อศาลปกครองรวมทุกประเภทคดี ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กฤษฎีกาโดยไม่ได้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายแต่เป็นการตรากฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลปกครองขึ้นใหม่ มติที่ประชุมใหญ่ฯ ดังกล่าวจึงมิใช่การวินิจฉัยคดีใดคดีหนึ่งที่ผลของการพิจารณาวินิจฉัยต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายของคดีนั้น แต่เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับการฟ้องคดี ซึ่งต้องส่งระเบียบตามมติที่ประชุมใหญ่ฯ ให้สภาผู้แทนราษฎรมีโอกาสพิจารณาตรวจสอบตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 5 และมาตรา 6 เมื่อไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติดังกล่าว มติที่ประชุมใหญ่ฯ นี้ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 วรรคสอง และมาตรา 197 วรรคสี่

13. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 6/2564 วันที่ 5 พฤษภาคม 2564

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 วรรคหนึ่ง และมาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (10) และความเป็นรัฐมนตรีของร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบ มาตรา 160 (6) และมาตรา 98 (10) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (10) และความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบมาตรา 160 (6) และมาตรา 98 (10)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย ตามหลักอธิปไตยของรัฐตามกฎหมายระหว่างประเทศ คำพิพากษาของศาลรัฐใดก็จะมีผลในดินแดนของรัฐนั้น ในบางกรณีรัฐใดรัฐหนึ่งอาจให้การรับรองคำพิพากษาของศาลอีกรัฐหนึ่งและอาจบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษานั้นได้ แต่ต้องมีการทำสนธิสัญญารับรองและบังคับตามคำพิพากษามาตรฐานการต่างตอบแทน ดังนั้น ทั้งหลักการและทางปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับการใช้อำนาจทางตุลาการจะได้รับการบัญญัติในรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศเพื่อยืนยันหลักความเป็นอิสระของตุลาการและความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษา เมื่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมีการกล่าวถึงคำพิพากษาจึงต้องหมายถึงคำพิพากษาของศาลแห่งรัฐหรือประเทศนั้นเท่านั้น ไม่รวมถึงคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ การตรากฎหมายอาญาของแต่ละประเทศกำหนดการกระทำที่เป็นความผิด องค์ประกอบของความผิดฐานความผิด และเงื่อนไขการลงโทษไว้แตกต่างกัน โดยการกระทำอย่างเดียวกัน กฎหมายของบางประเทศอาจกำหนดให้เป็นความผิด แต่กฎหมายของไทยอาจไม่ได้กำหนดให้เป็นความผิดก็ได้ อีกทั้งหากตีความรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 (10) ว่า “เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุด” หมายความว่ารวมถึงคำพิพากษาของศาลต่างประเทศด้วยก็จะมี ความหมายกว้างขวางครอบคลุมถึงคำพิพากษาอันถึงที่สุดในความผิดตามกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับที่มาตรา 98 (10) ระบุ ซึ่งบางฉบับบัญญัติฐานความผิด แต่บางฉบับระบุเพียงชื่อกฎหมายเท่านั้น จะทำให้ขอบเขตการยอมรับอำนาจศาลของรัฐอื่นขยายออกไปอย่างกว้างขวางอีกด้วย ทำให้ไม่อาจกลั่นกรองหรือตรวจสอบความชอบด้วยหลักนิติธรรมของกระบวนการพิจารณาของศาลต่างประเทศและขัดต่อหลักการต่างตอบแทนข้างต้น อันทำให้อำนาจอธิปไตยทางศาลของไทยถูกระทบกระเทือนอย่างมีนัยสำคัญ

14. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 7/2564 วันที่ 12 พฤษภาคม 2564

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) โดยการร้องเรียนของ นางสาวจินตนันท์ ชญาตร์ ศุภมิตร และพลเอก นิพนธ์ ทองเล็ก ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มติของคณะกรรมการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ถูกร้อง ที่ตัดสิทธิผู้ร้องเรียนทั้งสองในการเข้ารับการสรรหาเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องจากเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 10 (18) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 263 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ “ทำหน้าที่เป็น” สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามลำดับ นั้น ย่อมหมายถึง การให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำภารกิจของตนด้วยความรับผิดชอบอย่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา โดยเป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แทนในระหว่างที่ยังไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา แต่มิได้หมายความว่าสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ “เป็น” สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา แต่อย่างใด ดังนั้น การที่ผู้ร้องเรียนทั้งสองเคยดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ

แห่งชาติ ไม่ถือว่าเป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาอันเป็นลักษณะต้องห้าม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 10 (18)

2) เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าคณะกรรมการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เคยให้ผู้อื่นที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รับการสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แต่ที่ผ่านมาวินิจฉัยมาโดยตลอดว่าบุคคลใดที่เคยเป็นหรือเป็นสมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้มีลักษณะต้องห้าม ทำให้ไม่มีสิทธิเข้ารับ การสรรหา ซึ่งไม่มีความแตกต่าง ไปจากการวินิจฉัยกรณีของผู้ร้องเรียนทั้งสอง มติดังกล่าวของผู้ถูกร้องที่ตัดสิทธิผู้ร้องเรียนทั้งสองในการเข้ารับ การสรรหาเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ไม่ขัด ต่อหลักความเสมอภาค จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27

15. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 8/2564 วันที่ 2 มิถุนายน 2564

เรื่อง ประมวลรัษฎากร มาตรา 37 ตรี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา 29 วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 37 ตรี ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 37 ตรี บัญญัติให้ถือว่าความผิดตามมาตรา 37 มาตรา 37 ทวิ หรือมาตรา 90/4 เป็น ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถนำมาตราต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่มีทั้งโทษทางแพ่งและทางอาญา อันมีผลให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีหรือนำส่งภาษีอากรตกอยู่ภายใต้มาตรการที่มีความร้ายแรง ในขณะที่ ประมวลรัษฎากรมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมอยู่แล้วจึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีก นอกจากนี้ ประมวลรัษฎากร มาตรา 37 ตรี เป็นบทบัญญัติที่ให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาวินิจฉัยรวบรวมทรัพย์สินเพื่อให้ได้จำนวนเงิน ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากรซึ่งอาจจะรวมไปถึงกรณีผู้เกี่ยวข้องอื่นที่กระทำโดยสุจริต ต้องตกอยู่ภายใต้มาตรการที่มีความร้ายแรงตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไปด้วยจนกว่าจะได้พิสูจน์ในศาล เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มภาระและจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินสมควร แก่เหตุ ไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน และขัดต่อหลักนิติธรรม จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

2) หากมีปัญหาการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ได้รับ ผลจากการใช้ดุลพินิจดังกล่าวย่อมใช้สิทธิทางศาลได้ ไม่ใช่เรื่องของการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล หรือหลักความเสมอภาค ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา 37 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม

3) การให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเป็นเรื่องมาตรการทางแพ่ง ไม่ใช่โทษทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 และให้ออกาสในการพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานได้ก่อนที่ศาลแพ่ง จะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ไม่เกี่ยวกับหลักกฎหมายที่มีโทษ ทางอาญาให้มีผลย้อนหลังแก่บุคคล และมีใช้ข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาที่จะอยู่ภายใต้บังคับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ประมวลรัษฎากร มาตรา 37 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

16. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 9/2564 วันที่ 30 มิถุนายน 2564

เรื่อง พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 151 วรรคสาม และมาตรา 166 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา 29 วรรคหนึ่ง และมาตรา 40 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 151 วรรคสาม และมาตรา 166 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง และวรรคสาม มาตรา 29 วรรคหนึ่ง และมาตรา 40

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย การกำหนดโทษปรับตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 151 วรรคสาม แม้เป็นการกำหนดอัตราค่าปรับจำนวนสูงและมีลักษณะเป็นการกำหนดโทษปรับในอัตราเดียวโดยไม่มีระวางขั้นต่ำและขั้นสูงก็ตาม แต่เป็นไปตามหลักการกำหนดโทษหนักเบาตามขนาดเรือที่สอดคล้องกับมูลค่าของสัตว์น้ำที่ได้จากการกระทำผิด ทั้งยังเป็นการตัดแรงจูงใจที่จะกระทำผิดเพราะผู้กระทำจะไม่ได้รับผลประโยชน์จากการกระทำนั้น ส่วนมาตรา 166 เป็นมาตรการสำคัญทำให้บุคคลใดที่จะให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่ผู้อื่นในการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายต้องระงับและยับยั้งการสนับสนุนการกระทำผิด เพราะเมื่อคำนวณผลตอบแทนหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการกระทำผิดเช่นเดียวกับตัวการแล้ว ผลร้ายที่ได้จากการกระทำผิดมีมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับ อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวหาใช่บทบัญญัติเด็ดขาด แต่บัญญัติให้ศาลมีอำนาจยกเว้นให้แก่ผู้กระทำผิดที่เป็นคนประจำเรือได้ จึงมีความเหมาะสมได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำผิดและผลประโยชน์ที่ผู้กระทำผิดได้รับ ไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม และไม่เป็นการกำหนดโทษที่จะลงแก่บุคคลหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง แม้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลอยู่บ้าง แต่เป็นการจำกัดเสรีภาพเพื่อรักษาความมั่นคงทางทรัพยากรสัตว์น้ำอันเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นไปตามเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 (ในส่วนของพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 151 วรรคสาม เป็นการวินิจฉัยตามแนวบรรทัดฐานในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 14/2563)

17. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 10 - 13/2564 วันที่ 7 กรกฎาคม 2564

เรื่อง พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 มาตรา 4 บทนิยามคำว่า “การชุมนุมสาธารณะ” มาตรา 10 มาตรา 14 และมาตรา 28 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 34 และมาตรา 44 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 มาตรา 4 บทนิยามคำว่า “การชุมนุมสาธารณะ” มาตรา 10 มาตรา 14 และมาตรา 28 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 34 และมาตรา 44

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 มาตรา 4 บทนิยามคำว่า “การชุมนุมสาธารณะ” เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้ทราบว่าการชุมนุมของบุคคลใดลักษณะใดเป็นการชุมนุมสาธารณะที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ มิใช่เป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะที่จะมีผลต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล แม้จะไม่ได้กำหนดจำนวนของผู้ชุมนุมไว้ แต่โดยสภาพหรือลักษณะของการชุมนุมย่อมเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่า “การชุมนุม” หมายถึง การเข้ามารวมกันของบุคคลหรือมีความหมายโดยทั่วไป หมายถึง ที่ประชุมของกลุ่มบุคคลที่มีจุดประสงค์เพื่อประโยชน์

บางประการร่วมกัน ประกอบกับการชุมนุมมิได้ขึ้นอยู่กับจำนวนบุคคลขั้นต่ำที่เข้าร่วมกันชุมนุม เพียงแต่เป็นการรวมกันของบุคคลในที่สาธารณะโดยมีวัตถุประสงค์เดียวกันเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถร่วมการชุมนุมนั้นได้ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 34 และมาตรา 44

2) พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 มาตรา 10 วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะต้องแจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้งก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการการชุมนุมสาธารณะ ก่อนที่จะเริ่มมีการการชุมนุมไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ซึ่งมีไ้ระบบการขออนุญาตแต่เป็นระบบการแจ้งล่วงหน้าเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมความพร้อมและวางแผนในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการดูแลการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงที่อาจจะทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในบ้านเมือง หรือรักษาความมั่นคงของรัฐ คุ้มครองความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนทราบถึงสถานที่ที่ใช้ในการชุมนุมและช่วงเวลาที่มีการชุมนุม ตลอดจนคำแนะนำเกี่ยวกับเส้นทางจราจรหรือระบบการขนส่งสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด การกำหนดมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวเป็นไปอย่างพอเหมาะพอควรแก่กรณีและได้สัดส่วนกันระหว่างมาตรการทางกฎหมายกับการเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธได้

สำหรับมาตรา 10 วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายในการกำหนดลักษณะหรือความหมายของ “ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะ” ให้ชัดเจน เนื่องจากการกระทำของบุคคลดังกล่าวเป็นการเชิญชวนให้ผู้อื่นมาร่วมการชุมนุมโดยทราบข้อมูลเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะ จึงต้องมีหน้าที่ในการแจ้งการชุมนุม เพราะถ้าไม่มีผู้ใดแสดงตัวว่าเป็นผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะชัดเจนด้วยการแจ้งต่อผู้รับแจ้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมไม่อาจทราบได้ว่าจะติดต่อหรือประสานงานกับผู้ใดได้นอกจากผู้ที่แสดงออกหรือมีพฤติการณ์ดังกล่าวเท่านั้น เพื่อให้การชุมนุมเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ การปกปิดเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้ทราบว่ามีการชุมนุมสาธารณะที่ใดและเมื่อใด ย่อมส่อไปในทางทำให้การชุมนุมสาธารณะไม่เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครอง ประกอบกับวิธีการแจ้งการชุมนุมสาธารณะสามารถกระทำได้โดยสะดวก มิได้เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้เชิญชวนหรือนัดให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมจนเกินสมควรแก่เหตุ

ส่วนมาตรา 10 วรรคสาม เป็นกรณีที่ฝ่ายนิติบัญญัติมอบอำนาจให้ฝ่ายบริหารออกกฎหมายลำดับรองเพื่อให้สามารถกำหนดรายละเอียดของวิธีการแจ้งและวิธีการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยให้ฝ่ายบริหารมีดุลพินิจในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดตามสภาวการณ์ ซึ่งตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวิธีการแจ้งการชุมนุมสาธารณะ ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2558 มีความสะดวกและไม่ได้เพิ่มภาระจนเกินสมควรต่อผู้มีหน้าที่แจ้งการชุมนุม ดังนั้น แม้บทบัญญัติมาตรา 10 จะจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธของบุคคลอยู่บ้าง แต่เป็นไปตามเจื่อนใจของรัฐธรรมนูญ ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 34 และมาตรา 44

3) การชุมนุมสาธารณะที่จัดขึ้นโดยปราศจากการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ประชาชนหรืออาจทำให้ผู้ชุมนุมได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากความไม่ปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดให้การชุมนุมสาธารณะที่ไม่แจ้งการชุมนุมเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 มาตรา 14 ในส่วนที่เกี่ยวกับการแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา 10 จะจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการชุมนุม

โดยสงบและปราศจากอาวุธอยู่ข้าง แต่เป็นไปตามเจตนาของรัฐธรรมนูญ ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 34 และมาตรา 44

4) การที่พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 มาตรา 28 กำหนดบทลงโทษทางอาญาซึ่งรวมถึงกรณีการจัดการชุมนุมโดยโดยไม่แจ้งตามมาตรา 10 ให้ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เป็นมาตรการลงโทษที่พอเหมาะพอควรแก่กรณีสำหรับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง ส่วนการที่ไม่กำหนดระวางโทษขั้นต่ำไว้ทำให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษได้ตามความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แต่ละคดี อัตราโทษดังกล่าวได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด แม้จะจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธอยู่ข้าง แต่เป็นไปตามเจตนาของรัฐธรรมนูญ ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 34 และมาตรา 44

18. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 14/2564 วันที่ 8 กันยายน 2564

เรื่อง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 27 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 27

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย ไม่ว่าจะ เป็นคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ต่างก็ต้องอยู่ในบังคับของกำหนดอายุความฟ้องคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคหนึ่ง (1) ถึง (5) คือ ต้องฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด นับแต่วันกระทำความผิด เพื่อคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจตกเป็นจำเลยเมื่อศาลได้ประทับฟ้อง ซึ่งมีมาตรการที่อาจต้องจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวได้ ไม่มีผลทำให้อายุความใช้บังคับแตกต่างกัน เนื่องจากในคดีอาญาอายุความเริ่มนับแต่วันกระทำความผิดเหมือนกัน และการได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากราษฎรซึ่งเป็นผู้เสียหายเห็นว่าการให้พนักงานอัยการเป็นโจทก์ดำเนินคดีอาญาแทนจะเป็นผลดีมากกว่าการดำเนินการฟ้องคดีเองก็สามารถร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อเจ้าหน้าที่เพื่อให้พนักงานอัยการดำเนินคดีแทนได้ ดังนั้น บทบัญญัติข้างต้นจึงไม่มีผลทำให้สิทธิในการฟ้องคดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ที่กำหนดให้ศาลต้องไต่สวนมูลฟ้องก่อนมีอายุความน้อยกว่าคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ซึ่งศาลไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้องก่อน บทบัญญัติดังกล่าวไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 27

ข. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและจำหน่ายคดี จำนวน 51 เรื่อง

สำหรับกรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและจำหน่ายคดี จำนวน 43 คำสั่ง ได้แก่ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 63/2563 ถึงคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 37/2564 (ยกเว้นคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 67/2563 ที่ 76/2563 ที่ 1/2564 ที่ 2/2564 ที่ 3/2564 ที่ 10/2564 ที่ 11/2564 และที่ 19/2564) โดยอาจสรุปบรรทัดฐานคำสั่งเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีคำร้องที่ยื่นเข้ามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
1. ผู้ร้องไม่ได้เป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้โดยตรง (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง)	64/2563 65/2563 75/2563 4/2564 8/2564 14/2564 15/2564 22/2564 27/2564
2. ผู้ร้องมิใช่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ อันเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง)	64/2563 7/2564 20/2564 31/2564
3. คำร้องไม่ได้ระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 วรรคสี่ ประกอบมาตรา 46 วรรคสอง)	65/2563 14/2564 37/2564

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีคำร้องที่ยื่นเข้ามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
4. ผู้ร้องยังไม่ได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 48 วรรคหนึ่ง)	65/2563 14/2564 16/2564 36/2564
5. การยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน มิได้เป็นการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213	63/2563 64/2563 6/2564 12/2564 29/2564
6. คำร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคสาม)	65/2563 69/2563 73/2563 9/2564 37/2564
7. การกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพไม่ได้เกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 วรรคหนึ่ง)	70/2563 16/2564
8. รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 (2))	63/2563 64/2563 66/2563 69/2563 70/2563 72/2563 4/2564 7/2564 23/2564 25/2564 26/2564 28/2564 31/2564 33/2564
9. เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 (4))	66/2563 70/2563 71/2563 5/2564 13/2564 17/2564 21/2564 24/2564 25/2564 30/2564 34/2564 35/2564 36/2564
10. ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง ปรากฏว่า ผู้ร้องตาย หรือมีการขอถอนคำร้อง หรือไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยคดีนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งจำหน่ายคดี (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 51)	18/2564
11. การยื่นคำร้องว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อกฎหมายในระดับเดียวกัน มิใช่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง)	64/2563 36/2564

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีคำร้องที่ยื่นเข้ามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
12. มิใช่กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำใดของผู้ถูกร้องขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213)	68/2563 12/2564
13. การอุทธรณ์หรือขอให้พิจารณาทบทวนคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้กระทำได้	74/2563 9/2564
14. ล่วงพ้นระยะเวลาที่ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง)	5/2564
15. การยื่นคำร้องว่าการกระทำใดขัดหรือแย้งต่อกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ มิใช่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 และมาตรา 47)	16/2564
16. กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายซึ่งตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติการใช้สิทธิในเรื่องนี้ไว้เป็นการเฉพาะตามมาตรา 212 และมาตรา 231 (1)	30/2564 36/2564
17. การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย หากผู้ถูกร้องเห็นว่าเป็นการกระทำละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องก็อาจใช้สิทธิเยียวยาทางศาลอื่นได้	32/2564
18. การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51 ซึ่งผู้ร้องมิได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45	74/2563
19. การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 178 ซึ่งมีได้ให้สิทธิบุคคลยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง	14/2564

หมายเหตุ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญบางคำสั่งมีประเด็นที่ศาลจะต้องพิจารณาหลายประเด็น โดยอาศัยรัฐธรรมนูญหลายมาตรา จึงอาจปรากฏอยู่ในบรรทัดฐานคำสั่งหลายข้อ

ส่วนกรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญมาตราอื่น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและจำหน่ายคดี จำนวน 8 คำสั่ง ได้แก่ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 67/2563 ที่ 76/2563 ที่ 1/2564 ที่ 2/2564 ที่ 3/2564 ที่ 10/2564 ที่ 11/2564 และที่ 19/2564 โดยมีผลของคำสั่งและบรรทัดฐานคำสั่งดังต่อไปนี้

1. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 67/2563 วันที่ 4 พฤศจิกายน 2563

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลของคำสั่ง

1) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ในส่วนของการกระทำในการจัดการชุมนุมปราศรัยเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2563 เนื่องจากตามคำร้องไม่เห็นถึงการกระทำพร้อมข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง แม้จะระบุตัวผู้จัดการชุมนุมปราศรัยแล้วก็ตาม จึงเป็นคำร้องที่มีรายการไม่ครบถ้วน ไม่ชัดเจน และไม่อาจเข้าใจได้ อีกทั้งเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องให้ถูกต้องครบถ้วน ผู้ร้องไม่ดำเนินการแก้ไขให้เป็นไปตามที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่ง ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 42 ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 18 วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 53

2) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ในส่วนของการจัดการชุมนุมหรือปราศรัยเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2563 วันที่ 19 และวันที่ 20 กันยายน 2563 เนื่องจากไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุด กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ แม้จะระบุตัวผู้กระทำการอันเป็นเหตุแห่งการยื่นคำร้องแล้ว ผู้ร้องก็ต้องบรรยายคำร้องให้เห็นถึงการกระทำพร้อมข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องด้วย มิฉะนั้นย่อมถือเป็นคำร้องที่มีรายการไม่ครบถ้วน ไม่ชัดเจน และไม่อาจเข้าใจได้

2) การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 ผู้ร้องจำต้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเสียก่อน

2. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 76/2563 วันที่ 23 ธันวาคม 2563

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งใช้สิทธิในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคนเข้าชื่อยื่นญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อรัฐสภา มิใช่พรรคการเมืองเป็นผู้ยื่นญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แต่ผู้ร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำของผู้ถูกร้องที่ 2 ถึงที่ 19 ซึ่งเป็นพรรคการเมืองอันมิใช่บุคคลที่กระทำการตามคำร้อง ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวได้ สำหรับผู้ถูกร้องที่ 1 ในฐานะประธานรัฐสภา เพียงทำหน้าที่บรรจุญัตติดังกล่าวเข้าสู่วาระการพิจารณาของรัฐสภาตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ไม่ใช่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) ผู้ถูกร้องจะต้องเป็นคนเดียวกันกับผู้กระทำการอันเป็นเหตุแห่งการยื่นคำร้อง

2) การกระทำอันเป็นเหตุแห่งการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 จะต้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่ใช่เป็นเพียงการปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติเท่านั้น

3. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 1/2564 วันที่ 6 มกราคม 2564

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสอง กรณีเสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ในวันที่ 17 สิงหาคม 2563 และวันที่ 1 กันยายน 2563 เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 มาตรา 5 และมาตรา 255

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องและคำร้องเพิ่มเติมทั้งสองฉบับไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 มาตรา 50 (1) และมาตรา 210 วรรคหนึ่ง ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ไม่ได้ให้สิทธิแก่ผู้ร้องยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้วินิจฉัยกรณีตามคำร้องได้ เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้ร้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 กำหนดไว้ ไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

บรรทัดฐานคำสั่ง การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่ให้สิทธิหรือเป็นช่องทางในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน ไม่ใช่เป็นเพียงหลักการทั่วไป โดยการใช้สิทธิยื่นคำร้องโดยตรงของประชาชนเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมีบัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญเฉพาะกรณี มาตรา 49 มาตรา 51 และมาตรา 213 เท่านั้น

4. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2564 วันที่ 6 มกราคม 2564

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2562 มาตรา 51 มาตรา 53 และมาตรา 67 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 37 หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงและเหตุผลของคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีในคำร้องนี้เป็นเรื่องเดียวกับที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 21 - 28/2563 ซึ่งวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 มาตรา 51 มาตรา 53 มาตรา 54 และมาตรา 67 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง และมาตรา 37 จึงเป็นกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งที่เคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นแล้วไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำสั่ง การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 นั้น จะต้องยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น

5. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2564 วันที่ 6 มกราคม 2564

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสิระ เจนจาคะ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (6) ประกอบมาตรา 98 (10) หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้อง สภาผู้แทนราษฎรมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 487 คน ต่อมาผู้ร้องยื่นคำร้องเพิ่มเติมแจ้งว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 2 คน ขอลถอนชื่อออกจากการเข้าชื่อเสนอคำร้อง มีผลให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าชื่อเหลือเพียง 48 คน ซึ่งเป็นจำนวนน้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำสั่ง การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 วรรคหนึ่ง จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

6. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 10/2564 วันที่ 11 มีนาคม 2564

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองตามคำร้อง ยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอและยังห่างไกลกว่าเหตุที่จะเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำสั่ง การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอและไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุที่จะเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 1/2563)

7. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 11/2564 วันที่ 11 มีนาคม 2564

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองตามคำร้อง ยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอและยังห่างไกลกว่าเหตุที่จะเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำสั่ง การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอและไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุที่จะเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 1/2563)

8. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 19/2564 วันที่ 30 มิถุนายน 2564

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบมาตรา 186 วรรคหนึ่ง และมาตรา 184 วรรคหนึ่ง (2) หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่าในขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัว หรือไม่ แต่ผู้ร้องได้พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามบทเฉพาะกาล มาตรา 264 ของรัฐธรรมนูญไปแล้วนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญเข้ารับหน้าที่ ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 ได้

บรรทัดฐานคำสั่ง

1. เนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดมาตรการตรวจสอบมูลกรณีตามคำร้องก่อนส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ประกอบมาตรา 82 วรรคหนึ่ง ทำให้ไม่มีกระบวนการกลั่นกรองมูลคดีกรณีตามคำร้อง โดยความเห็นชอบของสภาแห่งนั้น ฉะนั้น เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจำเป็นต้องพิจารณามูลกรณีก่อนที่จะมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย (ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งตามแนวคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 67/2562 และที่ 48/2563)

2. การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่ จะต้องปรากฏว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องยังคงมีอยู่ในขณะยื่นคำร้อง (ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งตามแนวคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2553 ที่ 63/2555 และที่ 55/2562)

3. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นสถาบันหลักที่คุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญตามหลักนิติธรรม ภายใต้คำนิยาม “ยึดหลักนิติธรรม คำจูนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานธุรการที่ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญ ในด้านงานคดี งานวิชาการ มุ่งเน้นการพัฒนาข้อมูลและงานวิจัยที่คุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ งานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานรัฐธรรมนูญ กับสถาบันในระดับอุดมศึกษาภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศ ตลอดจนศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรเทียบเท่าในต่างประเทศ

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4(3) บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่สนับสนุนให้การศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนถึงกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลและงานวิจัยให้มีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยใช้กระบวนการสร้าง/พัฒนางานข้อมูลและงานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังต้องสนับสนุนการเผยแพร่รายงานการศึกษาวิจัยและบทความทางวิชาการและการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เงินสมนาคุณผลงาน เพื่อให้การเผยแพร่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เกิดองค์ความรู้ทางด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ อันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญอันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ และให้สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม ประเด็น การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการดำเนินการดังนี้

เพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนถึงกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีกิจกรรมและผลผลิต ดังนี้

3.1 โครงการด้านการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน และเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่

1) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ความรู้ความเข้าใจ ทิศนคติ และความคาดหวังของประชาชนต่อการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213” โดยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นที่ปรึกษา

2) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลในสังคมยุคดิจิทัล : ศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศ” โดย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เป็นที่ปรึกษา (ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.))

3) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “หลักความเป็นอิสระของศาลรัฐธรรมนูญ : ศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศ” โดย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นที่ปรึกษา (ได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.))

3.2 โครงการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน การเมืองการปกครอง ในระดับบัณฑิตศึกษาให้แก่ นิสิต นักศึกษา ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผู้สนใจขอรับการสนับสนุนทุนการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นจำนวนมาก โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ให้แก่ นิสิตนักศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 8 ราย แบ่งเป็น

- ทุนสนับสนุนฯ ระดับปริญญาโท จำนวน 5 ราย
- ทุนสนับสนุนฯ ระดับปริญญาเอก จำนวน 3 ราย

4. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์

การเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ และอำนาจศาลรัฐธรรมนูญกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดำเนินการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจ และความศรัทธาเชื่อมั่นของประชาชนต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนได้รับทราบ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีแนวทางการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักนิติธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพ และสิทธิในความเสมอภาค หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ อันเป็นหลักการสำคัญของหลักนิติธรรมและหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญโดยการพัฒนางานเครือข่ายด้านประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนรับรู้อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส แผนปฏิรูปประเทศในด้านกระบวนการยุติธรรม ประเด็นปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาไกล่เกลี่ยและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และยุทธศาสตร์ที่ 4 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คือการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ ในด้านเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมุ่งเน้นการพัฒนางานเครือข่ายประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาท ภารกิจสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผ่านสื่อต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยได้วางกรอบแนวคิดเพื่อหาวิธีในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มในสังคม โดยมีหลักการว่าจะต้องเข้าใจง่าย และมีรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งเริ่มจากการสืบค้นศึกษาข้อมูลจากองค์กรต่าง ๆ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์รูปแบบ และเนื้อหา กระทั่งได้ข้อสรุปในการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือประกอบภาพการ์ตูน และสื่อประเภทดิจิทัล ซึ่งการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์นี้มุ่งหวังให้สามารถสื่อสาร และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนกับกลุ่มต่าง ๆ ของสังคมและประชาชนให้ได้มากที่สุด การพัฒนาช่องทาง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนทุกระดับ ทุกพื้นที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดังนี้

4.1 การจัดพิมพ์วารสารศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน ศาลรัฐธรรมนูญ และประเด็นปัญหารัฐธรรมนูญ ในรูปแบบของบทความวิชาการ รวมถึงการวินิจฉัยคดีในรูปแบบคำวินิจฉัย และคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญที่น่าสนใจสู่สาธารณชนรวมถึงองค์กรภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับปีที่ 22 เล่มที่ 64 เดือนมกราคม – เมษายน 2563 จำนวน 1,000 เล่ม
- ฉบับปีที่ 22 เล่มที่ 65 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2563 จำนวน 1,000 เล่ม
- ฉบับปีที่ 22 เล่มที่ 66 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2563 จำนวน 1,000 เล่ม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดพิมพ์บทความทางวิชาการในรูปแบบวารสารศาลรัฐธรรมนูญสามารถเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมาย อันได้แก่ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน สถาบันการศึกษา นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป และกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับข้อมูลมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน และสังคมศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมในด้านการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีในการบริหารจัดการการทำงานของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจ ยอมรับ เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมาย เกิดความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

4.2 การจัดพิมพ์หนังสือ “รวมบทความทางวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 2 ชุด ดังนี้

- “รวมบทความทางวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ” ชุดที่ 18 จำนวน 1,000 เล่ม
- “รวมบทความทางวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ” ชุดที่ 19 จำนวน 1,000 เล่ม

4.3 การจัดพิมพ์หนังสือ “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 5,000 เล่ม

4.4 การจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารสรุปผลการสัมมนาประเด็นรัฐธรรมนูญระหว่างที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญประจำคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 2 เล่ม ดังนี้

- เอกสารสรุปผลการสัมมนาฯ หัวข้อ “ข้อยกเว้นเรื่องการกระทำที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 47 และคำร้องที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามมาตรา 46 วรรคสาม และมาตรา 48 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561” ระหว่างวันที่ 10 – 11 กันยายน 2563 จำนวน 500 เล่ม

- เอกสารสรุปผลการสัมมนาฯ หัวข้อ “สถานะของผลผูกพันของคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ” และหัวข้อ “สถานะของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ” ระหว่างวันที่ 17 – 18 กันยายน 2563 จำนวน 500 เล่ม

4.5 การจัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

- เผยแพร่หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญประจำปี พ.ศ. 2562 เล่ม 4 จำนวน 1,000 เล่ม (ซึ่งได้จัดพิมพ์ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563)
- เผยแพร่หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญประจำปี พ.ศ. 2563 เล่ม 1 จำนวน 1,000 เล่ม (ซึ่งได้จัดพิมพ์ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563)
- จัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญประจำปี พ.ศ. 2563 เล่ม 2 – 5 จำนวน 4,000 เล่ม
- จัดพิมพ์หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญประจำปี พ.ศ. 2564 เล่ม 1 จำนวน 1,000 เล่ม

4.6 การจัดพิมพ์และเผยแพร่จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

- เผยแพร่จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญปีที่ 21 ฉบับที่ 2 เล่มที่ 118 ประจำเดือน เมษายน-มิถุนายน 2563 จำนวน 4,200 เล่ม (ซึ่งได้จัดพิมพ์ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563)
- จัดพิมพ์และเผยแพร่จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญปีที่ 21 ฉบับที่ 3 เล่มที่ 119 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2563 จำนวน 4,200 เล่ม
- จัดพิมพ์และเผยแพร่จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญปีที่ 21 ฉบับที่ 4 เล่มที่ 120 ประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2563 จำนวน 4,200 เล่ม
- จัดพิมพ์จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เล่มที่ 121 ประจำเดือน มกราคม-มีนาคม 2564 จำนวน 4,200 เล่ม

4.7 การจัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

จำนวน 3 ขนาด

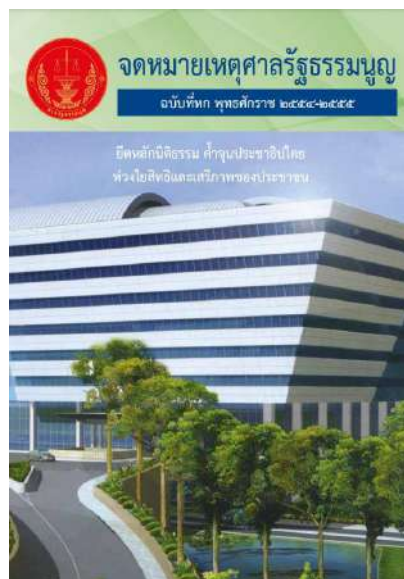
- จัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฯ ขนาด เอ 5 จำนวน 2,500 เล่ม
- จัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฯ ขนาด เอ 4 จำนวน 500 เล่ม
- จัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฯ ขนาด พกพา จำนวน 500 เล่ม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผลิตองค์ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และ หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และใช้เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการในวงกว้าง

4.8 การจัดทำหนังสือจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับที่หก พุทธศักราช 2554 – 2555

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำหนังสือจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับที่หก พุทธศักราช 2554 – 2555 โดยได้จัดบันทึกเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญ การปฏิบัติภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในอดีตที่สมควรจดบันทึกไว้เป็นจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมอบหนังสือจดหมายเหตุ ฯ ให้แก่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารข้าราชการเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ หน่วยงานองค์กร และสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ

4.9 โครงการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ภายใต้ความร่วมมือวิชาการร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย

- โครงการจัดพิมพ์ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (2017) Constitution of The Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017) (ภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ)” จำนวน 2,000 เล่ม

- โครงการจัดพิมพ์ “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 (2018) The Organic Act on Procedures of the Constitutional Court B.E. 2561 (2018) (ภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ)” จำนวน 1,000 เล่ม

- โครงการจัดพิมพ์ “รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ปัญหาสถานะและลำดับชั้นทางกฎหมายภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 : กรณีศึกษาพระราชกฤษฎีกา” (ฉบับภาษาไทย) จำนวน 1,000 เล่ม

4.10 โครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับผู้พิการทางสายตาในรูปแบบหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงระบบเดซี

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำหนังสืออักษรเบรลล์หนังสือเสียงระบบเดซี จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 2) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 15/2555 3) หนังสือมารู้จักศาลรัฐธรรมนูญกันเถอะ และ 4) หนังสือความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2563 โดยได้ผลิตหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงระบบเดซีเพื่อมอบให้แก่ห้องสมุดที่ให้บริการสำหรับผู้พิการทางสายตาและเครือข่ายผู้พิการทางสายตาได้ 109 แห่งทั่วประเทศไทย ในการนี้ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีฯ และกล่าวแสดงความยินดีฯ และคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้เกียรติเข้าร่วมพิธีมอบหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงระบบเดซีฯ ให้แก่ผู้แทนสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ผู้แทนมูลนิธิคนตาบอดไทยและผู้แทนจากสหกรณ์คนตาบอดแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2564 เวลา 09.00 น. ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

4.11 โครงการสัมมนาวิชาการและนิทรรศการพระไตรปิฎกบาลีสู่สากลและอัญเชิญพระไตรปิฎก

ประธานศาลรัฐธรรมนูญเห็นชอบการเข้าร่วมโครงการสัมมนาวิชาการและนิทรรศการพระไตรปิฎกบาลีสู่สากลและอนุญาตให้อัญเชิญ พระไตรปิฎก จำนวน 2 ชุด ได้แก่

(1) พระไตรปิฎกสากล อักษรโรมัน ชุดปฐมฤกษ์ ที่มี 3 ชุดในโลก ประดิษฐาน ณ ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์พระราชทานให้ศาลรัฐธรรมนูญ

(2) พระไตรปิฎก ฉบับจุลจอมเกล้าบรมธรรมิกมหาราชอักษรสยาม ซึ่งสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี พระราชทานให้ศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อจัดแสดงตามโครงการจัดนิทรรศการ “พระไตรปิฎกบาลีสู่สากล” ซึ่งเป็นโครงการที่จัดขึ้นเนื่องในงานฉลองครบรอบ 100 ปี วันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (6 พฤษภาคม 2566) และการเฉลิมฉลองในพระเกียรติคุณสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นบุคคลสำคัญของโลก ในปี พ.ศ. 2566

โดยจัดพิธีอัญเชิญพระไตรปิฎกพระราชทานฯ ในวันพฤหัสบดีที่ 16 กันยายน 2564 เวลา 09.30 – 12.00 น. ณ ห้องพิพิธภัณฑสถาน ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในพระเกียรติคุณสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และเป็นการสำนึกในพระกรุณาธิคุณที่พระองค์ได้พระราชทานพระไตรปิฎกสากลอักษรโรมันชุดปฐมฤกษ์ที่มี 3 ชุด ในโลก ซึ่งพระราชทานให้กับศาลรัฐธรรมนูญเป็นแห่งแรกในราชอาณาจักรไทย ทั้งยังเป็นการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาล และมติคณะรัฐมนตรีในการจัดงานสำคัญ

ผลการดำเนินงาน

๑. นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ได้กรูณามีสารประธานศาลรัฐธรรมนูญถึงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตามโครงการดังกล่าวลงในหนังสือเรื่องเล่าพระไตรปิฎก

๒. นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวสำนึกในพระกรุณาธิคุณสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โดยบันทึกเทปเผยแพร่ในงานพิธีเปิดนิทรรศการ

๓. พิธีอัญเชิญพระไตรปิฎกพระราชทานฯ ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๓๐ – ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องพิพิธภัณฑสถาน ชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๔. นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และนายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมคณะผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้เกียรติเข้าร่วมนิทรรศการ ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๔

4.12 โครงการประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการรวบรวมคำวินิจฉัยที่สำคัญ ๆ ซึ่งอยู่ภายใต้ องค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ หลักนิติธรรม (Rule of Law) การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (a democratic regime of government with the King as Head of State) และสิทธิมนุษยชน (Human rights) โดยนำคำวินิจฉัยที่สำคัญๆ มาเรียบเรียงใหม่ (Rewrite) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ และเสริมสร้างการรับรู้และความเข้าใจของประชาชน ในหน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในรูปแบบที่น่าสนใจ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงเนื้อหาทางกฎหมายและสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายขึ้น โดยได้เผยแพร่สื่อเนื้อความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชน ภายใต้รัฐธรรมนูญผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน 3 ช่องทาง ดังนี้

1. ช่องทาง Line Official Account สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการผลิต Infographic จำนวน 12 เรื่อง รายละเอียด ดังนี้

เรื่องที่ 1 คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย

เรื่องที่ 2 คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

เรื่องที่ 3 คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เรื่องที่ 4 คดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

เรื่องที่ 5 คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

เรื่องที่ 6 คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับ หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

เรื่องที่ 7 คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

เรื่องที่ 8 คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

เรื่องที่ 9 คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรี

เรื่องที่ 10 คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

เรื่องที่ 11 คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 12 คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

สนง.ศาลรัฐธรรมนูญ
 จำนวนเคส 471

พ.ศ. 08:30 - 16:30
<http://www.constitutionalcourt.or.th/>

แรม (LINE icon) โน้ต (Menu icon)

📄 สายด่วนศาลรัฐธรรมนูญ 1201
 🕒 พ.ศ. 08:30 - 16:30
 🌐 <http://www.constitutionalcourt.or.th/>

LINE Official Account

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

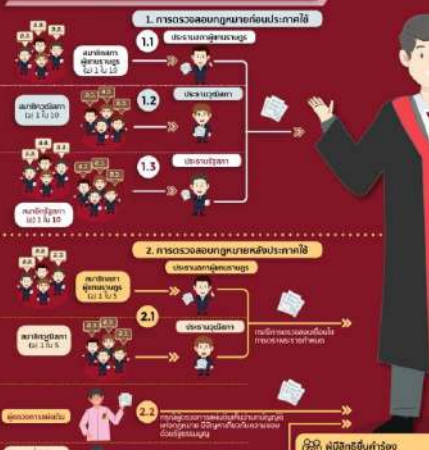

@occ_th

เปิดแอมป์ LINE แล้วไปที่ "เพิ่มเพื่อน"

ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย

1. การตรวจสอบกฎหมายก่อนประกาศใช้
 1.1 ประธานสภาผู้แทนราษฎร
 1.2 ประธานวุฒิสภา
 1.3 ประธานสภา

2. การตรวจสอบกฎหมายหลังประกาศใช้
 2.1 ประธานสภาผู้แทนราษฎร
 2.2 ประธานวุฒิสภา
 2.3 ศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้วินิจฉัยชั้นคำร้อง
 1.658 ประธานสภาผู้
 1.1 ประธานสภาผู้แทนราษฎร
 1.3 ประธานวุฒิสภา
 2.85 ประธานองคมนตรี
 2.1 ประธานสภาผู้แทนราษฎร / ประธานวุฒิสภา
 2.2 ผู้ตรวจการแผ่นดิน
 2.3 ศาลรัฐธรรมนูญ (กรณีมาตรา 212)

☎ 1201 📞 0 2142 5074 @occ_th www.constitutionalcourt.or.th

ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ

องค์การใน 3 กลุ่มตามรัฐธรรมนูญ
 ประธานสภา / ส.ส. / รัฐสภา, กรม., ประธานองคมนตรี

ปัญหาที่ต้องแก้ไขด้วยอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ
 กรณี 1 ประธานองคมนตรีร้อง เป็นผู้วินิจฉัยชั้นคำร้อง
 กรณี 2 ประธานสภาผู้แทนราษฎร / ประธานวุฒิสภา / ประธานองคมนตรีร้อง เป็นผู้วินิจฉัยชั้นคำร้อง

ผู้วินิจฉัยชั้นคำร้อง
 1. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
 2. ประธานวุฒิสภา
 3. ประธานองคมนตรี
 4. คณะรัฐมนตรี
 5. ประธานสภาผู้แทนราษฎร 5 คน (5.1) กษ., (5.2) ป.ป.ช., (5.3) กกต., (5.4) กก.ค., (5.5) ผู้ตรวจการแผ่นดิน

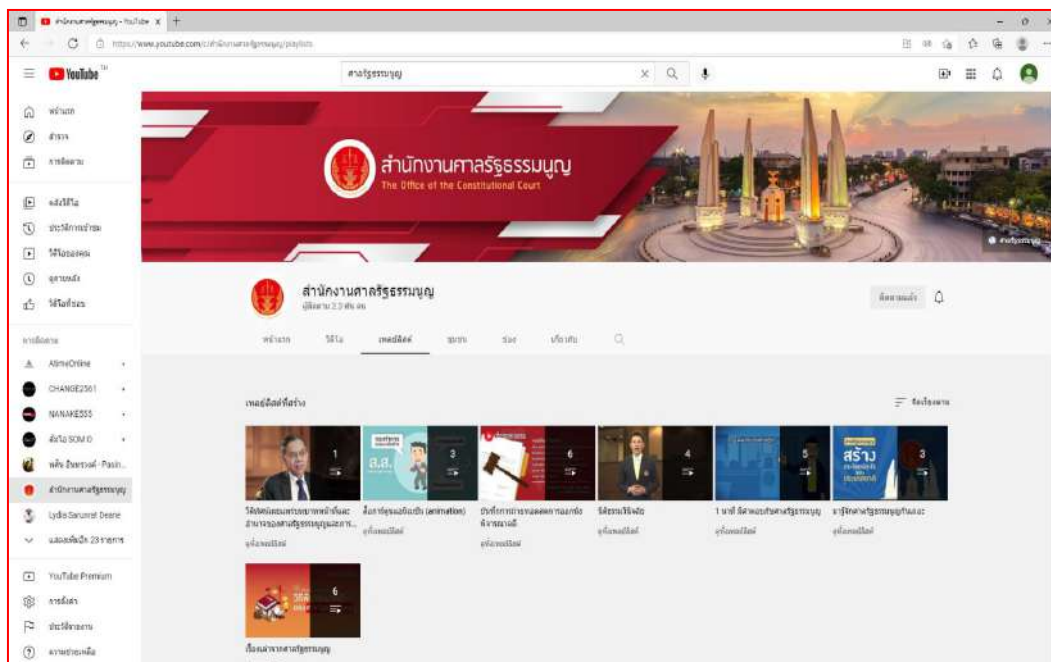
☎ 1201 📞 0 2142 5074 @occ_th www.constitutionalcourt.or.th

2. ช่องทาง Youtube สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้คัดเลือกคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่สำคัญและน่าสนใจ มาผลิตภาพยนตร์สั้น จำนวน 3 เรื่อง รายละเอียด ดังนี้

เรื่องที่ 1 “มันใช่หรือเปล่า” (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 2/2562 เรื่อง ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 25 เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับการยุติธรรมทางอาญา นำแสดงโดย ชานน สันตินธรกุล

เรื่องที่ 2 “ผมก็คนไทย” (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 7/2563 เรื่อง นายวิทเทอวิน จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล หรือ จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเทอวิน (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 นำแสดงโดย วาสนา พูนผล

เรื่องที่ 3 “วันของเธอ” (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2563 เรื่อง นางสาวศรีสมัย เชื้อชาติ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา 213 นำแสดงโดย พิมดาว พานิชสมัย

3. ช่องทางเว็บไซต์ (Web Content) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้และสื่อเนื้อหา (Content) ที่น่าสนใจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีการผลิตสื่อเนื้อหา (Content) จำนวน 20 เรื่อง และเผยแพร่เพิ่มเติมในช่องทาง Facebook Fanpage ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและ/หรือคดีรัฐธรรมนูญ ที่เหมาะสมและไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีและไม่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านลบของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รายละเอียดดังนี้

เรื่องที่ 1 คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย

เรื่องที่ 2 คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือองค์กรอิสระ

เรื่องที่ 3 คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เรื่องที่ 4 คดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

เรื่องที่ 5 คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

เรื่องที่ 6 คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

เรื่องที่ 7 คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมี ส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย

เรื่องที่ 8 คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

เรื่องที่ 9 คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรี

เรื่องที่ 10 คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

เรื่องที่ 11 คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 12 คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

เรื่องที่ 13 คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 14 e - filing : ทางเลือกใหม่ในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 15 คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 7/2563 สิทธิในการเดินทาง เข้าประเทศของคนสัญชาติไทย

เรื่องที่ 16 คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 30/2563 การตรวจสอบประกาศของ คสช. ที่ยังมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย

เรื่องที่ 17 คำวินิจฉัยที่ 13/2563 สิทธิในการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

เรื่องที่ 18 คำวินิจฉัยที่ 2/2562 เรื่อง : สิทธิในชีวิตและร่างกายของประชาชน

เรื่องที่ 19 โครงการพัฒนายวชนศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 20 โครงการบูรณาการสานเครือข่ายศาลรัฐธรรมนูญ

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand

Home Article Video Clips Podcast Infographic Q EN

ศาลรัฐธรรมนูญ

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand

Latest articles →

President of the Constitutional Court Donates rice and dry food To the driver Security guard and...

2023/03/08

President of the Constitutional Court Lead the judicial committee of the Constitutional Court And the executive of the Office of the...

2023/03/08

President of the Constitutional Court Along with the Constitutional Court Judges And the executive of the Office of the Constitutional...

2023/03/08

New Order of the Constitutional Court President of the Constitutional Court Donates rice and dry food to the driver Security guard and...

2023/03/08

Constitutional Court News President of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand welcomes the President of the...

2023/03/08

Constitutional Court News Her Royal Highness Prince Paschera Kitiyoon Narendit Thapadol Kromluang Rotchasinee...

2023/03/08

Constitutionally Court News Constitutional Court Judges And the executive of the Office of the Constitutional Court Signed in...

2023/03/08

Infographic →

Infographic
Draft a new constitution Let the public be the author.

Video Clips →

ความสำคัญ หน้าที่ และ อำนาจ ของ ศาลรัฐธรรมนูญ

President of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand welcomes the President of the Hungarian Constitutional Court And jointly sign the academic cooperation agreement

2023/03/08

ความสำคัญ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

Video Clip [Constitutional Court] Importance, duties and power of the Constitutional Court

2023/03/08

ประชาชนสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างไร

Video Clip [Constitutional Court] Importance, duties and power of the Constitutional Court

2023/03/08

ความสำคัญ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

Video Clip [Constitutional Court] Importance, duties and power of the Constitutional Court

2023/03/08

ความสำคัญ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

Video Clip [Constitutional Court] Importance, duties and power of the Constitutional Court

2023/03/08

Podcast →

ความสำคัญ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

[Constitutional Court] Importance, duties and power of the Constitutional Court

2023/03/08

ความสำคัญ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

[Constitutional Court] Importance, duties and power of the Constitutional Court

2023/03/08

ความสำคัญ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

[Constitutional Court] Importance, duties and power of the Constitutional Court

2023/03/08

ประชาชนสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างไร

[Constitutional Court] Importance, duties and power of the Constitutional Court

2023/03/08

ความสำคัญ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

[Constitutional Court] Importance, duties and power of the Constitutional Court

2023/03/08

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ นักกฎหมาย ประชาชนทั่วไป องค์กรทั้งภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม มีความรู้ความเข้าใจในด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สิทธิชุมชน และช่องทางติดต่อ

กับศาลรัฐธรรมนูญ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยจะทำให้เรื่องกฎหมาย เป็นเรื่องที่เข้าใจง่าย สามารถนำข้อมูลใช้ประกอบเป็นสื่อในการค้นคว้าหาข้อมูลในการเรียนการสอนความรู้ ด้านกฎหมาย ให้มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น มีช่องทางการรับรู้ข่าวสารของประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้สะดวกทุกที่ผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งสามารถสร้างการรับรู้ที่เข้าถึงง่าย เข้าใจ รวดเร็ว ครอบคลุมและทั่วถึงในเวลาอันรวดเร็ว

4.13 การผลิตวีดิทัศน์แนะนำศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้จัดทำวีดิทัศน์แนะนำศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง “บทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและภารกิจศาลรัฐธรรมนูญ” เพื่อเผยแพร่บทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนผลงานและภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญให้ประชาชน รวมถึงองค์กรศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยผลิตในรูปแบบสองภาษา คือ แบบบรรยายภาษาไทยและแบบบรรยายภาษาอังกฤษ รวมจำนวน 4 ชิ้นงาน ประกอบด้วย แบบฉบับย่อ มีความยาวไม่เกิน 8 นาที และแบบฉบับเต็ม มีความยาวไม่เกิน 15 นาที โดยมีโครงสร้างเนื้อหาครอบคลุม หัวข้อ ดังต่อไปนี้

- (ก) ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ
- (ข) ความเป็นองค์กรตุลาการของศาลรัฐธรรมนูญ
- (ค) หน้าที่อำนาจและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ
- (ง) ศาลรัฐธรรมนูญกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- (จ) การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญผ่านช่องทางต่างๆ รวมถึงการเป็นศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Court) และช่องทางติดต่อกับศาลรัฐธรรมนูญ
- (ฉ) ผลงานคำวินิจฉัยที่สำคัญและโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ของประชาชน

ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์วีดิทัศน์ดังกล่าว ให้กับประชาชนทั่วไป ที่ใช้สื่อ Social media ต่างๆ เช่น Website และ Youtube สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเอกชน ตลอดจนองค์กรศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

4.14 การเข้าศึกษาดูงานขององค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ตามยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เป้าหมายเพื่อพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว การพัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและกระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ โดยในปีงบประมาณ 2562 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงบทบาท หน้าที่และอำนาจขององค์กร เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนเกิดความรู้ความเข้าใจไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วภูมิภาค รวมทั้งสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง

เพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่สาธารณชน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จึงได้ดำเนินการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ การเสริมสร้างความสงบเรียบร้อย ความสามัคคีของคนในชาติ รวมทั้งเผยแพร่บทบาท หน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยมีกิจกรรมและขั้นตอนในการศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยสรุป ดังนี้

1. การรับชมวีดิทัศน์แนะนำศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
2. การรับชมการ์ตูนแอนิเมชั่น (Animation) จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่
 - เรื่องที่ 1 ความสำคัญ หน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ
 - เรื่องที่ 2 ประชาชน สามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างไร
 - เรื่องที่ 3 ศาลรัฐธรรมนูญ สร้างประโยชน์อะไรให้กับประเทศชาติและประชาชน
3. การบรรยายให้ความรู้เรื่อง “บทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ” โดยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
4. การบรรยาย แนะนำ และให้ความรู้ด้านการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ โดยนักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญ
5. การเยี่ยมชมห้องออกนั่งพิจารณาคดี หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญ และหอสมุดกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ผู้เข้ารับการศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญจากหน่วยงาน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะได้รับสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญ หนังสือความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ หนังสือประกอบภาพการ์ตูน เรื่อง มารู้จักศาลรัฐธรรมนูญกันเถอะ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (ฉบับพกพา) เพื่อนำไปศึกษาและเผยแพร่ต่อไป

1) วันที่ 29 ตุลาคม 2563 เวลา 9.30 - 12.00 น. คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำนวน 50 คน

2) วันที่ 6 พฤศจิกายน 2563 เวลา 9.30 - 10.45 น. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 90 คน

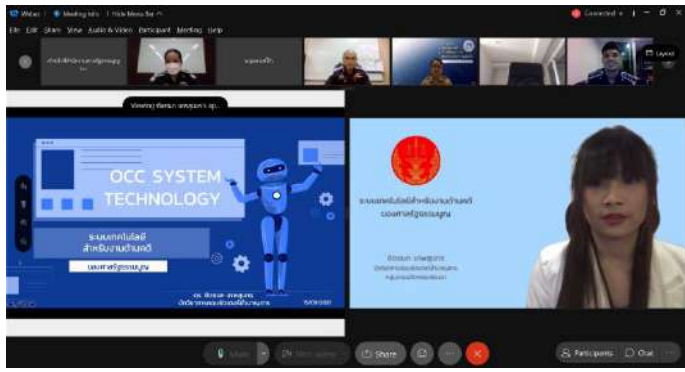
3) วันที่ 25 พฤศจิกายน 2563 เวลา 13.30 - 14.30 น. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
จำนวน 62 คน

4) วันที่ 3 ธันวาคม 2563 เวลา 9.00 - 12.00 น. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ราชนครินทร์ จำนวน 34 คน

5) วันที่ 15 กันยายน 2564 เวลา 9.30 - 12.00 น. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) จำนวน 44 คน

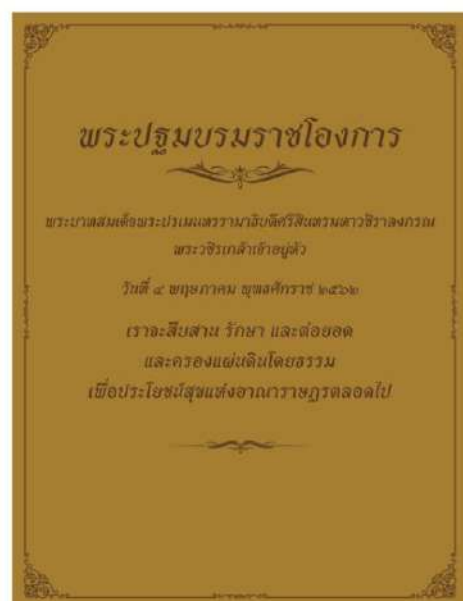
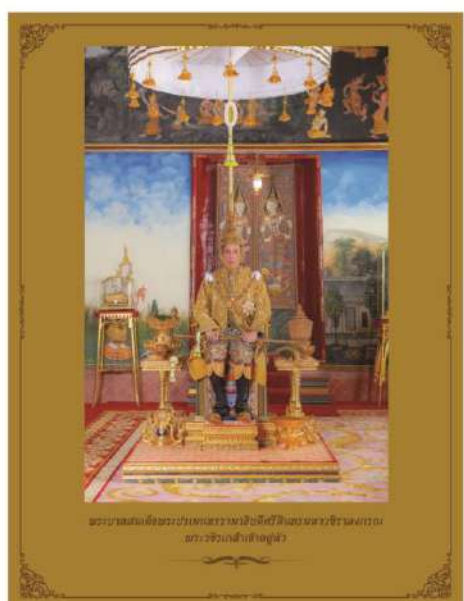
4.15 งานจัดทำกระจกห้องพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจ้างเหมาจัดทำกระจกห้องพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ

1) พระปฐมบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493

2) พระปฐมบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ 4 พฤษภาคม พุทธศักราช 2562

เพื่อให้ห้องพิพิธภัณฑ์ และหอจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ เป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญทางประวัติศาสตร์ และเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

5. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีการรับรองการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ในด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง โดยให้ทุกคนมีความเสมอภาค ในการได้รับบริการสาธารณะในกระบวนการยุติธรรม การใช้สิทธิทางศาลในการนำคดีเข้าสู่ การพิจารณาในศาล และการได้รับการพิจารณาตามกระบวนการพิจารณาอย่างเดียวกัน ศาลรัฐธรรมนูญ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการนำระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Court) ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ ในการสนับสนุนการพิจารณาคดีให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้มีการจัดทำโครงการเกี่ยวกับระบบ ศาลอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ถึง 2564 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ว่าด้วยการเสริมสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นมาตรฐานสากล โดยมีกลยุทธ์ได้แก่ พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใสและให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นมาตรฐานสากล เพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม ให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ ในการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ทั่วถึง เป็นธรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ ของกระบวนการยุติธรรม มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมต่อประชาชนและคู่กรณี ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก ไม่ใช้เวลานาน ประหยัด สามารถ ติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม ได้โดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการสำคัญ เพื่อให้ระบบสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในการขับเคลื่อน กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ตามแผนปฏิรูป ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

5.1 โครงการพัฒนาระบบศูนย์รวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก (Intelligent Search System for International Constitutional Court Rulings: ISS)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบที่รวบรวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลกที่สมบูรณ์ เป็นศูนย์รวมหนึ่งเดียว ส่งผลให้การสืบค้นมีความรวดเร็ว สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ทั้งบุคลากร ขององค์กรและบุคคลภายนอก

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมประจำปีงบประมาณ 2564

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบที่รวบรวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก ที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในการสืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลกในหัวข้อที่สนใจเพื่อใช้ในการศึกษาหรืออ้างอิงได้ ในที่เดียว ซึ่งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ทั่วโลกที่บุคคลทั่วไปสามารถใช้ศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญได้ในที่เดียวอีกด้วย

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ในปัจจุบันการศึกษาหาความรู้ใหม่รวมถึงการรวบรวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก เพื่อใช้ในการประกอบการพิจารณาและอ้างอิงในกระบวนการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญมีความสำคัญและมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการมีข้อมูลที่หลากหลาย จะส่งเสริมให้ มองเห็นแนวทางในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลกที่มีความหลากหลาย ในหัวข้อที่คล้ายคลึงกัน

โดยโครงการพัฒนาระบบศูนย์รวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก (Intelligent Search System for International Constitutional Court Rulings: ISS) จะเป็นศูนย์รวมที่รวบรวมคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลกไว้ในที่เดียวกัน หรือเรียกได้ว่าเป็น International Constitutional Court Rulings Hub ที่ผู้สนใจจะสามารถค้นหาคำวินิจฉัยและคำสั่งจากศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลกได้ในทีเดียว ซึ่งจะเป็นการช่วยลดระยะเวลาการค้นหาและอำนวยความสะดวกให้กับผู้สนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบาย Thailand 4.0 ของประเทศในการพัฒนาให้องค์กรสามารถดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรได้อย่างรวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของประชาชน และเป็นภาครัฐที่มีความทันสมัย

5.2 โครงการพัฒนาระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ (Intelligent Chat Bot)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ (Intelligent Chat Bot) ที่ช่วยเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในด้านการตอบคำถามเชิงพื้นฐานหรือให้คำปรึกษาด้านคดีในเบื้องต้น โดยระบบดังกล่าวจะต้องสามารถรองรับความต้องการสอบถามของประชาชนได้อย่างทั่วถึง รวดเร็วมากยิ่งขึ้น และยกระดับการให้บริการประชาชนของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมประจำปีงบประมาณ 2564

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ (Intelligent Chat Bot) ที่สามารถอำนวยความสะดวกในการตอบคำถามเบื้องต้น ให้แก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ประชาชนได้รับบริการตอบข้อสงสัยเบื้องต้นได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง โดยไม่ต้องเดินทางหรือใช้ค่าใช้จ่ายในการติดต่อประสานงานกับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และได้รับคำตอบหรือคำปรึกษาที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งานระบบ ส่งผลให้ประชาชนหรือผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีความมุ่งหมายในการดำเนินงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี รวมถึงมีการประกาศใช้ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องแบบใหม่ ส่งผลให้ปริมาณความต้องการสอบถามข้อมูลมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการสอบถามข้อมูลด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและปรึกษาแนวทางปฏิบัติต่างๆ ทางโทรศัพท์จำนวนมาก ระบบตอบคำถามอัตโนมัติอัจฉริยะ (Intelligent Chat Bot) จึงเป็นตัวช่วยเสริมที่สำคัญในการปฏิบัติงานในส่วนของการตอบคำถามเชิงพื้นฐาน แนะนำวิธีการยื่นคำร้องด้วยวิธีต่าง ๆ และช่วยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้สามารถรองรับความต้องการของประชาชนที่มีจำนวนมากได้อย่างทั่วถึง รวมถึงเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่ต้องการสอบถามข้อมูล หรือปรึกษาคดีที่มีความซับซ้อน อันเป็นการยกระดับการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ของประเทศในการพัฒนาให้องค์กรสามารถดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรได้อย่างรวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของประชาชน และเป็นภาครัฐที่มีความทันสมัย

5.3 งานบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทย

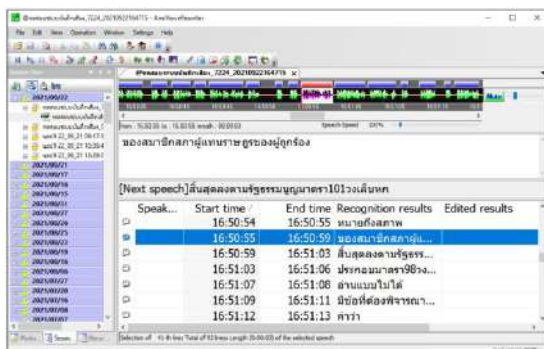
ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทยที่สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดระยะเวลาในการถอดเสียงและจัดทำเอกสารต่าง ๆ และมีความแม่นยำในการถอดเสียงเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมประจำปีงบประมาณ 2564

เพื่อให้มีการตรวจสอบการทำงานของระบบให้มีความพร้อมในการใช้งานเสมอ โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญเฉพาะด้านและมีความสามารถทำการตรวจสอบแก้ไขและให้คำปรึกษาได้ทันที พร้อมบำรุงรักษาระบบให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีความแม่นยำในการถอดเสียงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทยได้มีการพัฒนาโมเดลภาษา และโปรแกรมเวอร์ชันใหม่ขึ้น โดยการใช้เทคโนโลยีใหม่ (Long Short-term Memory) และได้มีการวิเคราะห์ปรับปรุงและพัฒนาความแม่นยำในการถอดเสียงของระบบ (Accuracy Improvement) โดยโมเดลภาษาในเวอร์ชันใหม่มีความถูกต้องในการถอดเสียงอยู่ที่ 88.59% เพิ่มขึ้นจากเวอร์ชันเดิม จำนวน 8.54% เมื่อเทียบกับการถอดเสียงไฟล์ต้นฉบับชุดเดียวกัน

โมเดลภาษาในเวอร์ชันใหม่มีความถูกต้องในการถอดเสียงอยู่ที่ 88.59% เพิ่มขึ้นจากเวอร์ชันเดิมจำนวน 8.54% โดยเปรียบเทียบไฟล์เสียงต้นฉบับชุดเดียวกัน รายละเอียดดังต่อไปนี้

- จำนวนคำทั้งหมดจากไฟล์เสียงต้นฉบับ คือ 189,470 คำ
- คำที่ระบบถอดเสียงเกินคำต้นฉบับ จำนวน 1,902 คำ
- คำที่ระบบไม่สามารถถอดเสียงได้จากไฟล์ต้นฉบับ จำนวน 6,247 คำ
- คำที่ระบบถอดเสียงผิดพลาดต้นฉบับ จำนวน 13,454 คำ
- คำที่ระบบถอดเสียงถูกต้องรวมกับต้นฉบับ จำนวน 169,769 คำ

ดังอิงจากสูตรการคำนวณจากเอกสารอ้างอิง จะได้ว่า

$$\text{ความถูกต้องของระบบ} = \frac{(169,769 - 1,902)}{189,470} = 88.59\%$$

5.4 งานบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office)

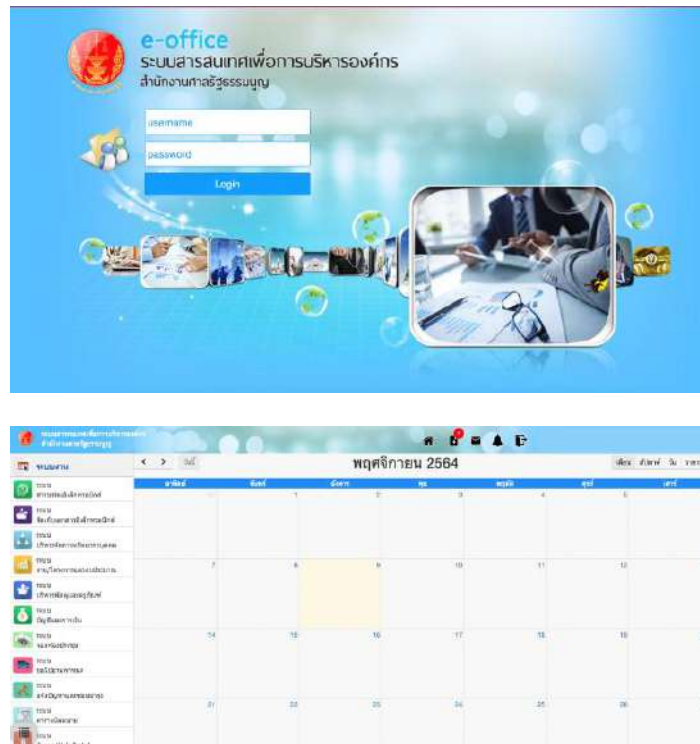
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบสารสนเทศมีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office) ที่สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยดำเนินงานด้านบริหารองค์กรได้อย่างรวดเร็วและราบรื่น

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมประจำปีงบประมาณ 2564

เพื่อให้มีการดูแลบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในรูปแบบป้องกัน (Preventive Maintenance) และการบำรุงรักษาแบบแก้ไข (Corrective Maintenance) ให้สามารถตอบสนองต่อการใช้งานได้ตามปกติอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร ให้สามารถรองรับการทำงานที่ต้องการตามภารกิจของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office) ได้รับการปรับปรุงระบบให้เป็นไปตามการดำเนินงานจริงของผู้ใช้งานระบบ ได้แก่ ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบริหารทรัพยากรบุคคล ระบบงาน/โครงการและงบประมาณ ระบบบัญชีและการเงิน ระบบบริหารพัสดุและครุภัณฑ์ ระบบจองห้องประชุม ระบบขอใช้ยานพาหนะ ระบบแจ้งปัญหาและซ่อมบำรุง ตารางนัดหมาย ปฏิทินกิจกรรม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office)

5.5 โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบศูนย์ข้อมูล (Data Center Consolidate)

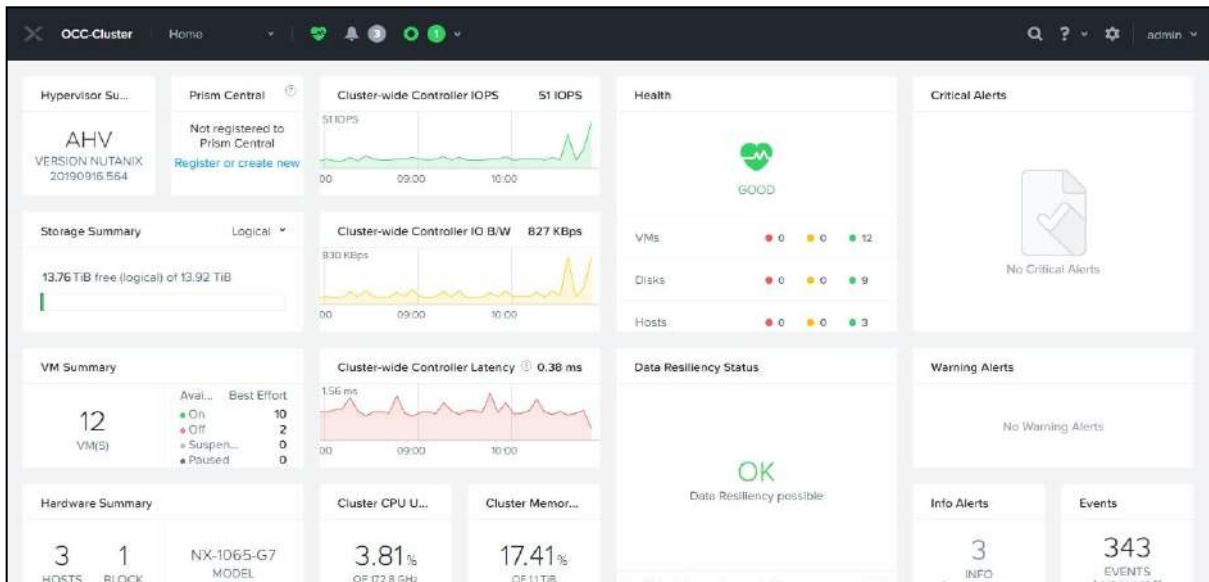
มีเครื่องแม่ข่ายที่มีประสิทธิภาพรองรับการใช้งานแบบเครื่องแม่ข่ายเสมือน (Virtualization) สามารถให้บริการระบบสารสนเทศได้อย่างต่อเนื่อง ลดค่าใช้จ่ายในการจัดหาเครื่องแม่ข่ายของระบบสารสนเทศในอนาคตและสร้างความเชื่อมั่นให้องค์กรในการให้บริการของระบบสารสนเทศที่มีความพร้อมใช้งาน

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมประจำปีงบประมาณ 2564

เพื่อให้ระบบงานสารสนเทศสำคัญหลายระบบที่ให้บริการผ่าน ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ มีเสถียรภาพพร้อมใช้งาน และสามารถให้บริการระบบงานได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถใช้ทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างความมั่นใจในการทำงานของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ให้บริการแก่หน่วยงานต่าง ๆ โดยมีแนวคิดตามแนวทางการประหยัดพลังงานและลดสถานะโลกร้อน เพื่อให้การใช้และการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศเกิดประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งมีการบูรณาการระบบเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย สามารถรองรับการบริการระบบสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการจัดเตรียมระบบสารสนเทศเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งศูนย์สำรองระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Disaster Recover Site)

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

มีการพัฒนาระบบสารสนเทศภายใต้การบริหาร จัดการ แบบเครื่องแม่ข่ายเสมือน พร้อมเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการผู้รับบริการให้สามารถใช้งานระบบสารสนเทศได้อย่างต่อเนื่อง

5.6 งานบำรุงรักษาระบบสำรองข้อมูล (Backup)

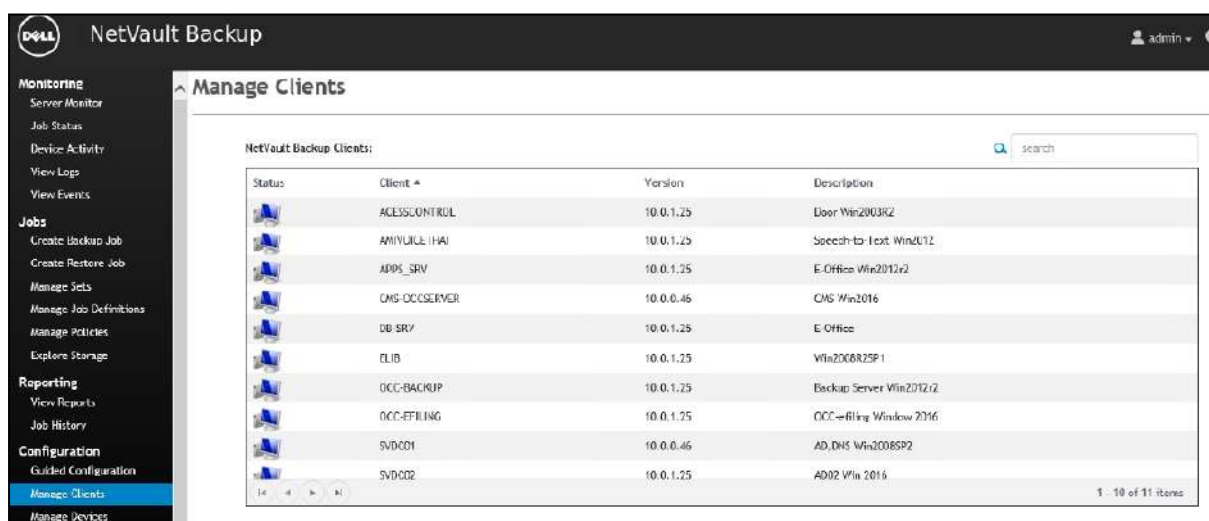
มีการสำรองข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ สามารถให้บริการระบบสารสนเทศได้อย่างต่อเนื่อง และสร้างความเชื่อมั่นในการใช้งานระบบสารสนเทศขององค์กร

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมประจำปีงบประมาณ 2564

เพื่อป้องกันและเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บรักษาข้อมูลสารสนเทศ ที่มีความสำคัญในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงการพิจารณาคดีของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อให้การดำเนินการสำรองข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ มีความพร้อมใช้งานและเพิ่มความเชื่อมั่นด้านการรักษาข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบำรุงรักษาระบบสำรองข้อมูล (Backup) ให้มีความสมบูรณ์และพร้อมใช้งานหากเกิดปัญหาเกี่ยวกับเครื่องแม่ข่ายของระบบสารสนเทศ

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

มีการป้องกันและจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญ ป้องกันการสูญหายและการเสียหายของข้อมูล

5.7 งานบำรุงรักษาและปรับปรุงเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

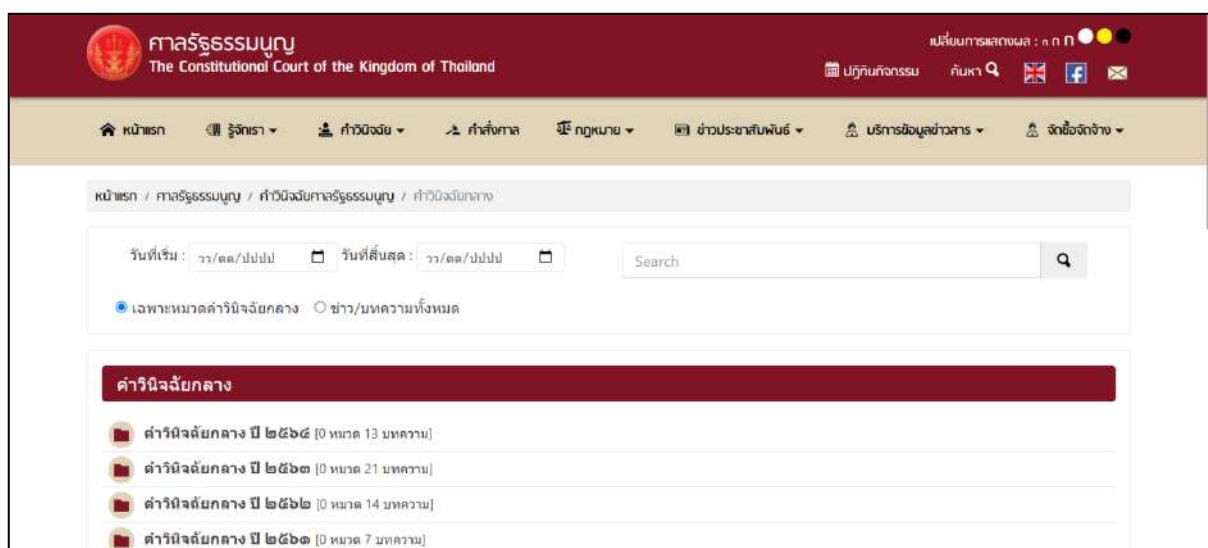
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร คำวินิจฉัย งานวิจัย และวิชาการ งานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐในประเทศ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสู่สาธารณชน และประชาชนสามารถรับข้อมูลคำวินิจฉัย คำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ และข่าวสาร งานวิจัยและงานวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมประจำปีงบประมาณ 2564

เพื่อดำเนินการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร คำวินิจฉัย งานวิจัยและวิชาการ งานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐในประเทศ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสู่สาธารณชน และเพื่อให้เว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถให้บริการต่อสาธารณชนในรูปแบบใหม่ได้อย่างมีมาตรฐาน มีประสิทธิภาพ มีข้อมูลที่ทันสมัย และมีเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการทำงานของเว็บไซต์ที่ทันสมัยและปลอดภัย

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

มีการพัฒนาเมนู เพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

6. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ และเป็นหน่วยราชการของศาลรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ในการอำนวยความสะดวกธรรมชาติแก่ประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการดำเนินการสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก และเป็นคนเก่ง มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในงาน ให้ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความพร้อมในการใช้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีในการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านยุติธรรม มีค่านิยมที่ดี มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาองค์กรและบุคลากร ให้มีสมรรถนะสูง ในการปฏิบัติงานตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม และ บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน มีคุณธรรม และมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ

บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จึงมุ่งสร้างและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดส่งบุคลากรไปเข้ารับการอบรมหลักสูตรจากภายนอกองค์กรเพื่อให้มีความรู้ และประสบการณ์ สามารถปฏิบัติหน้าที่และขับเคลื่อนพันธกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ประสบผลสำเร็จ ดังนี้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดสรรงบประมาณสำหรับใช้เพื่อการพัฒนาบุคลากร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพตามระดับสมรรถนะที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง และได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีทั้งรูปแบบการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก (Public Training) มุ่งเน้นให้บุคลากรได้พัฒนาศักยภาพ และได้รับความรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการตามภารกิจหน้าที่ที่สามารถพัฒนางานของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การฝึกอบรมภายใน (In house training) เป็นการฝึกอบรมซึ่งพัฒนาขึ้นโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะมีผู้บรรยายจากภายนอกที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในงานหรือผู้บรรยายจากภายในมาให้ความรู้ กับบุคลากรภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและทัศนคติที่ดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรที่ได้วางไว้

6.1 การศึกษาอบรมหลักสูตรภายนอก การฝึกอบรมและการประชุมร่วมกับองค์กรภายนอกของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญโดยการส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรภายนอกองค์กร การฝึกอบรมและการประชุมร่วมกับองค์กรภายนอกในหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก ถือเป็นการพัฒนาบุคลากรที่มีความจำเป็น ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจ ตลอดจนการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับบุคลากรในการก้าวเข้าสู่ตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น และเพิ่มพูนและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรให้สามารถรองรับการปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรภายนอกองค์กร การฝึกอบรมและการประชุมร่วมกับองค์กรภายนอก ดังนี้

หลักสูตร/จำนวน	ผู้เข้าอบรม(คน)
1. หลักสูตรนักบริหารระดับสูง จำนวน 3 คน	
(1) หลักสูตร “ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง”	1
(2) หลักสูตรนักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับสูง (นยปส.)	1
(3) หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.)	1
2. หลักสูตรนักบริหารระดับกลาง จำนวน 3 คน	
หลักสูตรธรรมาภิบาลของผู้บริหารระดับกลาง	2
4 การเข้าร่วมการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก จำนวน 5 คน	
(1) หลักสูตรการตรวจสอบภายในกับการสร้างคุณค่าเพิ่มให้องค์กร	1
(2) หลักสูตร “เทคนิคการเขียนหนังสือราชการและการเขียนรายงานการประชุม”	2
(3) หลักสูตร “การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและการบริหารสัญญาในวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รูปแบบออนไลน์	2
(4) หลักสูตร การขับเคลื่อนรัฐบาลด้วยข้อมูลเพื่อทุกภาคส่วน (Data driven government for all)	2
(5) การฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมการใช้งานระบบ New GFMS Thai สำหรับหน่วยงานของรัฐสภา ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ	1
5. การเข้าร่วมกิจกรรม ประชุม สัมมนาวิชาการ ร่วมกับองค์กรภายนอก จำนวน 7 คน	
(1) การเข้าร่วมกิจกรรม “ก้าวต่อก้าว” (9-9) Build Up ดิจิทัลไทยแลนด์” ในรูปแบบออนไลน์	3
(2) การเข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อผลักดันและบูรณาการติดตามการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทย ในรูปแบบออนไลน์	4

6.2 การจัดอบรมและสัมมนาทางวิชาการภายในองค์กร

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดโครงการอบรมและสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ ด้านงานคดี งานวิชาการ และงานบริหาร ให้กับข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ยึดยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อมุ่งไปสู่องค์กรสมรรถนะสูง (High Performance) โดยมีการดำเนินกิจกรรมและโครงการสำคัญ ๆ ดังนี้

6.2.1 โครงการฝึกอบรม “การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ ด้านวินัยการเงินการคลังภาครัฐ ด้านวินัยและการร้องทุกข์”

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ โดยกลุ่มงานบริหารทรัพยากรมนุษย์ สำนักบริหารและอำนวยการ จัดโครงการฝึกอบรมการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ด้านวินัยการเงินการคลังภาครัฐ ด้านวินัยและการร้องทุกข์ ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะที่จะใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ และมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อคิดเห็นปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ วินัยการเงินการคลังของรัฐ วินัยและการร้องทุกข์ รวมทั้งกฎและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และทำให้บุคลากรเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ซึ่งมี ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมโครงการฝึกอบรม จำนวน 157 คน

เปิดโครงการโดย

นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

1. วันจันทร์ที่ 23 พฤศจิกายน 2563 การบรรยาย หัวข้อ “การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

โดยวิทยากร นายสามารถ แสงรินทร์
 นิติกรชำนาญการ
 กองการพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง

2. วันพฤหัสบดีที่ 26 พฤศจิกายน 2563 การบรรยาย หัวข้อ “วินัยการเงินการคลังของรัฐตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561” โดยแบ่งออกเป็นการบรรยาย 3 หัวข้อ ดังนี้

(1) การบรรยายหัวข้อ “วินัยการเงินการคลังของรัฐตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

วิทยากรโดย นางสาวรัชนีวรรณ แสงสาคร นิตกรชำนาญการพิเศษ
กองกฎหมาย กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

(2) การบรรยายหัวข้อ “วินัยการเงินการคลังของรัฐตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 (ด้านการบัญชีภาครัฐ)”

วิทยากรโดย ดร.อนุชา บุญเกษม นักบัญชีชำนาญการ
กองการบัญชีภาครัฐ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

(3) การบรรยายหัวข้อ “วินัยการเงินการคลังของรัฐตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 (ด้านการตรวจสอบภายใน)”

วิทยากรโดย นางสาวอุไรวรรณ รุกขวัฒนกุล ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาระบบงานตรวจสอบภายใน กองตรวจสอบภาครัฐ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

3.วันศุกร์ที่ 27 พฤศจิกายน 2563 การบรรยาย หัวข้อ “วินัยและการร้องทุกข์” แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

(1) การบรรยายหัวข้อ “วินัย”

วิทยากรโดย นายประภัสสร สารทวาทา นิติกรชำนาญการพิเศษ และนายรัฐกิจ วิรัตน์ทัย นิติกรปฏิบัติการ สำนักมาตรฐานวินัย สำนักงาน ก.พ.

(2) การบรรยายหัวข้อ “การร้องทุกข์”

วิทยากรโดย นายพิทยาธร จิตรประทีภักษ์ นิติกรชำนาญการพิเศษ
นางจิรจิตติ ศรีสุวรรณค์ นิติกรชำนาญการพิเศษ
สำนักพิทักษ์ระบบคุณธรรม สำนักงาน ก.พ.

จากการจัดโครงการฝึกอบรม “การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ ด้านวินัยการเงินการคลังภาครัฐ ด้านวินัยและการร้องทุกข์” ดังกล่าว สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรม มีความรู้ ความเข้าใจในรายละเอียดและสาระสำคัญต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ความรู้เรื่องวินัยและการร้องทุกข์ โดยสามารถนำหลักการ แนวทางปฏิบัติ ปัญหา อุปสรรค แนวคิดที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

6.2.2 โครงการสัมมนาเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากร เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กร ตามยุทธศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญ

โครงการสัมมนาเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กร ตามยุทธศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญ ดำเนินการระหว่างวันที่ 16 ถึงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 ณ โรงแรม เคนซิงตัน อิงลิชการ์เด้น รีสอร์ท อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามภารกิจงานที่รับผิดชอบ มีความรู้ สร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับวิสัยทัศน์องค์กร พันธกิจ และยุทธศาสตร์องค์กรโดยมีผู้เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย คณะตุลาการ ข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงานราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงคณะผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวนทั้งสิ้น 235 คน

การบรรยายในพิธีเปิดโครงการสัมมนาเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากร เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กรตามยุทธศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญ โดย ท่าน วรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และคณะผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ให้เกียรติเข้าร่วมในพิธีเปิดโครงการสัมมนาเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากร
เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กรตามยุทธศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญ

การบรรยายให้ความรู้ หัวข้อ การพัฒนาองค์กรตามยุทธศาสตร์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
โดย นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การบรรยายให้ความรู้ และการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านคดีรัฐธรรมนูญ
ด้านวิชาการและด้านการบริหารงานสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และคณะผู้สนับสนุน
การปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

การบรรยายให้ความรู้ และการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านคดีรัฐธรรมนูญ
ด้านวิชาการและด้านการบริหารงานสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และคณะผู้สนับสนุน
การปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ผลการดำเนินโครงการสัมมนาเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กรตามยุทธศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับการพัฒนาสมรรถนะ มีความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์องค์กร พันธกิจ และยุทธศาสตร์องค์กร และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับภารกิจงานที่ตนเองรับผิดชอบได้ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2.3 โครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ 9

โครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ 9 มีเป้าหมายให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ ทุกภาคส่วนรวมถึงประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยมุ่งเน้นพัฒนาบุคลากรภายในและภายนอกองค์กรให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายของประเทศไทย หลักนิติธรรมหลักประชาธิปไตย หลักสิทธิมนุษยชน และนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและประเทศชาติได้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่ว่าจะเป็นเจตนารมณ์ หลักการสำคัญ ๆ ภาพรวมของความสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมไปถึงหลักนิติธรรม หลักประชาธิปไตย และหลักสิทธิมนุษยชน ที่ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเพื่อพัฒนาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ในเรื่องของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง สิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียมเสมอภาคของประชาชน ตลอดจนความรู้ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่มีความเกี่ยวข้องและสถานการณ์ปัจจุบันที่สำคัญของประเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ผลิตบุคลากรภาครัฐหรือผู้บริหารระดับสูงภาครัฐและเอกชน ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเฉพาะด้าน อันได้แก่ ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันที่สำคัญ โดยการนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในประโยชน์ต่องานราชการ และภารกิจอื่น ๆ ต่อองค์กรและประเทศชาติ

ผลงานทางวิชาการส่วนบุคคลเกี่ยวกับหลักนิติธรรม หลักประชาธิปไตย ที่ผู้ศึกษาอบรมได้คิดวิเคราะห์และนำเสนอเป็นรูปแบบของงานวิชาการ โดยผลงานเหล่านี้เป็นฐานความรู้ที่ดีซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้นำมาเผยแพร่ต่อทางเว็บไซต์วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ และวารสารศาลรัฐธรรมนูญ เป็นวิทยาทานต่อสาธารณชนได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ต่อไป

- พิธีเปิด

- การบรรยาย

- การศึกษาดูงานส่วนกลาง วันที่ 3 มีนาคม 2564 ณ ศาลฎีกา และบริษัท คิง เพาเวอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด

- การศึกษาดูงานภูมิภาค ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 29 - 31 มีนาคม 2564 ณ จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดพังงา

- การทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ (CSR)

ครั้งที่ 1 วันที่ 29 มีนาคม 2564 มอบห้องฝึกอาชีพตัดผมและมอบอุปกรณ์กีฬา ให้แก่โรงเรียนเกาะปันหยี จังหวัดพังงา และวันที่ 30 มีนาคม 2564 มอบถุงยังชีพให้แก่ชุมชนชาวเลราไว และปล่อยเต่าทะเลคืนสู่ธรรมชาติ ณ หาดราไว จังหวัดภูเก็ต

7. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในทางวิชาการ แลกเปลี่ยนทฤษฎีแนวคิด พัฒนาการ คำวินิจฉัย และประเด็นข้อกฎหมายกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือในทางวิชาการระหว่างกัน ในกรอบสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชียและการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลกเพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทย ต่อนานาชาติ โดยมีการเข้าร่วมการประชุมนานาชาติตามคำเชิญของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ หรือองค์กรในต่างประเทศอันเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในระดับนานาชาติ รวมถึงการเชิญศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศเพื่อมาเยือนโดยเป็นการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในด้านต่าง ๆ และอาจอยู่ในลักษณะการมีข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกัน เพื่อให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ โดยเฉพาะการเจรจาแลกเปลี่ยนความร่วมมือ การรับรอง การเยือน การสัมมนาทางวิชาการ รวมถึงเป็นการสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างประเทศเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับการยอมรับในทางวิชาการในเวทีการประชุมนานาชาติ และนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการประชุมนานาชาติมาต่อยอดในงานศึกษาวิจัย หรือรวบรวมข้อมูลแจกจ่ายให้ผู้ที่สนใจทั้งภายในและภายนอกองค์กร

โดยศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกันกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย จำนวน 8 ประเทศ ประกอบด้วย ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลี ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรกี ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ศาลสูงสุดสาธารณรัฐอาร์เจนตินา ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐชิลี ศาลสูงสุดแห่งราชอาณาจักรภูฏาน และศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐยังการี และการเป็นหนึ่งในห้าประเทศที่ก่อตั้งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ซึ่งปัจจุบันมีประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 19 ประเทศประกอบด้วย ไทย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ รัสเซีย ทาจิกิสถาน ตุรกี อุซเบกิสถาน อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ มาเลเซีย มองโกเลีย อาเซอร์ไบจาน อัฟกานิสถาน คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน เมียนมา อินเดีย มัลดีฟส์ และบังคลาเทศ รวมถึงเป็นสมาชิกของการประชุมตุลาการ

ศาลรัฐธรรมนูญโลก (WCCJ) ที่มีประเทศสมาชิกจำนวน 117 ประเทศ โดยผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือดังกล่าวนี้จะส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยต่อนานาประเทศทั้งในภูมิภาคอาเซียนและทั่วโลกซึ่งจะส่งผลให้การทำหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่าระดับสากล

7.1 ส่งเสริมและขยายการพัฒนางานให้ครอบคลุมตามข้อตกลงความร่วมมือทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาและต่อยอดความร่วมมือในทางวิชาการกับองค์กรในต่างประเทศอย่างต่อเนื่องทำให้ศาลรัฐธรรมนูญไทยได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในเวทีระดับนานาชาติ โดยศาลรัฐธรรมนูญได้รับการเชิญเข้าร่วมในการประชุมระดับนานาชาติที่สำคัญรวมทั้งการมีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย อันเป็นการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรต่างประเทศให้มีความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้นและสามารถนำความร่วมมือดังกล่าวมาสนับสนุนบุคลากรในศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้มีประสบการณ์ องค์ความรู้ ในทางวิชาการ ทางกฎหมายมหาชน และทางภาษาต่างประเทศ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับ ดร.เซลีน-อแก็ธ คาโร (Dr. Céline-Agathe Caro) ผู้แทนมูลนิธิคอนราต อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย

เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับ ดร.เซลีน-อแก็ธ คาโร (Dr. Céline-Agathe Caro) ผู้แทนมูลนิธิคอนราต อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย เข้าเยี่ยมคารวะเนื่องในโอกาสเข้ารับตำแหน่งใหม่ ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จากนั้นนายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา ร่วมหารือกรอบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และมูลนิธิคอนราต อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2564 ณ ห้องประชุม ชั้น 4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

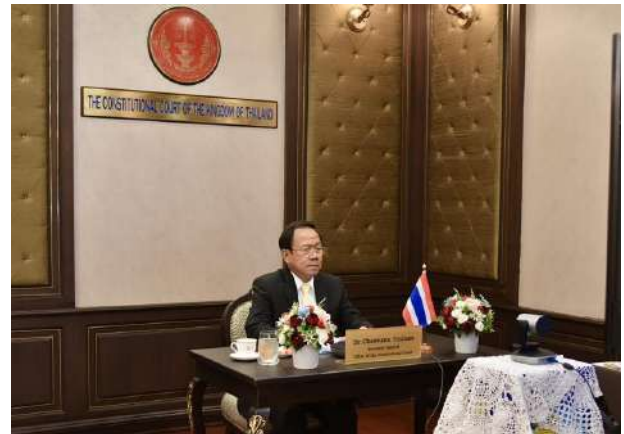
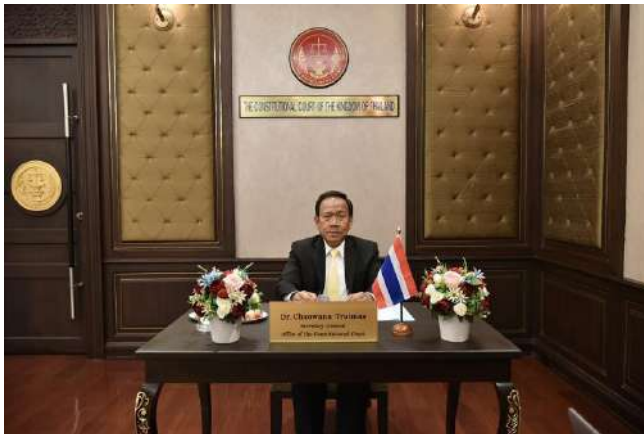

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับ นางสาวราอูชัน เยสบูลาโตวา (H.E. Ms. Raushan Yesbulatova) เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มแห่งสาธารณรัฐคาซัคสถาน ประจำประเทศไทย

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับ นางสาวราอูชัน เยสบูลาโตวา (H.E. Ms. Raushan Yesbulatova) เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มแห่งสาธารณรัฐคาซัคสถาน ประจำประเทศไทย ในโอกาสเข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ และมอบเหรียญรางวัล the Jubilee Medal “25th Anniversary of Kazakhstan Constitution” ซึ่งนายคาสึม-โยมาร์ต โตคาเยฟ (Mr. Kassym-Jomart K. Tokayev) ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐคาซัคสถาน ได้ลงนามมอบเหรียญเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563 ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

สำหรับเหรียญรางวัล the Jubilee Medal "25th Anniversary of Kazakhstan Constitution" เป็นเหรียญรางวัลที่สำคัญของคาสค์สถาน ซึ่งจัดทำขึ้นตามคำริของประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐคาสค์สถาน เนื่องในโอกาสครบรอบ 25 ปี รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐคาสค์สถาน เพื่อมอบให้สำหรับประชาชน ซึ่งได้ทำคุณประโยชน์ภายในสาธารณรัฐคาสค์สถาน และชาวต่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญทางรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย รวมทั้งมอบให้กับประธานศาลรัฐธรรมนูญของประเทศสมาชิกศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชีย จำนวน 18 ประเทศ ทั้งนี้ ประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นท่านแรกของประเทศไทย ที่ได้รับรางวัลเหรียญดังกล่าว โดยผ่านขั้นตอนจากกรมพิธีการทูต กระทรวงการต่างประเทศ และได้รับการรับรองจากรัฐบาลไทยด้วยแล้ว

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประเมินผลงานของมูลนิธิคอนราต อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย โดยวิธีสัมภาษณ์ผ่านระบบการประชุมทางไกล (MS Teams)

เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2564 นายชวานะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประเมินผลงานของมูลนิธิคอนราต อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย ตามวาระครบกำหนดทุก 3 ปี (พ.ศ. 2562 - 2564) โดยวิธีสัมภาษณ์ผ่านระบบการประชุมทางไกล (MS Teams) ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมประชุม St. Petersburg International Forum (SPILF) ครั้งที่ 9 3/4 ในรูปแบบวีดิทัศน์ทางไกล

เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2564 นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมประชุม St. Petersburg International Forum (SPILF) ครั้งที่ 9 3/4 ในรูปแบบวีดิทัศน์ทางไกล ในหัวข้อกฎหมายมหาชนและกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยมีประเด็นย่อย 2 ประเด็น ดังนี้ 1) เขตอำนาจอธิปไตยทางกฎหมาย มุมมองสู่อนาคต และ 2) ข้อวิเคราะห์เศรษฐกิจในทางกฎหมายมหาชน : บริบทการปรับใช้ ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับนายคริสเตียน เรเรน บาร์เกตโต (H.E. Mr. Christian Rehren Bargetto) เอกอัครราชทูตวิสามัญ ผู้มีอำนาจเต็มแห่งสาธารณรัฐชิลีประจำประเทศไทย

เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2564 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับนายคริสเตียน เรเรน บาร์เกตโต (H.E. Mr. Christian Rehren Bargetto) เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มแห่งสาธารณรัฐชิลีประจำประเทศไทย และคณะ เข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญในโอกาสที่จะพ้นจากหน้าที่ ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการสมาชิกและการประชุมนานาชาติของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย แบบออนไลน์ และเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมระดับเลขาธิการสำนักงานของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ มอบหมายให้นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการสมาชิกและการประชุมนานาชาติของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย แบบออนไลน์ ระหว่างวันที่ 26 - 27 สิงหาคม 2564 และนายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมระดับเลขาธิการสำนักงานของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย ในวันที่ 26 สิงหาคม 2564 ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมและนำเสนอบทความ ในการประชุมสมาชิกองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC)/ รัฐผู้สังเกตการณ์ (J-OIC) ครั้งที่ 2 ภายใต้หัวข้อ “Constitutionalism, Human Rights and Judicial Justice in a Non-Muslim State : Thailand”

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ มอบหมายให้นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมและมอบหมายให้นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นำเสนอบทความ ในการประชุมสมาชิกองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC)/ รัฐผู้สังเกตการณ์ (J-OIC) ครั้งที่ 2 โดยมีศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียเป็นเจ้าภาพ ณ เมืองบันดุง สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ภายใต้หัวข้อ "Constitutionalism, Human Rights and Judicial Justice in a Non-Muslim State : Thailand" ผ่านระบบการประชุมเสมือนจริง (Virtual Meeting) ระหว่างวันที่ 16 – 17 กันยายน 2564 ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 4

การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี
และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

1. การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

งานพระราชพิธีและงานพิธีต่าง ๆ ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงความป็นราชอาณาจักรไทย อันสืบเนื่องยาวนานมากกว่าเจ็ดร้อยปี หลักฐานสำคัญปรากฏมาแต่สมัยเมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดไว้ในกฎหมายเทียรบาลว่าเดือนใดมีพระราชพิธีใด เพื่อเป็นแบบแผนให้สืบทอดปฏิบัติมาจวบจนปัจจุบัน

พระราชพิธีในรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งเป็นพระราชพิธีประจำ และพระราชพิธีพิเศษ เฉพาะที่เป็นหมายกำหนดการของสำนักพระราชวังเปิดโอกาสให้ข้าราชการทุกฝ่ายได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญล้วนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและได้แสดงกตเวทิตาธรรม โดยการเข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธีต่างๆ ในปีงบประมาณ 2564 (1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564) ดังนี้

1. พระราชพิธีประจำ	
1.1 พระราชพิธี รัฐพิธี เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา	
10 ตุลาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2563 ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
11 ตุลาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2563 ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
12 ตุลาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2563 ณ วัดสุทัศน์เทพวราราม
12 ตุลาคม 2563	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2563 ณ วัดเทพศิรินทราวาส
14 ตุลาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2563 ณ วัดอรุณราชวราราม
17 ตุลาคม 2563	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2563 ณ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
3 ธันวาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีสวดเจริญมหายานมงคลรวมศาสนา 3 ธันวาคม 2563 สืบสานพระราชปณิธาน “ธรรมราชินี” เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร 5 ธันวาคม 2563 ณ พระลานพระราชวังดุสิต

1.2 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าที่มีพระมหากษัตริย์องค์แรกบ้านเมืองในกาลก่อน	
1 ตุลาคม 2563	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพวงมาลาถวายราชสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระสยามเทวมหามกุฏวิทยมหาราช พุทธศักราช 2563 ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ หน้าพระราชวังสราญรมย์
13 ตุลาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช 2563 ณ ท้องสนามหลวง
13 ตุลาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาและถวายบังคม เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช 2563 ณ ท้องสนามหลวง
13 ตุลาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช 2563 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง
13 ตุลาคม 2563	พันโท ภาคภูมิ ศิลารัตน์ รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีจุดเทียนน้อมรำลึกในพระมหากษัตริย์องค์แรก เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช 2563 ณ ท้องสนามหลวง
23 ตุลาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงานพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันปิยมหาราช ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง
25 พฤศจิกายน 2563	ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (นายมนตรี กนกวารี ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี) พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายบังคม เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช 2563 ณ พระบรมราชานุสรณ์ สวนลุมพินี
5 ธันวาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช 2563 ณ ท้องสนามหลวง

1.2 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าที่มีพระมหากษัตริย์องค์แรกบ้านเมืองในกาลก่อน (ต่อ)	
5 ธันวาคม 2563	นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มและพิธีถวายบังคม เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช 2563 ณ ท้องสนามหลวง
5 ธันวาคม 2563	นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทาน เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช 2563 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง
5 ธันวาคม 2563	นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีจุดเทียนมหามงคลเพื่อสวดติพระเกียรติคุณและน้อมรำลึกในพระมหากษัตริย์องค์แรก เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช 2563 ณ ท้องสนามหลวง
28 ธันวาคม 2563	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะเนื่องในวันสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พุทธศักราช 2563 ณ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
31 มีนาคม 2564	ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (นายสัมฤทธิ์ ไชยวงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี) พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะเนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า พุทธศักราช 2564 ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ ที่ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ วัดราชชนิตดาราม
6 เมษายน 2564	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะเนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ พุทธศักราช 2564 ณ ปฐมบรมราชานุสรณ์ ที่สะพานพระพุทธยอดฟ้า
6 เมษายน 2564	นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการเสด็จพระราชดำเนินถวายบังคมสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราช เนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ พุทธศักราช 2564 ณ ปราสาทพระเทพบิดร วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

1.3 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความโศกเศร้าและความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง	
9 มิถุนายน 2564	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ณ พระบรมราชานุสรณ์ วัดสุทัศน์เทพวราราม
22 ตุลาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นำ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ นายณภดล เทพพิทักษ์ และนายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ในโอกาสนี้ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทด้วย ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต
7 ธันวาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ณ วังสุโขทัย
7 ธันวาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดอาคารที่ทำการศาลฎีกา ถนนราชดำเนิน เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
1 มกราคม 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2564 ณ พระบรมมหาราชวัง
8 มกราคม 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ณ วังสุโขทัย
13 มกราคม 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้ทรงหายจากพระอาการประชวรโดยเร็ว ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง
1 เมษายน 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าฝ้าถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันพระราชสมภพ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี วันที่ 2 เมษายน 2564 ณ วังสระปทุม
15 เมษายน 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีสงกรานต์ พุทธศักราช 2564 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง

2. พิธีการอื่น ๆ	
17 และ 18 ตุลาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีอัญเชิญ และพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ประจำปีพุทธศักราช 2563 ในนาม “ศาลรัฐธรรมนูญ” ตามที่ขอพระราชทานเพื่อน้อมนำไปถวายพระสงฆ์ ผู้จำพรรษากาลถ้วนไตรมาส ณ วัดเสมียนนารี พระอารามหลวง
14 พฤศจิกายน 2563	พันโท ภาคภูมิ ศิลารัตน์ รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพานพุ่มดอกไม้สด ถวายสักการะน้อมรำลึก ในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องใน “วันพระบิดาแห่งฝนหลวง” ประจำปี 2563 ณ ลานเอนกประสงค์ อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ
27 ธันวาคม 2563	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้า ทูลละอองพระบาท สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานในพิธีพระราชทาน เพลิงศพนายผัน จันทรปาน อดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธาน ที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม
5 เมษายน 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มในงานวันสัญญา ธรรมศักดิ์ ณ อนุสาวรีย์ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
27 เมษายน 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึก เทปโทรทัศน์น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาส วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี วันที่ 3 มิถุนายน 2564 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)
9 กรกฎาคม 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึก เทปโทรทัศน์น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสสมหามงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ 28 กรกฎาคม 2564 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)
6 สิงหาคม 2564	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึก เทปโทรทัศน์น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาส วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง วันที่ 12 สิงหาคม 2564 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)

2. ประมวลภาพกิจกรรม

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2563 นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันระลึกคล้ายวันสวรรคต พุทธศักราช 2563 ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ หน้าพระราชวังสราญรมย์ กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2563 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ดังนี้

- 1) พิธีทำบุญตักบาตรถวายเป็นพระราชกุศล พิธีวางพวงมาลา และถวายบังคม ณ ท้องสนามหลวง
- 2) พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง
- 3) พิธีจุดเทียนเพื่อน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ ณ ท้องสนามหลวง

เมื่อวันที่ 17 - 18 ตุลาคม 2563 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายชวนะ ไตรมาส เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีอัญเชิญและพิธีถวายผ้าพระกฐิน พระราชทาน ประจำปีพุทธศักราช 2563 ในนาม “ศาลรัฐธรรมนูญ” ตามที่ขอพระราชทานเพื่อน้อมนำไปถวายพระสงฆ์ผู้จำพรรษากาลถ้วนไตรมาส ณ วัดเสมียนนารี พระอารามหลวง เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2563 นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะ เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติและน้อมรำลึก ในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระบรมราชานุสรณ์ พระลานพระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2563 นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ รองเลขาธิการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในวันพระบิดาแห่งฝนหลวง ประจำปีพุทธศักราช 2563 ณ ลานอเนกประสงค์ อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2563 นายมนตรี กนกวารี ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายบังคมพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พุทธศักราช 2563 ณ พระบรมราชานุสรณ์สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2563 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล พิธีวางพานพุ่มและพิธีถวายบังคม เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ 5 ธันวาคม 2563 ณ ท้องสนามหลวง และเข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง ต่อมาเวลา 19.19 น. นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีจุดเทียนเพื่อน้อมรำลึกใน พระมหากรุณาธิคุณ ณ ท้องสนามหลวง ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพร เนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2564 ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2564 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธี ลงนามถวายพระพร สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติ ณ วังศุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2564 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธาน ศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีลงนามถวายพระพร สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขอให้ทรงหาย จากพระอาการประชวรและทรงมีพระพลานามัยแข็งแรงโดยเร็ว ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2564 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นประธานในพิธีรับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย ประจำปี 2563 หน้าพระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้ารับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย จำนวน 21 ราย ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2564 นายสมฤทธิ์ ไชยวงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี พร้อมด้วยข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มดอกไม้ถวายราชสักการะ เนื่องในวันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ ที่ลานพลับพลา มหาเจษฎาบดินทร์ กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2564 นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มดอกไม้ถวายราชสักการะ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึก มหาจักรีบรมราชวงศ์ พุทธศักราช 2564 ณ ปฐมบรมราชานุสรณ์ สะพานพระพุทธยอดฟ้า กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2564 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์ เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี 3 มิถุนายน 2564 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2564 นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะ เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ณ พระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร วัดสุทัศน์เทพวราราม กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2564 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และพันโท ภาคภูมิ ศีลารัตน์ รองเลขาธิการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์เพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล และแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสมหามงคลวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม 2564 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 ถนนพหลโยธิน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

- 6 -

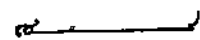
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564

	หมายเหตุ	2564	2563
(หน่วย : บาท)			
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	13	423,029,852.55	318,805,681.77
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ		196,400.00	-
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค		864,783.14	1,013,390.82
รวมรายได้		424,091,035.69	319,819,072.59
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	14	188,807,681.86	181,832,472.34
ค่าเช่าเหมาบ้านนาย	15	13,816,800.22	20,399,604.34
ค่าตอบแทน		589,800.00	623,000.00
ค่าใช้จ่ายสื่อ	16	31,277,676.10	41,161,075.65
ค่าวัสดุ		2,652,558.55	3,862,389.08
ค่าสาธารณูปโภค	17	11,896,244.11	13,072,474.31
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	18	15,284,353.37	17,125,480.61
ค่าใช้จ่ายอื่น		-	1,284.07
รวมค่าใช้จ่าย		264,325,114.21	278,077,780.40
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		159,765,921.48	41,741,292.19

บาท

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการการเงินนี้

 (นางสาวสิริยา ทอมสุธรรม)
 ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

 (นายเชาวนะ ไตรมาศ)
 เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

- 7 -

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564

ทุน	(หน่วย : บาท)		
	รายได้สูง/(ต่ำ) กว่า ค่าใช้จ่ายสะสม	องค์ประกอบอื่น ของสินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน	รวม สินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 - ตามที่รายงานไว้เดิม	102,124,866.59	-	102,124,866.59
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	(1,451,957.82)	-	(1,451,957.82)
ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 - หลังการปรับปรุง	100,672,908.77	-	100,672,908.77
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2563			
การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ทุนเพิ่ม/ลด	-	-	-
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	41,741,292.19	-	41,741,292.19
กำไร/ขาดทุนจากการปรับมูลค่าเงินลงทุน	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563	142,414,200.96	-	142,414,200.96

ทุน	(หน่วย : บาท)		
	รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่าย สะสม	องค์ประกอบอื่น ของสินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน	รวม สินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 - ตามที่รายงานไว้เดิม	142,414,200.96	-	142,414,200.96
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	(747,397.88)	-	(747,397.88)
ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 - หลังการปรับปรุง	141,666,803.08	-	141,666,803.08
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2564			
การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ทุนเพิ่ม/ลด	-	-	-
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	159,765,921.48	-	159,765,921.48
กำไร/ขาดทุนจากการปรับมูลค่าเงินลงทุน	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564	301,432,724.56	-	301,432,724.56

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

387
 (นางสาวสิริยา ทอมสุวรรณ)
 ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายเชาวนะ ไตรมาศ)
 เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้รับความจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการ

ศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

3. สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
4. ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตั้งอยู่ที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น 1-9 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

กรอบกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 หน่วยงานได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบเงินอุดหนุน จำนวน 397,437,500.00 บาท (ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 296,612,400.00 บาท) โดยแยกเป็น ค่าใช้จ่ายบุคลากร จำนวน 174,065,400.00 บาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน จำนวน 112,669,100.00 บาท และค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 110,703,000.00 บาท เพื่อใช้จ่ายในแผนงานบุคลากรภาครัฐ และแผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 รายการที่ปรากฏในรายงานการเงินฉบับนี้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายการบัญชีภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์ราคาทุนเดิม เว้นแต่จะได้เปิดเผยเป็นอย่างอื่นในนโยบายการเงินบัญชี

๒๕๖๔

รายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่เสนอรายงานตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ เป็นการแสดงภาพรวมในระดับกรม โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไม่มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ไม่ว่ารายการดังกล่าวจะเกิดจากเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณทุกประเภทที่หน่วยงานมีอำนาจในการบริหารจัดการตามกฎหมาย รายการที่ปรากฏในรายงานการเงิน รวมถึง สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นของรัฐบาลและอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลในภาพรวม แต่ให้หน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาและบริหารจัดการให้แก่รัฐบาลภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และรวมถึงองค์ประกอบของรายงานการเงิน ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานเอง

หมายเหตุ 3 มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่

ในระหว่างปีปัจจุบัน กระทรวงการคลังได้ประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ และฉบับปรับปรุงใหม่ ดังนี้

มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่มีผลบังคับใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 ตุลาคม 2563 ดังนี้

- หลักการและนโยบายการบัญชีภาครัฐ
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 3 เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และข้อผิดพลาด

มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ข้างต้นไม่มีผลกระทบอย่างเป็นทางการสำคัญต่อรายงานการเงินในงวดปัจจุบัน

มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่จะมีผลบังคับใช้ในงวดอนาคต

- นโยบายการบัญชีภาครัฐ เรื่อง บัตรภาษี วันที่มีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2564

ฝ่ายบริหารเชื่อว่ามาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ข้างต้น จะไม่มีผลกระทบอย่างเป็นทางการสำคัญต่อรายงานการเงินในงวดที่นำมาถือปฏิบัติ

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

4.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

- เงินสด หมายถึง เงินสดในมือ เช็ค ดราฟต์และธนาคัติ หน่วยงานจะรับรู้เงินสดและเงินฝากธนาคารในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ และแสดงรายการดังกล่าวไว้ในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในงบแสดงฐานะการเงิน

- เงินทดรองราชการ เป็นวงเงินงบประมาณที่หน่วยงานกันไว้เพื่อสำรองจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในการดำเนินงานของหน่วยงานตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ

- รายการเทียบเท่าเงินสด หมายถึง เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูงซึ่งพร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดในจำนวนเงินที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกับมูลค่าเดิม ซึ่งความแตกต่างในมูลค่าดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญ

๒๕๖๓

- เงินฝากคลัง หมายถึง เงินนอกงบประมาณที่หน่วยงานฝากไว้กับกระทรวงการคลัง หน่วยงานจะรับรู้เงินฝากคลังในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ โดยแสดงรายการเงินฝากคลังในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในงบแสดงฐานะการเงิน

4.2 ลูกหนี้ระยะสั้น

ลูกหนี้เงินยืม หมายถึง ลูกหนี้ภายในหน่วยงานกรณีให้ข้าราชการ พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ ยืมเงินไปใช้จ่ายในการปฏิบัติงานโดยไม่มีดอกเบี้ย เช่น ลูกหนี้เงินยืมงบประมาณ ลูกหนี้เงินยืมนอกงบประมาณ แสดงตามมูลค่าที่จะได้รับโดยไม่ตั้งบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

4.3 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไป มีมูลค่าไม่สูง และไม่มีลักษณะคงทนถาวร หน่วยงานวัดมูลค่าวัสดุคงเหลือในราคาทุนตามวิธีเข้าก่อนออกก่อน

4.4 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

- หน่วยงานแสดงรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ตามราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม
- อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคาร ที่หน่วยงานมีกรรมสิทธิ์และไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่หน่วยงานได้ครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- หน่วยงานรับรู้รายการอุปกรณ์ เฉพาะรายการที่มีมูลค่าขั้นต่ำต่อหน่วยหรือต่อชุดตั้งแต่ 10,000.00 บาท ขึ้นไป ยกเว้นรายการที่ได้มาก่อนปี 2563 รับรู้เป็นอุปกรณ์เมื่อมูลค่าขั้นต่ำตั้งแต่ 5,000.00 บาท ขึ้นไป และรายการที่ได้มาก่อนปี 2546 รับรู้เป็นอุปกรณ์เมื่อมูลค่าขั้นต่ำตั้งแต่ 30,000.00 บาท ขึ้นไป

ราคาทุนรวมต้นทุนทางตรงที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์ เพื่อให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสภาพและสถานที่ที่พร้อมจะใช้งานได้ตามความประสงค์ของฝ่ายบริหาร ราคาทุนของสินทรัพย์ที่ก่อสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย ต้นทุนค่าวัสดุ ค่าแรงงานทางตรง และต้นทุนทางตรงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์

ส่วนประกอบของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์แต่ละรายการที่มีรูปแบบและอายุการให้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน และมีต้นทุนที่มีนัยสำคัญจะบันทึกส่วนประกอบนั้นแยกต่างหากจากกัน

ต้นทุนที่เกิดขึ้นในภายหลัง ต้นทุนในการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบจะรับรู้เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หน่วยงาน จะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการเพิ่มขึ้นจากรายการนั้น และสามารถวัดมูลค่าต้นทุนของรายการนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ และตัดมูลค่าของชิ้นส่วนที่ถูกเปลี่ยนแปลงออกจากบัญชีด้วยมูลค่าตามบัญชี ส่วนต้นทุนที่เกิดขึ้นในการซ่อมบำรุงที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ จะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น

- ค่าเสื่อมราคابันทึกรวมเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งานโดยประมาณ ดังนี้

บาท

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน (ปี)
ส่วนปรับปรุงอาคาร	20
ครุภัณฑ์สำนักงาน	8
- โทรศัพท์เคลื่อนที่	3
ครุภัณฑ์ยานพาหนะ	
- ยานพาหนะประจำตำแหน่ง	6
- ยานพาหนะสำนักงาน	5
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5
ครุภัณฑ์โรงงาน	5
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5
ครุภัณฑ์กีฬา	5
ครุภัณฑ์การแพทย์และวิทยาศาสตร์	5
- ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับที่ดิน และสินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง	

4.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมถึงระบบงานต่าง ๆ และต้นทุนเว็บไซต์ ทั้งที่ได้มาจากการจัดซื้อ และการจ้างพัฒนาขึ้น โดยหน่วยงานมีสิทธิควบคุมการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้น และคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการจากสินทรัพย์นั้นเกินกว่าหนึ่งปี หน่วยงานแสดงรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนตามราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม

- ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ 5 ปี

4.6 รายได้รอการรับรู้

รายได้รอการรับรู้ เป็นสินทรัพย์ที่หน่วยงานได้รับความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสินทรัพย์รับรู้จากโดยมีผู้มอบให้หน่วยงานไว้ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งการได้รับเงินสดที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่ายเงิน ซึ่งหน่วยงานยังไม่อาจรับรู้รายได้

รายได้รอการรับรู้จะถูกทยอยตัดบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ตามเกณฑ์อย่างเป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ทยอยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

ตาม

4.7 รายได้จากเงินงบประมาณ

รายได้จากเงินงบประมาณรับรู้ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 1) เมื่อยื่นคำขอเบิกเงินจากกรมบัญชีกลางในกรณีเป็นการขอรับเงินเข้าบัญชีหน่วยงาน
- 2) เมื่ออนุมัติจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิได้รับเงินแล้วในกรณีเป็นการจ่ายตรงให้กับผู้มีสิทธิรับเงิน

4.8 รายได้แผ่นดิน

รายได้แผ่นดินเป็นรายได้ของรัฐบาลที่หน่วยงานได้รับและจะต้องนำส่งคลัง หน่วยงานรับรู้เงินรายได้แผ่นดินเมื่อได้รับรายได้ และเนื่องจากรายได้แผ่นดินเป็นรายได้ที่หน่วยงานไม่สามารถนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ ดังนั้น ณ วันสิ้นสุดรอบระยะเวลารายงาน หน่วยงานจะปิดบัญชีรายได้แผ่นดินและบัญชีรายได้แผ่นดินนำส่งคลังไปเข้าบัญชีรายได้แผ่นดินรอส่งคลัง เพื่อแสดงภาระผูกพันที่หน่วยงานจะต้องนำเงินส่งคลังในงวดบัญชีถัดไป

4.9 รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค เป็นส่วนหนึ่งของรายการโอนตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 23 เรื่อง รายได้จากรายการไม่แลกเปลี่ยน คือ การโอนทรัพยากรจากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่ง โดยไม่ได้ให้สิ่งตอบแทนที่มีมูลค่าใกล้เคียงกันเป็นการแลกเปลี่ยน และไม่ใช้รายการทางภาษี

รายได้จากการอุดหนุนและบริจาคที่มีเงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอนรับรู้เป็นรายได้รอการรับรู้ เมื่อได้รับเงินและทยอยรับรู้เป็นรายได้เมื่อได้ทำตามเงื่อนไขที่กำหนด สำหรับรายได้จากการอุดหนุนและบริจาคที่ไม่มีเงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอน ไม่ว่าจะมีความจำกัดของสินทรัพย์ที่โอนหรือไม่ รับรู้เป็นรายได้เมื่อได้รับสินทรัพย์ที่โอนที่เป็นไปตามเกณฑ์การรับรู้สินทรัพย์

หมายเหตุ 5 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	(หน่วย : บาท)	
	2564	2563
เงินสดในมือ	50,000.00	50,000.00
เงินฝากคลัง	196,400.00	-
เงินฝากสถาบันการเงิน	205,880,381.66	105,106,305.05
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	206,126,781.66	105,156,305.05

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เปิดบัญชีเงินฝากธนาคารกรุงไทย ประเภทบัญชีกระแสรายวัน สำหรับรับชำระค่าธรรมเนียมในการสมัครสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. 2562 ข้อ 101 ซึ่งกำหนดให้เงินที่ค้างอยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการให้นำส่งหรือนำฝากคลัง

๒๐๓๓

หมายเหตุ 6 ลูกหนี้ระยะสั้น

	2564	2563
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	151,600.00	552,940.00
รวมลูกหนี้ระยะสั้น	151,600.00	552,940.00

ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

ลูกหนี้เงินยืม ในงบประมาณ	ยังไม่ถึงกำหนด ชำระ	เกินกำหนดชำระ		รวม
		ไม่เกิน 15 วัน	เกินกว่า 15 วัน	
2564	151,600.00	-	-	151,600.00
2563	336,940.00	216,000.00	-	552,940.00

หมายเหตุ 7 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

	2564	2563
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า - ระยะสั้น	3,374,518.38	1,463,802.63
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	3,374,518.38	1,463,802.63

หมายเหตุ 8 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

	2564	2563
ส่วนปรับปรุงอาคาร	1,481,568.00	1,481,568.00
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ส่วนปรับปรุงอาคาร	1,481,567.00	1,481,567.00
ส่วนปรับปรุงอาคาร - สุทธิ	1.00	1.00
ครุภัณฑ์	215,428,404.50	208,283,040.01
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์	184,494,824.07	174,378,811.42
ครุภัณฑ์ - สุทธิ	30,933,580.43	33,904,228.59
งานระหว่างก่อสร้าง	68,975,000.00	-
รวมที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	99,908,581.43	33,904,229.59

12/20/21

หมายเหตุ 9 ลิขทรัพย์ไม่มีตัวตน

	(หน่วย : บาท)	
	2564	2563
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	24,837,811.55	22,939,290.74
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม - โปรแกรมคอมพิวเตอร์	19,124,288.16	16,466,163.89
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	<u>5,713,523.39</u>	<u>6,473,126.85</u>
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	4,620,540.00	3,144,869.10
รวมลิขทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	<u>10,334,063.39</u>	<u>9,617,995.95</u>

หมายเหตุ 10 เจ้าหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2564	2563
เจ้าหนี้การค้า	10,592,905.56	3,059,360.12
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	2,250,905.65	1,095,290.39
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	1,855,338.25	3,021,113.57
รวมเจ้าหนี้ระยะสั้น	<u>14,699,149.46</u>	<u>7,175,764.08</u>

หมายเหตุ 11 เงินรับฝากระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2564	2563
เงินรับฝากอื่น	1,050.00	1,050.00
เงินประกันสัญญา	588,389.00	338,976.00
เงินประกันผลงาน	111,975.00	136,364.62
เงินประกันอื่น	306,510.00	-
รวมเงินรับฝากระยะสั้น	<u>1,007,924.00</u>	<u>476,390.62</u>

หมายเหตุ 12 ภาวะผูกพัน

- ภาวะผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

หน่วยงานในฐานะผู้เช่ามีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 และ 2563 ดังนี้

บาท

15

	2564	2563
ไม่เกิน 1 ปี	1,340,975.04	-
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	2,301,941.10	2,513,661.84
รวม	3,642,916.14	2,513,661.84

- ภาระผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายฝ่ายทุน

	2564	2563
สัญญาที่ยังไม่ได้รับรู้	86,025,000.00	155,000,000.00
ที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง	4,859,920.01	6,616,419.90
อุปกรณ์ และอื่น ๆ	90,884,920.01	161,616,419.90
รวม	90,884,920.01	161,616,419.90

ภาระผูกพันข้างต้นเกิดจากมูลค่าตามสัญญาจ้างก่อสร้าง ปรับปรุง และจัดหาสินทรัพย์

- ภาระผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 และ 2563 หน่วยงานมีภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญา ดังนี้

	2564	2563
ไม่เกิน 1 ปี	17,233,272.51	10,388,362.86
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	2,000,000.00	425,000.00
รวม	19,233,272.51	10,813,362.86

หมายเหตุ 13 รายได้จากงบประมาณ

	2564	2563
รายได้จากงบประมาณปีปัจจุบัน	174,065,400.00	173,125,900.00
รายได้จากงบเงินอุดหนุน	112,669,100.00	72,292,400.00
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	110,703,000.00	51,194,100.00
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	25,592,352.55	22,193,281.77
ค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง	423,029,852.55	318,805,681.77
รายได้จากงบกลาง		
รวมรายได้จากงบประมาณ	423,029,852.55	318,805,681.77

๒๕๖๓

- 16 -

หมายเหตุ 14 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

	(หน่วย : บาท)	
	2564	2563
เงินเดือน	110,878,085.78	107,627,636.23
ค่าล่วงเวลา	94,730.00	105,220.00
เงินประจำตำแหน่ง	13,366,100.01	12,896,602.91
ค่าจ้าง	7,711,859.00	7,520,828.00
ค่าตอบแทนพนักงานราชการ	5,385,980.64	4,391,921.77
ค่าตอบแทนเหมาจ่ายแทนการจัดการประจำตำแหน่ง	1,636,800.00	1,741,432.26
เงินช่วยค่าครองชีพ	55,721.94	19,757.74
ค่ารักษาพยาบาล	8,483,340.14	7,154,408.88
เงินช่วยการศึกษาบุตร	406,716.25	414,293.75
เงินชดเชย กบข.	1,088,061.40	1,071,904.92
เงินสมทบ กบข.	1,632,092.10	1,607,857.39
เงินสมทบ กสจ.	205,962.44	201,871.59
เงินสมทบกองทุนประกันสังคม	133,329.00	158,387.80
ค่าเช่าบ้าน	854,800.00	1,087,414.52
เงินเพิ่มพิเศษ	30,607,958.84	29,720,893.19
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	6,266,144.32	6,112,041.39
รวมค่าใช้จ่ายบุคลากร	188,807,681.86	181,832,472.34

หมายเหตุ 15 ค่าบำเหน็จบำนาญ

	(หน่วย : บาท)	
	2564	2563
บำนาญปกติ	9,991,730.04	7,877,782.56
เงินช่วยค่าครองชีพ	137,366.16	141,348.84
บำเหน็จ	546,433.00	10,903,059.10
บำเหน็จดำรงชีพ	1,988,952.25	400,000.00
บำเหน็จรายเดือน	203,976.00	203,976.00
ค่ารักษาพยาบาล	943,542.77	873,437.84
เงินช่วยการศึกษาบุตร	4,800.00	-
รวมค่าบำเหน็จบำนาญ	13,816,800.22	20,399,604.34

๒๕๖๓

- 17 -

หมายเหตุ 16 ค่าใช้สอย

	(หน่วย : บาท)	
	2564	2563
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	4,251,088.50	5,483,744.49
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	108,588.55	1,974,621.78
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	4,449,060.59	4,366,575.35
ค่าจ้างเหมาบริการ	15,203,470.61	17,323,566.41
ค่าจ้างที่ปรึกษา	1,935,000.00	2,990,000.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	891,693.00	1,008,218.50
ค่าเช่า	997,016.92	841,994.12
ค่าประชาสัมพันธ์	2,057,250.00	5,212,260.13
ค่าใช้สอยอื่น	1,384,507.93	1,960,094.87
รวมค่าใช้สอย	<u>31,277,676.10</u>	<u>41,161,075.65</u>

หมายเหตุ 17 ค่าสาธารณูปโภค

	(หน่วย : บาท)	
	2564	2563
ค่าไฟฟ้า	9,269,252.22	10,126,876.74
ค่าน้ำประปา	41,023.80	59,995.05
ค่าโทรศัพท์	1,421,420.09	1,769,421.62
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	929,937.00	939,460.00
ค่าบริการไปรษณีย์	234,611.00	176,720.90
รวมค่าสาธารณูปโภค	<u>11,896,244.11</u>	<u>13,072,474.31</u>

หมายเหตุ 18 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	(หน่วย : บาท)	
	2564	2563
ครุภัณฑ์	12,634,254.10	14,209,853.30
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	2,650,099.27	2,915,627.31
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	<u>15,284,353.37</u>	<u>17,125,480.61</u>

บาท

- 18 -

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

รายการ	งบสุทธิ	การ สำรองเงิน	ใบสั่งซื้อ/ สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
งบเงินอุดหนุน					
1. แผนงานบุคลากรภาครัฐ	175,466,800.00	-	-	175,466,800.00	-
2. แผนงานพื้นฐานด้านการ ปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ	221,970,700.00	-	-	221,970,700.00	-
รวม	397,437,500.00	-	-	397,437,500.00	-

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

รายการ	งบสุทธิ	การ สำรองเงิน	ใบสั่งซื้อ/ สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
งบเงินอุดหนุน					
1. แผนงานบุคลากรภาครัฐ	176,045,600.00	-	-	176,045,600.00	-
2. แผนงานพื้นฐานด้านการ ปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ	87,110,600.00	-	-	87,110,600.00	-
3. แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนา บริการประชาชนและการ พัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ	13,321,900.00	-	-	13,321,900.00	-
4. แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนา กฎหมายและกระบวนการ ยุติธรรม	17,830,300.00	-	-	17,830,300.00	-
5. แผนงานยุทธศาสตร์เพื่อ สนับสนุนด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ	2,304,000.00	-	-	2,304,000.00	-
รวม	296,612,400.00	-	-	296,612,400.00	-

๒๓๓

- 19 -

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
รายงานรายได้แผ่นดิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564

	2564	2563
รายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ		
รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	1,092,749.15	1,307,829.72
รวมรายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ	1,092,749.15	1,307,829.72
รายได้แผ่นดินจัดเก็บสุทธิ	1,092,749.15	1,307,829.72
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	1,092,749.15	1,307,829.72
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	-	-
ปรับ รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	-	-
รายการรายได้แผ่นดินสุทธิ	-	-

รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี จำนวน 1,092,749.15 บาท ประกอบด้วย

	2564	2563
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	424,440.00	421,185.50
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล	435,521.65	362,277.16
รายได้อื่น	232,787.50	524,367.06
รวม รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	1,092,749.15	1,307,829.72

DAM

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

2.1 งบแสดงฐานะการเงิน

งบแสดงฐานะการเงิน เป็นรายงานการเงินที่แสดงถึงฐานะการเงินของหน่วยงานประกอบด้วย สินทรัพย์ หนี้สิน และสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนของหน่วยงาน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ที่มีการจัดทำรายงานเพื่อประเมินฐานะการเงินของหน่วยงาน มีรายละเอียด ดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์ในภาพรวมปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 169,421,423.74 บาท คิดเป็นร้อยละ 111.63 มีหนี้สินรวมปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 10,402,900.14 บาท คิดเป็นร้อยละ 111.21 และมีสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 159,018,523.60 บาท คิดเป็นร้อยละ 111.66

2.1.1 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์หมุนเวียนในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 102,701,004.46 บาท คิดเป็นร้อยละ 94.88 มีรายละเอียด ดังนี้

(ก) เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 100,970,476.61 บาท คิดเป็นร้อยละ 96.02 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และในส่วนของค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการจัดจ้างปรับปรุงอาคารบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ ซึ่งงบประมาณดังกล่าวสำนักงานได้ดำเนินการก่อนนี้ผูกพัน และมีภาระหนี้ที่จะต้องชำระให้เป็นไปตามข้อผูกพันของสัญญา

(ข) สินทรัพย์หมุนเวียนอื่นปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 1,910,715.75 บาท คิดเป็นร้อยละ 130.53 เป็นผลมาจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการดำเนินการจัดจ้างที่ปรึกษาดำเนินโครงการวิจัยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งโครงการวิจัยแต่ละโครงการอยู่ระหว่างที่ปรึกษาวิจัยดำเนินงานให้เป็นตามสัญญาจ้าง และเมื่อที่ปรึกษาวิจัยดำเนินการเสร็จสิ้นตามสัญญาจ้างแล้ว รายการสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นจะปรับเป็นค่าใช้จ่าย

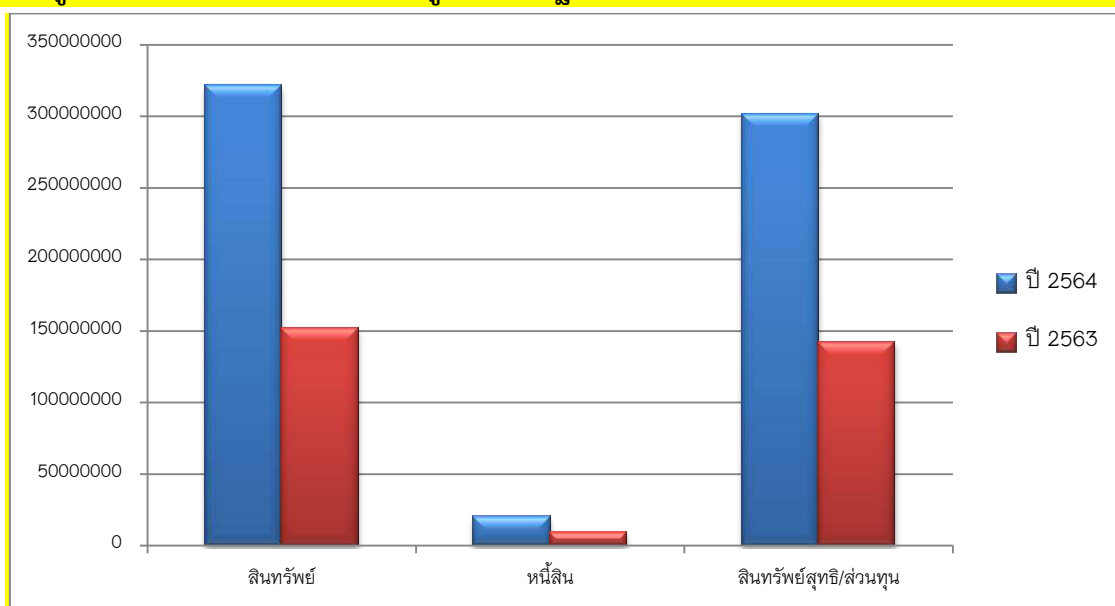
(ค) รายการในสินทรัพย์หมุนเวียนที่ลดลง ได้แก่ ลูกหนี้ระยะสั้นในปี 2564 ลดลงจากปี 2563 จำนวน 401,340.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 72.58 เป็นในส่วนของลูกหนี้เงินยืมทรองราชการที่ยังไม่ถึงกำหนดชดใช้เงินลดลง

2.1.2 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 66,720,419.28 บาท คิดเป็นร้อยละ 153.28 โดยอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นนั้นมีสาเหตุหลักมาจากรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 66,004,351.84 บาท คิดเป็นร้อยละ 194.68 เป็นผลมาจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจ้างก่อสร้างปรับปรุงบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์เพื่อจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์และวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

2.1.3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนี้สินหมุนเวียนในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 8,054,918.76 บาท คิดเป็นร้อยละ 105.26 สาเหตุหลักมาจากเจ้าหนี้ระยะสั้นในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 7,523,385.38 บาท คิดเป็นร้อยละ 104.84 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนี้สินและภาระผูกพันตามการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและบริการอื่นเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ทันภายในวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี รวมทั้งสำนักงานมีเงินรับฝากระยะสั้น ประกอบด้วย เงินประกันสัญญา เงินประกันผลงาน และเงินประกันซอง ซึ่งจะต้องจ่ายชำระคืนให้แก่เจ้าหนี้เมื่อพ้นข้อผูกพัน

2.1.4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนี้สินไม่หมุนเวียนในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 2,347,981.38 บาท คิดเป็นร้อยละ 137.92 สาเหตุมาจากเจ้าหนี้เงินโอนและรายการเงินอุดหนุนระยะยาว ในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 2,660,198.38 บาท คิดเป็นร้อยละ 215.57 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) เพื่อดำเนินโครงการวิจัยของสำนักงานซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการ และสำนักงานมีเงินรับฝากระยะยาวลดลง จำนวน 312,217.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 66.66 เป็นผลมาจากสำนักงานมีเงินประกันสัญญาระยะยาว (สัญญาที่มีข้อผูกพันเกินกว่า 1 ปี) ที่กำหนดจะพ้นข้อผูกพันตามสัญญา ภายในระยะเวลา 1 ปี นับจากสิ้นปีงบประมาณ 2564

แผนภูมิที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลงบแสดงฐานะการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และ 2563

2.2 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน เป็นรายงานการเงินที่แสดงถึงผลทางการเงินที่เกิดจากการดำเนินงานทางการเงินของหน่วยงาน ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างของรายได้และค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการสร้างผลผลิตของหน่วยงานในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี มีรายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้งบประมาณเป็นรายได้หลัก รายได้ในภาพรวมปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 104,271,963.10 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.60 และมีค่าใช้จ่ายในภาพรวมปี 2564 ลดลงจากปี 2563 จำนวน 13,752,666.19 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.95

2.2.1 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้งบประมาณ ในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 104,224,170.78 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.69 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น งบประมาณหลักที่ได้รับจัดสรรเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และรายการค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง ในการดำเนินการจ้างก่อสร้างปรับปรุงอาคารบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ เพื่อจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์และวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

2.2.2 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเกิดรายได้จากการขายสินค้าและบริการในปี 2564 จำนวน 196,400 บาท โดยอัตราที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการเปิดรับสมัครบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และมีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมสมัครสอบ

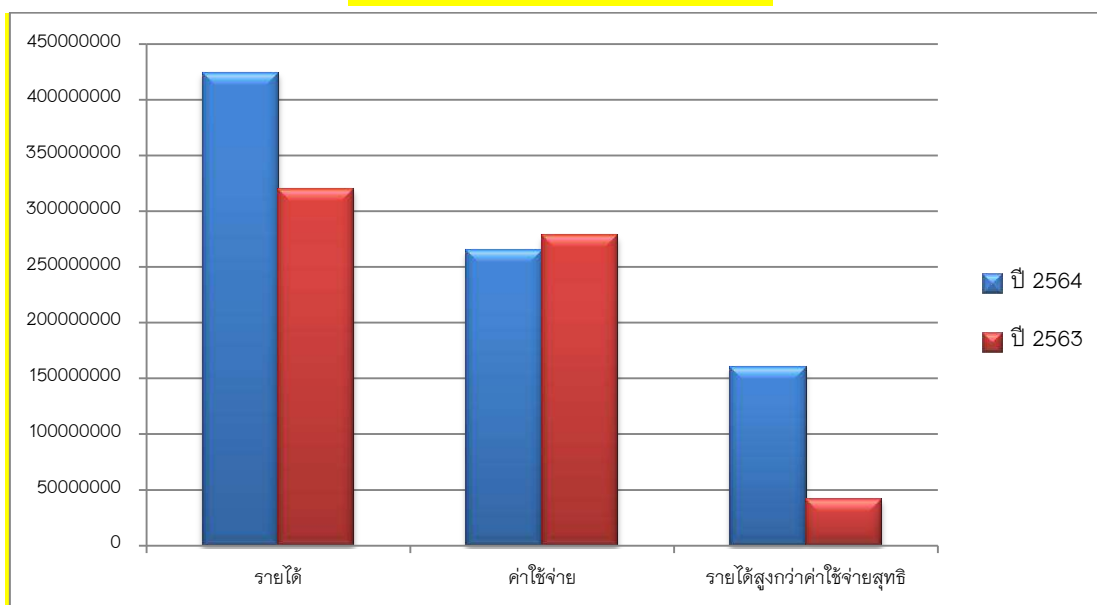
2.2.3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีค่าใช้จ่ายในปี 2564 ลดลงจากปี 2563 จำนวน 13,752,666.19 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.95 โดยมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ค่าใช้จ่ายบุคลากร ในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 6,975,209.52 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.84 เนื่องจากการปรับเงินเดือนประจำปีตามรอบการประเมิน และการปรับเลื่อนระดับของข้าราชการ รวมถึงมีการเบิกสวัสดิการ ค่ารักษาพยาบาลเพิ่มมากขึ้น

ในส่วนของค่าใช้จ่ายที่เหลือนในปี 2564 ลดลงจากปี 2563 ได้แก่ ค่าบำเหน็จบำนาญ ลดลงจำนวน 6,582,804.12 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.27 เนื่องจากในปี 2563 มีการจ่ายค่าบำเหน็จให้กับคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่พ้นวาระการดำรงตำแหน่ง ส่วนค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค ลดลงร้อยละ 5.33, 24.01, 31.32 และ 9.00 ตามลำดับ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส covid-19 ทำให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญปรับเปลี่ยนวิธีการในการดำเนินโครงการอบรม สัมมนา และต้องเลื่อนหรืองดการเดินทางไปราชการ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส covid-19 ประกอบกับสำนักงานกำหนดนโยบายให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภายในสำนักงานปฏิบัติงาน ณ ที่พักอาศัย (Work from Home) ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายที่ตั้งไว้ตามแผนงานลดลง

2.2.4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 118,024,629.29 บาท คิดเป็นร้อยละ 282.75 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับงบประมาณในการดำเนินการจ้างก่อสร้างปรับปรุงบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์เพื่อจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์และวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการส่งมอบงานและการเบิกจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้าง

แผนภูมิที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และ 2563

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 และ 2563

(หน่วย : บาท)

รายการ	ปีงบประมาณ		เพิ่ม (ลด)	
	2564	2563	จำนวนเงิน	ร้อยละ
สินทรัพย์				
สินทรัพย์หมุนเวียน				
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	206,126,781.66	105,156,305.05	100,970,476.61	96.02
ลูกหนี้ระยะสั้น	151,600.00	552,940.00	(401,340.00)	(72.58)
วัสดุคงเหลือ	1,287,606.14	1,066,454.04	221,152.10	20.74
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	3,374,518.38	1,463,802.63	1,910,715.75	130.53
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	210,940,506.18	108,239,501.72	102,701,004.46	94.88
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน				
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	99,908,581.43	33,904,229.59	66,004,351.84	194.68
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	10,334,063.39	9,617,995.95	716,067.44	7.45
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	7,000.00	7,000.00	-	-
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	110,249,644.82	43,529,225.54	66,720,419.28	153.28
รวมสินทรัพย์	321,190,151.00	151,768,727.26	169,421,423.74	111.63
หนี้สินและสินทรัพย์/ส่วนทุน				
หนี้สินหมุนเวียน				
เจ้าหนี้ระยะสั้น	14,699,149.46	7,175,764.08	7,523,385.38	104.84
เงินรับฝากระยะสั้น	1,007,924.00	476,390.62	531,533.38	111.58
รวมหนี้สินหมุนเวียน	15,707,073.46	7,652,154.70	8,054,918.76	105.26
หนี้สินไม่หมุนเวียน				
เจ้าหนี้เงินโอนและรายเงินอุดหนุนระยะยาว	3,894,217.98	1,234,019.60	2,660,198.38	215.57
เงินรับฝากระยะยาว	156,135.00	468,352.00	(312,217.00)	(66.66)
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	4,050,352.98	1,702,371.60	2,347,981.38	137.92
รวมหนี้สิน	19,757,426.44	9,354,526.30	10,402,900.14	111.21
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน				
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	301,432,724.56	142,414,200.96	159,018,523.60	111.66
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	301,432,724.56	142,414,200.96	159,018,523.60	111.66

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงผลการดำเนินงานการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 และ 2563

(หน่วย : บาท)

รายการ	ปีงบประมาณ		เพิ่ม (ลด)	
	2564	2563	จำนวนเงิน	ร้อยละ
รายได้				
รายได้จากงบประมาณ	423,029,852.55	318,805,681.77	104,224,170.78	32.69
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	196,400.00	-	196,400.00	100.00
รายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริการ	864,783.14	1,013,390.82	(148,607.68)	(14.66)
รวมรายได้	424,091,035.69	319,819,072.59	104,271,963.10	32.60
ค่าใช้จ่าย				
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	188,807,681.86	181,832,472.34	6,975,209.52	3.84
ค่าบำเหน็จบำนาญ	13,816,800.22	20,399,604.34	(6,582,804.12)	(32.27)
ค่าตอบแทน	589,800.00	623,000.00	(33,200.00)	(5.33)
ค่าใช้จ่ายสอย	31,277,676.10	41,161,075.65	(9,883,399.55)	(24.01)
ค่าวัสดุ	2,652,558.55	3,862,389.08	(1,209,830.53)	(31.32)
ค่าสาธารณูปโภค	11,896,244.11	13,072,474.31	(1,176,230.20)	(9.00)
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	15,284,353.37	17,125,480.61	(1,841,127.24)	(10.75)
ค่าใช้จ่ายอื่น	-	1,284.07	(1,284.07)	(100.00)
รวมค่าใช้จ่าย	264,325,114.21	278,077,780.40	(13,752,666.19)	(4.95)
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	159,765,921.48	41,741,292.19	118,024,629.29	282.75

**รายชื่อคณะกรรมการจัดทำ
รายงานประจำปี 2564 ศาลรัฐธรรมนูญ**

ประธาน

นายชวนะ ไตรมาศ

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการ

1) นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์	ที่ปรึกษาด้านวิชาการ
2) นายสมฤทธิ์ ไชยวงศ์	รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
3) นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไโล	รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
4) นายบุญเสริม นาคสาร	รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
5) นายมนตรี กนกวารี	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาราชการแทน
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
6) นางวิภาวรรณ หะวานนท์	ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร
7) นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์	ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร
8) นายอดิเทพ อุษยะพัฒน์	ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี
9) นางพรพิมล นิลทจันทร์	ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร
10) นางสาวธาริณี มณีรอด	ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการคดี
11) นายสมพงษ์ กลีบสวัสดิ์	ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ
12) นางสาวสาวิตรี อมรตานนท์	ผู้อำนวยการสำนักบริหารและอำนาจการ
รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการ
กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ
13) นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ	ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง
14) นางสาวศิวาภรณ์ เฉลิมวงศ์	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ
รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการ
กองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ
15) นางสาวทัศนภร ลิกะไชย	ผู้อำนวยการสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
16) นางพจิกานต์ สวัสดิ์ดวงค์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารหลักสูตร
และพัฒนาสังคม รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
17) นายธนวินท์ ณ เชียงใหม่	ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการ
ในตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสื่อสารองค์กร

18) นางดวงชีวัน กาญจนารักษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ
และพิพิธภัณฑ์
19) นายสุเมธ สุระเสียง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารทรัพยากรมนุษย์
20) นางพจนพร ทวนทอง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานการคลัง
21) นางสาวอริสา ลิ้มปนาทอง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบภายใน
22) ว่าที่ร้อยตรี เฉลิมชนม์ บุญเกียรติสกุล	เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการพิเศษ
รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มงาน
บริหารงบประมาณและติดตาม
23) นายพีรวิชฎ์ ธนภฤตย์มนตรี	เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการพิเศษ
รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มงาน
ยุทธศาสตร์ แผนงาน และนโยบาย
24) นางสาวนิชนันท์ เพื่อกพุลผล	เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ
25) นางสาวญาณิศา สุวรรณ	เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ